

Region Syddanmark

Forprojekt Fremme af energibesparelser og vedvarende energi i offentlige og private bygninger i Region Syddanmark via støtte fra EU's ELENA-ordning

20. Januar 2013

Region Syddanmark

Forprojekt

Fremme af energibesparelser og vedvarende energi i offentlige og private bygninger i Region Syddanmark via støtte fra EU's ELENA-ordning

Grøn Erhvervs vækst
Kontaktperson:
Lotte Lindgaard Andersen
lla@groenerhvervsvaekst.dk
tlf. 24229228

20. Januar 2013

Indholdsfortegnelse

1	Forord, metode og resumé	4	
1.1	Forord	4	
1.2	Metode	4	
1.3	Resumé	5	
2	Baggrund for et ELENA- projekt	9	
2.1	Behov for energibesparelser og anlæg	9	
2.2	ELENA-ordningen som mulighed	9	
2.3	Hvorfor et ELENA-projekt i Region Syddanmark	11	
2.4	Mål med forprojekt og interview	15	
3	Resultat af interview undersøgelse	17	
3.1	Status politikker	17	
3.2	Energimærkning	22	
3.3	Status for energispareindsatsen i kommunerne	22	Slettet: 23
3.4	Energiforbrug i regionens bygninger	25	
3.5	Forventede investeringer	25	Slettet: 26
3.6	Andre tekniske anlæg end bygninger	30	
3.7	Indsats i forhold den private bygningsmasse	31	Slettet: 32
3.8	Samlet bud på offentlige investeringer 2014 – 2016, hvis der opnås ELENA-støtte	35	Slettet: 37
4	Afledte effekter	36	
4.1	Samlet effekt i hele regionen	36	Slettet: 37
4.2	Effekt for regionen og den enkelte kommune	38	Slettet: 41
4.3	Forøgelse af EU's merværdi	41	Slettet: 43
5	Den videre proces – ansøgning til den europæiske investeringsbank	42	
6	Konklusion og anbefalinger	48	
6.1	Konklusion	48	Slettet: 51
6.2	Anbefalinger	49	Slettet: 52

7	Forslag til foreløbig ELENA-ansøgning	51	Slettet: 54
8	BILAG – Kommunernes energispareindsats	54	Slettet: 57
9	Bilag - Investeringer og interesseområder	55	Slettet: 58
10	Bilag Oversigt over anvendelse af ELENA-støtte	58	Slettet: 60
11	Bilag - Energiinvesteringer i regionens bygninger	59	Slettet: 61
12	Bilag - Faktaark for hver kommune	60	Slettet: 62
12.1	Faktaark: Assens Kommune	62	Slettet: 63
12.2	Faktaark: Billund Kommune	63	Slettet: 64
12.3	Faktaark: Esbjerg Kommune	64	Slettet: 65
12.4	Faktaark: Faaborg-Midtfyn Kommune	65	Slettet: 66
12.5	Faktaark: Kerteminde Kommune	66	Slettet: 67
12.6	Faktaark: Kolding Kommune	67	Slettet: 67
12.7	Faktaark: Nordfyn Kommune	68	Slettet: 68
12.8	Faktaark: Nyborg Kommune	69	Slettet: 69
12.9	Faktaark: Odense Kommune	70	Slettet: 69
12.10	Faktaark: Vejle Kommune	71	Slettet: 70
12.11	Faktaark: Ærø Kommune	72	Slettet: 71
12.12	Faktaark: Åbenrå Kommune	73	Slettet: 72
12.13	Faktaark: Langeland Kommune	74	Slettet: 73
12.14	Faktaark: Middelfart Kommune	75	Slettet: 73
12.15	Faktaark: Vejen Kommune	76	Slettet: 74
12.16	Faktaark: Tønder Kommune	77	Slettet: 75
12.17	Faktaark: Sønderborg Kommune	78	Slettet: 76
12.18	Faktaark: Fredericia Kommune	79	Slettet: 76
12.19	Faktaark: Varde Kommune	80	Slettet: 77
12.20	Faktaark: Haderslev Kommune	81	Slettet: 78
12.21	Faktaark: Svendborg Kommune	82	Slettet: 79
12.22	Faktaark: Fanø Kommune	83	Slettet: 80
13	Bilag- Estimering af energibesparelser og CO₂-reduktion forudsætninger fra projektbeskrivelse	84	Slettet: 81
14	Bilag - Grøn Erhvervsvækst	85	Slettet: 82
14.1	Præsentation af Grøn Erhvervsvækst	85	Slettet: 83
14.2	Bindeled mellem det offentlige og private	86	Slettet: 84
14.3	Kommunikationsstrategi og plan	87	Slettet: 85
14.4	Kommunikationsplan efterår 2012	88	Slettet: 86
14.5	Ydelsesblad Grøn Erhvervsvækst kommuner	91	Slettet: 86
15	Bilag - ELENA - uddybning af ordningen	95	Slettet: 87
16	Bilag - Energibesparelser i offentlige bygninger	102	Slettet: 88
16.1	Krav til nybyggeri, ombygninger og vedligeholdelse	102	Slettet: 89
16.2	Energimærkningsordningen	102	Slettet: 92
17	Bilag - Potentiale for energibesparelser	104	Slettet: 96
17.1	Lavt hængende frugter eller stor høst?	104	Slettet: 103
17.2	Tilbagebetalingstider	104	Slettet: 103
18	Bilag - Låneregler, kommuner og region	106	Slettet: 103
18.1	Finansiering af offentlige energiinvesteringer	106	Slettet: 105
18.2	Lån til energibesparelser	106	Slettet: 105
18.3	Tilskud til energibesparelser	107	Slettet: 105
19	Bilag - English summary	108	Slettet: 105

1 Forord, metode og resumé

1.1 Forord

Denne rapport formidler resultaterne af et forprojekt, som har afdækket kommunernes og regionens behov for teknisk bistand fra ELENA-ordningen til at forberede og gennemføre investeringer i energibesparelser i offentlige bygninger og anlæg. Endvidere har forprojektet belyst kommunernes ønsker om initiativer i forhold til den private bygningsmasse, f.eks. via et energipartnerskab som Grøn Erhvervsvækst eller lignende. Endelig har forprojektet undersøgt, om der er ønsker om teknisk udvikling af mere energieffektive løsninger. Forprojektet omfattede bl.a. interviews med kommunernes bygningsafdelinger og chefer med ansvar for kommunens klima- og energipolitik samt erhvervsfremme for dels at få de nødvendige oplysninger, dels at informere region og kommuner om mulighederne.

1.2 Metode

Grøn Erhvervsvækst/Miljø og Klima har gennemført interview med samtlige 22 kommuner i Region Syddanmark. Interviewene har primært fundet sted i uge 43, 2012. I uge 44 og 50 er dog gennemført interview med henholdsvis Nyborg og Svendborg kommuner. Hver kommune har forud for interviewene fået tilsendt et detaljeret spørgeskema om den nuværende organisering af arbejdet med energibesparelser i offentlige bygninger, politisk mål, omfanget af offentlige bygninger, den hidtidige indsats, potentialet for at opnå flere energibesparelser, interessen for at være med i et fælles ELENA-projekt om hhv. bygninger, vejbelysning og andre offentlige anlæg. Endvidere er der spørgsmål om kommunens indsats og planer i forhold til energibesparelser i den private bygningsmasse. Interviewskemaerne er modtaget af GE forud for interviewet.

Efter interviewene har Grøn Erhvervsvækst skrevet referat fra alle møder i form af en uddybning af det fremsendte spørgeskema og anmodet kommunerne om at inddrage hele den tekniske forvaltning på spørgsmål, som de fremmødte ikke selv havde mulighed for at svare på, eks. om status for energi- og klimaplaner i kommunen. Kommunerne har godkendt de udfyldte spørgeskemaer med tilføjelser. De sidste skemaer er indgået dec. 2012 efter at have rykket herfor.

Rapporten er udarbejdet af Casper Mikkelsen, Grøn Erhvervsvækst¹ for så vidt angår formål, den røde tråd og effekter i Region Syddanmark og bear-

¹ Grøn Erhvervsvækst er et non-profit privat – offentlig partnerskab med 19 partnere i Region Syddanmark, som arbejder med energieffektivisering i bygninger. Udgangspunktet er erhvervsfremme og jobskabelse via lokal uddannelse, synliggørelse og markedsudvikling. Der er ultimo 2013 skabt 140 job, afviklet 5 lokale undervisningsforløb for håndværksmestre, 3 aftenskoleforløb, 5 energimesser, udført projektudvikling, netværk og dialogfora. Partnerskabet har i 2012 vundet Region Syddanmarks privat-

bejdning af data/rapportering fra interview med kommunerne. Flemming Jørgensen, Miljø og Klima har ydet rådgiverbistand for så vidt angår generelle ELENA-forhold, erfaring fra andre regioner og bearbejdning/rapportering af data fra regionens egne bygninger .

Der er den 30. dec. 2012 fremsendt en foreløbig rapport til Region Syddanmark. Region Syddanmark har haft rapporten til kommentering frem til medio januar 2013. Region Syddanmark har primo uge 4 udsendt den tilrettede rapport til kommunerne til kommentering forud for et fælles orienteringsmøde den 30. januar.

- Forbehold Det skal understreges, at de i rapporten angivne data og konklusion bl.a. med hensyn til forventede beløb til energirenovering og vedvarende energi i offentlige bygninger primært bygger på embedsmændenes foreløbige vurdering. Der har ikke været en politisk beslutning. I kapitel 5 er den videre proces beskrevet .
- Projektholder Region Syddanmark er projektholder og har finansieret forprojektet i efteråret 2012. Selve ELENA-ansøgningen i foråret 2013 foreslås finansieret i fællesskab af Region og de kommuner, som vil forpligte sig. Fordelingsnøglen anbefales at være forholdsmæssig i forhold til forventet energiinvestering for hver enkelt part. Den fælles finansiering i ansøgningsfasen er vigtig for involvering og engagering af kommunerne.

1.3 Resumé

- ELENA Der er i øjeblikket gode muligheder for, at regionale områder kan få støtte fra EU til at fremme energibesparelser i det offentlige via EUs og Den Europæiske Investeringsbanks ELENA-ordning. Der kan opnås op til 90 % støtte til teknisk bistand til at forberede energiinvesteringer. Forudsætningen er, at kommunerne og regionen forpligter sig til en samlet investering større end 50 mio. EUR og samtidigt investerer mindst 20 gange mere end det, de kan få til teknisk bistand. ELENA-støtten kan således fungere som igangsætter af energibesparelser og vedvarende energi i det offentlige.

For at få støtten skal der opnås merværdi for EU f.eks. i form af energibesparelser eller lokal jobskabelse. Der skal desuden være en rød tråd i ansøgningen og noget, som gør ELENA-projektet i Region Syddanmark unikt i forhold til andre danske ELENA-projekter.

- Region Syddanmark Region Syddanmark og kommunerne i regionen har alle forudsætninger for at samle kræfterne i et innovativt projekt omkring energibesparelser og grøn vækst. Det offentlige kan gå foran med energirenovering af egne bygninger, og det vil kunne udnyttes til også at sætte gang i markedet for energirenovering af den private bygningsmasse.

offentlige CSR-partnerskabspris pga. det brede og innovative samarbejde, som forbinder det svære med grøn vækst med jobskabelse, og der løses samfundsmæssige problemer med højt energiforbrug og social velfærd. GE er desuden nomineret til EU-regio Stars Award for sustainable growth.

Grundlaget for indsatsen er Region Syddanmarks klimastrategi, som har som mål at mindske CO₂-udledningen i regionen som geografisk område med 40 pct. inden 2020 i forhold til 1990. Der er allerede opnået 15 %. Ligeledes har alle kommunerne politikker og mål på energiområdet, og mange har forpligtet sig til at gennemføre konkrete handlinger, f.eks. via en ESCO-aftale, en tilslutning til den europæiske borgmesterpagt eller et partnerskab med Grøn Erhvervs-vækst.

Det unikke

Det er unikt, at der i regionen er vilje til at skabe markante resultater i både den offentlige og private bygningsmasse, og at der bl.a. hos Grøn Erhvervs-væksts kommunerne samt Project Zero er den nødvendige viden og erfaring i, hvordan man opnår synlighed og resultater med energibesparelser og job-skabelse i den private bygningsmasse. Hertil kommer en række lokale energiprojekter i Svendborg, Vejle, Ærø og Esbjerg. Sidstnævnte lokale initiativer er relativt nye og forventes derfor væsentligst at have effekt fra 2014.

Indsats

På den baggrund har Region Syddanmark undersøgt mulighederne for en samtidig og parallel indsats til energieffektivisering i offentlige og private bygninger, hvorved der kan skabes en "Double up effekt" og en mobilisering af både offentlige og private investeringer.

Indsatsen skal ske gennem en fælles forpligtigelse til energibesparelser i offentlige bygninger via ELENA-puljen, og en samtidig indsats i forhold til private bygninger i mange kommuner. Indsatsen overfor private bygninger er ikke en forudsætning for ELENA-projektet, men de to indsatser understøtter hinanden. Begge indsatser er økonomisk bæredygtige og økonomisk uafhængige.

En koordineret indsats med energirenovering i både den offentlige og private bygningsmasse vil være et væsentligt bidrag til at nå Region Syddanmarks mål om 40 % CO₂ reduktion i regionen som geografisk område². Dette mål kan ikke nås alene ved fokus på offentlige bygninger, da disse kun udgør 2 % af det samlede antal bygninger i regionen.

Et ELENA-projekt i Region Syddanmark vil adskille sig fra andre danske ELENA-projekter ved den parallelle indsats i forhold til den private bygningsmasse. Dette indebærer ekstra fokus på strategisk kommunikation, branding, netværk/dialogfora på tværs mellem det offentlige og private samt lokal erhvervsudvikling og uddannelse af håndværkere. Samtidigt lægges vægt på at fremme markedet for integreret design og innovation af nye energieffektive løsninger og produkter.

Tilslutning

De foreløbige tilkendegivelser fra region og kommuner viser, at stort set alle regionens 22 kommuner er interesseret i at deltage i et fælles regionalt/kommunalt ELENA-projekt for offentlige bygninger og anlæg og med et

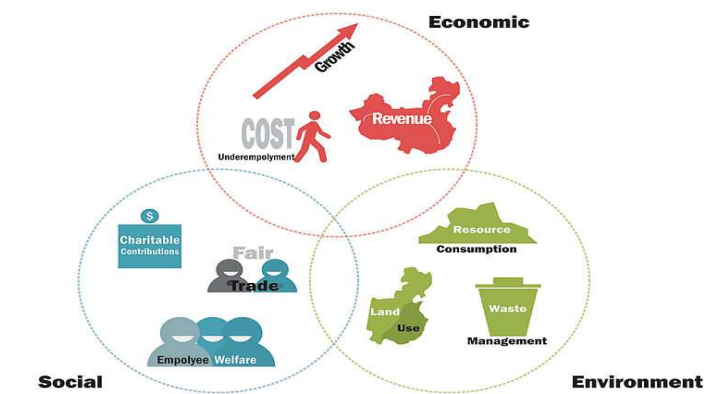
² En parallel indsats til at nå målet kunne være adfærd, som er mest relevant i forhold til reduktion af el-forbruget. Denne mulige indsats inddrages ikke her, da ELENA-projektet handler om at forberede energiinvesteringer.

investeringsbeløb på ca. 650 mio. kr.. Hertil kommer, at 8 af kommunerne, med knap halvdelen af Region Syddanmarks befolkning, vil gennemføre en samtidig indsats med klare mål for energibesparelse og jobskabelse i forhold til private bygninger i ambitiøse energipartnerskaber, heraf 7 i Grøn Erhvervs-vækst regi og 1 i Project Zero. Der er interesse for tilslutning til GE-konceptet fra yderligere 3 kommuner, forventelig i løbet af 2013/2014. Samtidig er der yderligere 4 kommuner, der giver udtryk for interesse for som kommune bevidst at fremme lokale energitiltag i den private bygningsmasse og/eller indgå i en form for samarbejdsaftale omkring udvalgte dele af GE-konceptet. Et ydelsesblad for Grøn Erhvervs-vækstskommunerne er vedlagt i bilag 14. Der er således opbakning til en vinkling af ansøgningen med en samtidig indsats med investeringer i offentlige bygninger og anlæg, og tilskyndelse til energibesparende tiltag i private bygninger. Der søges skabt opbakning til, at kommunerne kan søge tilknytning til et regionalt energipartnerskab efter 3 modeller: partnerskab, interessant eller observatør.

En anden vinkling, der gennem interviewene synes at være en udbredt interesse og mulighed for læring på tværs, er energirenovering af bevaringsværdige bygninger – både i forhold til offentlige og private bygninger.

Endelig er $\frac{3}{4}$ af kommunerne interesseret i investeringer i offentlige anlæg som energibesparelser i selvejende haller og $\frac{1}{2}$ delen af kommunerne er interesseret i at fremme af mindre CO₂-udledning fra trafik, gennem investering i en mere grøn kommunal vognpark samt infrastrukturanlæg med ladestander etc. Der er dog ikke fra kommunerne på nuværende tidspunkt afsat midler til investeringer i tekniske anlæg. Der er alene afsat midler til energibesparelser i bygninger med tilhørende energianlæg.

Forundersøgelsen har således vist, at kommunerne vægter grøn vækst og jobskabelse i relation til energibesparelse i såvel offentlige og private bygninger. Dette er essensen i CSR- tankegangen, at erhvervs-vækst og indtjening kombineres med løsning af svære samfundsmæssige problemer som skabelse af job og velfærd, samtidigt med at energiforbruget og CO₂ udslippet mindskes.

Effekter

Offentlige bygninger – ELENA-ordningen

- Samlet offentlig investering i rentable energibesparelser i offentlige bygninger og anlæg

på 650 mio. i 21 kommuner og en region - Tilskud fra ELENA-ordningen på op til 32 mio.kr.

- En afledt beskæftigelse på 1000 årsværk
- Energibesparelser på ca. 30.000 MWh/år
- CO₂-udledningen reduceres med omkring 18.000 tons
- Det offentlige investeringer er tjent hjem på mindre end 12 år

Private bygninger – samtidig kommunal indsats

- Samlet privat investering på 450 mio. kr. i 8 kommuner
- En afledt beskæftigelse på 700 årsværk
- CO₂-udledningen reduceres med omkring 10.000 tons svarende til gennemførelse af rentable energibesparelser i 6000 parcelhuse.

Der er således mulighed for at skabe betydelige energibesparelser og CO₂-reduktion. Dertil kommer, at de to parallelle projekter vil skabe mange arbejdspladser, være erhvervsfremmende og skabe efterspørgsel på nye kompetencer hos håndværkere og ingeniører samt give mulighed for vidensopbygning og dialogfora på tværs af kommuner og det private samt have en stor brandingværdi for kommuner og region. Endelig kan projektet være med til at skabe offentlig-privat innovation i forhold til udvikling af de energieffektive teknologier som rent faktisk efterspørges i markedet³. En løbende monitorering og kommunikation af effekten af de to parallelprojekter til dokumentation samt netværk mellem det private og offentlige segment er et bærende element i dette ELENA-projekt.

³ Grøn Erhvervsvekst og Lean Energy har i samarbejde afholdt 2 to workshops, der skal bygge bro mellem alle led i kæden fra producenter af energieffektive produkter og løsninger til aftagere af disse. Målet er at skabe større efterspørgsel og udvikling/produktion af energieffektive produkter og løsninger og dermed flere arbejdspladser. Der er udarbejdet et idékatalog med netværks- og demonstrationsmuligheder, som vil blive offentliggjort i løbet af foråret 2013.

2 Baggrund for et ELENA- projekt

2.1 Behov for energibesparelser og anlæg

Region Syddanmark og kommunerne ønsker alle at gennemføre investeringer i energibesparelser og vedvarende energianlæg i egne bygninger og anlæg. Sådanne investeringer vurderes at føre til sparet energiforbrug og CO₂-udledning, lavere energjudgifter og forbedringer af bygninger og anlæg.

Dertil kommer, at der i lovgivningen er en række krav til energiforhold i offentlige bygninger – se bilag 16.

Det er imidlertid svært for mange kommuner at finde de nødvendige ressourcer og/eller kompetencer til at igangsætte systematiske energiinvesteringer – selv om selve investeringerne kan lånefinansieres (se bilag 18), og lånene betales tilbage ved hjælp af de opnåede besparelser.

2.2 ELENA-ordningen som mulighed

EU har et finansieringsinitiativ - European Local ENergy Assistance (ELENA). Det skal hjælpe kommuner og regioner med at forberede energiinvesteringer.

Hvad støttes

Støtten kan gives til udvikling af investeringsprogrammer inden for flere forskellige områder, som f.eks. offentlige bygninger, gade- og trafikbelysning, bytrafik og lokal infrastruktur, herunder intelligente net. Private bygninger kan omfattes af en ELENA-ansøgning, hvis kommunen gennemfører investeringerne, så her begrænser mulighederne sig til selvejende haller o.l.

Det er en betingelse, at støtten fører til investeringer på 50 mio. EUR eller mere, dvs. ca. 375 mio. kr., og at investeringen er mindst 20 gange større end støtten.

ELENA kan dække op til 90 % af udgifterne til teknisk bistand. Kommuner og region har i Region Syddanmark besluttet sig for at investere 650 mio. kr., kan der opnås en støtte på op til 32,5 mio. kr. Egenfinansieringen udgør så 3,25 mio. kr., hvorefter der samlet er 29,25 mio. kr. til at forberede investeringerne. Heraf er de 10 % egenfinansiering.

Hvorfor støtte

Hvis projektet skal støttes, skal det forøge EU's merværdi, - navnlig i form af overensstemmelse med EU's politikker,

- EU's bæredygtige energipolitikker og prioriteringer, mål og lovgivning;
- Det aktuelle niveau for bæredygtige energiteknologier, der skal gennemføres i investeringsprogrammet;

Formateret: Indrykning:
Venstre: 0,75 cm, Hængende:
0,5 cm, Punkttegn + Niveau: 1
+ Justeret: 2,54 cm +
Tabulator efter: 0 cm +
Indrykning: 3,17 cm

- EU's samhørighedspolitik⁴
- Behovene hos de lokale samfund og mulige konsekvenser for den lokale udvikling, herunder en positiv indvirkning på små og mellemstore virksomheder
- Bidrag til udbredelse af god praksis eller teknologier på en tidlig markeds-gennembrudsphase, inden for EU;

← **Formateret:** Indrykning:
Venstre: 0,75 cm, Hængende:
0,5 cm, Punkttegn + Niveau: 1
+ Justeret: 2,54 cm +
Tabulator efter: 0 cm +
Indrykning: 3,17 cm

Baseret på vejledning til udformning af ELENA-ansøgning⁵ fra den Europæiske Investeringsbank samt erfaring med ELENA-ansøgninger betyder dette, at investeringen skal understøtte EU's målsætninger på energiområdet og gå videre end sædvanlig praksis mht. energi- og CO₂-besparelser. Der skal f.eks. gennemføres investeringer med mere end 5 års tilbagebetalingstid. Kommunerne skal have en politisk vedtaget energi- og klimapolitik, og projektet skal bidrage til ny viden og videndeling på området – ikke kun "business as usual". Desuden skal projektet bidrage til regional udvikling f.eks. i form af jobskabelse, eksport og øget omsætning.

Desuden skal projektet have en unik vinkling og ikke være en 1-1 kopi af andre danske ELENA-projekter. Dette betyder, at det ikke er nok i ansøgningen alene at lægge fokus på energibesparelser og vedvarende energi i offentlige bygninger. Der skal anlægges en unik vinkel og en rød tråd, som klart adskiller ELENA-projektet i Region Syddanmark fra ELENA-projekterne i Region Sjælland, Region Midt og Region Hovedstaden. Er rød tråd med fokus på parallel indsats i den private bygningsmasse er unik og ny.⁶ Princippet er vist i figuren nedenfor

⁴ EU's regionale strukturfondsmidler skal anvendes. I Danmark prioriteres anvendelsen af EU-strukturfondsmidlerne af de regionale vækstfora. Samhørighedspolitikken skal gøre EU til verdens mest konkurrencedygtige, dynamiske, videnbaserede økonomi med flere og bedre arbejdspladser. www.danskeregioner.dk

⁵ Fremgår af EIB vejledning (Europæiske investeringsbank) og FAQ (frequently asked questions)

⁶ Region Sjælland var det første danske Elena-projekt og var derfor unikt. I Region Hovedstaden er der vægt på innovation ved inddragelse af nye forsknings- og udviklingsprojekter samt renovering af bevaringsværdige offentlige bygninger. I Region Midt er der vægt på selvejende haller, vejbelysning og netværk mellem kommunerne.

Indhold i ansøgning	<p>Der skal i den egentlige ansøgning beskrives de planlagte investeringsprogrammer, herunder typen af investeringer og strategi for implementering af programmet;</p> <ul style="list-style-type: none">• forventede investeringer fordelt på typer• tidsplan• forventede resultater (MWh, CO₂)• behovet for teknisk bistand• arbejdsprogram• ansøgerens finansielle og tekniske kapacitet• forventet faktor mellem støtte og investering (faktoren skal være mindst 20)• EU merværdi jf. ovenstående• Der skal i ansøgningen være beskrevet konkrete projekter i konkrete bygninger svarende til 30-40 % af den samlede investering, mens resten af investeringerne kan beskrives mindre detaljeret, f.eks. som grupper af bygninger, der skal have solceller eller renovering af klimaskærm og installationer.• Hvad støttes ELENAMidler anvendes til enhver teknisk bistand, der er nødvendig for at forberede energi-investeringer, f.eks. markedsundersøgelser, strukturering af programmer, forretningsplaner, energiopgørelser og gennemgange samt forberedelse af fælles udbud og fælles indkøb. Hardware omkostninger som computere eller kontorlokaler støttes ikke.
Hvordan støttes	<p>Der er ikke nogen ansøgningsfrist. Støtte fordeles efter først-til-mølle princippet, indtil bevillingen er opbrugt. Det er med de satsninger, EU har på energibesparelsesområdet, forventninger om, at ordningen fortsætter. Region Syddanmark har i december 2012 varslet den Europæiske Investeringsbank, at der er en projektansøgning på vej fra Region Syddanmark.</p>
Læs mere	<p>I bilag 15 er der en uddybet gennemgang af ELENA-ordningen.</p>

2.3 Hvorfor et ELENA-projekt i Region Syddanmark

Der er store muligheder for at energieffektivisere bygninger og anlæg, og dermed begrænse energiforbrug og CO₂-udledning og samtidig skabe nye arbejdspladser. Samtidig har region og kommuner klare politiske mål om at gøre en markant indsats på dette område.

Potentiale

Baggrund	<p>Der er et kæmpe potentiale for energieffektivisering af bygninger i regionen. Der regnes på landsplan med et potentiale på min. 198 mia. kr. i rentable</p>
----------	--

energirenoveringer⁷, hvilket med et indbyggertal på 1,2 mio. i Region Syddanmark giver et potentiale på min 43 mia. kr. i energirenovering i Region Syddanmark. Hvis dette potentiale blev realiseret, ville det give omkring 65.-86.000 årsjob, idet der kan beregnes 1,5-2,0 job⁸ pr. 1 mio. i omsætning. Der er et underskud af arbejdspladser i regionen, en stor fraflytning og nettoppending ud af området⁹, så jobskabelse er af afgørende betydning for Region Syddanmark.

Der er i alt 14.294 offentlige bygninger og 629.000 private/øvrige bygninger ifølge Danmarks statistik. De offentlige bygninger udgør således i antal ca. 2 %, men har %-vis et større opvarmet areal. Ifølge Go Energi bruger kommunerne i Danmark overordnet 75 % af det samlede energiforbrug i det offentlige, mens regioner og stat bruger ca. 25 %. Region Syddanmark har opgjort, at CO₂ udslippet fra offentlige bygninger udgør ca. 10 % af det samlede CO₂ udslip fra 2 % af det samlede antal bygninger. Dette er med til at understrege vigtigheden af, at der er behov for en samtidig indsats for energibesparelser i private bygninger.

Målsætninger

Lokale mål

Kommunerne og regionen skal for overhovedet at komme i betragtning til en ELENA ansøgning have politisk vedtagne mål og politikker indenfor klima- og energiområdet, herunder mål for energibesparelser i egne bygninger.

Region Syddanmark har med sin klimastrategi, som har som mål at mindske CO₂-udledningen i regionen som geografisk område med 40 pct. inden 2020 i forhold til 1990, fastsat et ambitiøst mål på klimaområdet. Hertil kommer, at kommunerne på forskellig vis har forpligtet sig med ambitiøse mål for egen virksomhed, f.eks. gennem en klimaafnåftale med Danmarks Naturfredningsforening, en kurveknækkeafnåftale, ESCO-afnåftale på offentlige bygninger eller egne klima- og energihandlingsplaner. De mere ambitiøse har også sat mål og handling for kommunen som geografisk enhed og iværksat indsatser i forhold til den private bygningsmasse med mål gennem eks. Borgmesterpagten (Covenant of Mayors) og partnerskab i Grøn Erhvervsvækst, Project Zero eller lignende. I kapitel 3.1 er sammenfattet resultater af kommunernes tilslutning til disse forpligtelser.

Klimastrategi

En ELENA ansøgning, der omhandler forberedelse af lokale og regionale investeringer i energibesparelser og vedvarende energiteknologier, passer rigtig godt i tråd med Region Syddanmarks nye ambitiøse klimastrategi, der har som mål at mindske CO₂-udledningen i regionen som geografisk område med 40 pct. i 2020 i forhold til 1990. Det skal ske ved at støtte både kommuner og erhvervsliv i at nå målet, og på samme tid skal regionens egne institutioner skære 40 pct. af udledningen i forhold til 2004.

⁷ Statens Byggeforskningsinstitut, SBI- 2010-5.

⁸ Information, 24-25. april/2010, Anders Olesen-formand for Byggefagernes Samvirke/økonom Henrik Herløv Lund Dansk byggeri v. Andreas Fernstrøm har den 31.10.2010 i mail til Middelfart K.(fremsendt)

⁹ Kontur – region Syd, 2011

For at nå målsætningen for hele regionen skal der dels hentes CO₂-besparelser gennem energibesparelser og effektiviseringer dels ske en om-lægning af energiproduktionen, så en højere andel af energi produceres af vedvarende energikilder. Regionen er allerede godt på vej. Beregninger viser nemlig, at CO₂-udledningen er faldet med 11 pct. i Danmark fra 2000 til 2009, mens den er faldet med 15 pct. i Region Syddanmark i samme periode.

Muligheder med ELENA-projekt

ELENA

ELENA-ordningen giver teknisk bistand til at forberede investeringer i energibesparelser. ELENA kan dermed være med til at fremskynde og kvalificere regionens og kommunernes indsats.

Støtte fra ELENA-ordningen vil kunne afhjælpe den mangel på ressourcer og kompetencer, der kan være et vilkår for regioner og kommuner, og som forhindrer eller forsinker en effektiv og systematisk indsats. Dermed kan ELENA-støtte føre til en hurtigere reduktion i CO₂-udledningen, varige driftsbesparelser på regionens og kommunernes budgetter samt øget beskæftigelse blandt lokale virksomheder.

Idé

Regionen kan med et ELENA projekt, hvor den selv går foran med energitiltag, skabe troværdighed og inspiration til en grøn omstilling. Et ELENA-projekt vil vise handling og lederskab, samt at regionen støtter kommunerne i fremme af energibesparelser i et forpligtende samarbejde for at nå de opsatte energi og klimamål. Et ELENA-projekt vil være med til at sikre Danmarks omstilling til et energieffektivt samfund med mindre energispild og være et skridt på vejen til at opnå de af EU opstillede 20-20-20 mål.

Projektet vil grundet dets størrelse styrke efterspørgslen og behovet for udvikling af energiteknologi og energieffektive løsninger.

Parallel indsats

Med en samtidig og parallel indsats til energieffektivisering i offentlige og private bygninger kan der skabes en "Double up effekt" og en mobilisering af både offentlige og private investeringer. Dette skaber EU-merværdi i form af regional udvikling, beskæftigelse og reduktion i energiforbrug og CO₂-udledning.

Indsatsen skal ske gennem en fælles forpligtigelse til energibesparelser i offentlige bygninger via ELENA-puljen, og en samtidig indsats fra et stort antal kommuner overfor private bygninger. Dette kan bl.a. gennem Grøn Erhvervs-vækst, men det er ikke en forudsætning for ELENA-projektet. Begge projekter er økonomisk bæredygtige og økonomisk uafhængige.

En koordineret indsats vil være et væsentligt bidrag til at nå Region Syddanmarks mål om 40 % CO₂ reduktion i regionen som geografisk område.

Et ELENA-projekt i Region Syddanmark skal have stort fokus på kommunikation og branding og lokal erhvervsudvikling. Kommunikation skal være tænkt strategisk med fra start og hele vejen i processen, så der skabes et fælles engagement, ejerskab, synlighed og videndeling, som skaber handling og job. Samtidigt lægges vægt på at fremme markedet for integreret design og smarte energieffektive løsninger og produkter.

Kommunikation

Den strategiske kommunikation skal tage afsæt i nedenstående projektidé, således at kommunerne i pressemeddelelser, web m.v. brandes som nogle der går foran, og at dette gøres konkret gennem jordnære historier om, hvad brugere af offentlige bygninger oplever af indeklima og komfortmæssige fordele ved en given investering og anvendelse af en bestemt energiløsning samt hvad der opnås af konkret energibesparelse og driftsbesparelse. Målet er således at give kommunerne en troværdighed i borgernes øjne og samtidig give inspiration til de private bygherrer om, hvad der er af fordele ved en energirenovering og hvilke tekniske løsninger der kan findes.

Strategi

Den strategiske kommunikation handler om kortlægning af tilgængelige platforme i kommunerne, aktiv anvendelse af disse, timing og målgruppe. Den strategiske kommunikation kan tænkes implementeret gennem projektet ved at få kommunerne til at fortælle de gode historier eksempelvis kunne det aftales, at kommunerne hver især forpligter sig at komme med min. én case pr. år og bidrager med oplysning om de kommunikationsplatforme kommunerne har adgang til. De cases, som det giver idé at synliggøre er dem, som skaber klare fordele for brugerne og har skabt resultater eller anvendt ny teknologi, hvilket kan give inspiration i forhold til både den offentlige og private bygningsmasse og i netværk mellem kommunerne.

Ansvarlig

Der tilknyttes en kommunikationsansvarlig til projektet, som laver opfølgende journalistik og besøger brugeren og fortæller deres historier. Historierne udsendes til lokale og landsdækkende medier efter en nærmere vurdering af, hvem målgruppen er i den enkelte historie og hvornår timingen er rigtig. Historierne viderefremmes på web både på projektets hjemmeside og på de kommunale og private partners. Casehistorierne suppleres som minimum én gang pr. halvår med pressemeddelelser om den generelle fremdrift i projektet dels i forhold til de samlede opnåede energibesparelser dels i forhold til erfaring med netværk og dialogfora på tværs mellem det offentlige og private. I kommunerne udpeges en nøgleperson, som er tilknyttet som kommunikationskontakt for projektets kommunikationsansvarlige. Dermed sikres den dynamik og lavpraktiske tilgang, der er påkrævet for at kommunikationsstrategien går hånd i hånd med målet for projektidéen. Tilgangen kan følge kommu-

nikationsstrategi-hjulet (K-hjulet) kombineret med modellen for kommunikationsplan, som er udviklet af Grøn erhvervs-vækst. Se bilag 14.

Erfaring

Kommunikationsstrategien i Grøn Erhvervs-vækst omkring synliggørelse og markeds-'træk' (pull strategi) er afprøvet og arbejder ud fra at skabe en grøn bevægelse, der skal føre til handling uanset indgangsvinkel. Kommunikationsstrategien binder alle relevante off-line og online kommunikationsplatforme sammen for at synliggøre effekten af energieffektivisering i større og mindre bygningsmasse, både inden for private og større bygninger. Desuden har Grøn Erhvervs-væksts sekretariatet via sin tætte kontakt til kommunerne mulighed for at inddrage borgmestre og rådmænd i alle Grøn Erhvervs-vækst kommunerne som ambassadører i den politiske kommunikation og skaffe opbakning til projektet i Kontaktudvalget mellem borgmestre i Region Syd. Herved sikres, at der sker en samtidig præsentation og opbakning til projektet fra såvel politisk som teknisk hold.

Grøn Erhvervs-vækst og Project Zero har god erfaring med strategisk kommunikation og synliggørelse af de gode eksempler i forhold til den private bygningsmasse, og ser en massiv trafik på de dele af hjemmesiderne der netop omhandler de gode eksempler og faktaark.

2.4 Mål med forprojekt og interview

Forprojekt

Forprojektet, som denne rapport er resultatet af, afdækker mulighederne for at få ELENA-støtte og interessen i at være med i en fælles ansøgning om ELENA-støtte.

Nogle af de spørgsmål, der er afklaret, er flg.:

- Har kommunerne ambitiøse klima- og energimål, som går længere end "business as usual"?
- Hvor langt er kommunerne og regionen mht. energibesparelser og vedvarende energianlæg?
- På hvilken måde vil kommuner og region kunne få gavn af ELENA-ordningen.
- Er der tilstrækkelig interesse til at gennemføre en ELENA-ansøgning, hvor en af betingelserne er en samlet investering på 50 mio. EUR over 3 år.
- Hvad skal være den røde tråd? Er der opbakning til en vinkling med vægt på energibesparelser og vedvarende energianlæg i offentlige bygninger og en samtidig ambitiøs indsats i forhold til private bygninger herunder interesse i en nærmere drøftelse af Grøn Erhvervs-vækstkoncepterne? Er denne vinkling interessant for kommunerne, regionen og ELENA-sekretariatet hhv. EU-kommissionen?
- Hvis der blandt nogle kommuner er opbakning til en samtidig indsats i forhold til private - hvem er så de nødvendige private samarbejdspartnere i kommunen og hvordan skabes den lokale forankring? Kan og vil erhvervskontor, energiselskab, større virksomheder, pengeinstitut eksempelvis involveres?

- Kan ELENA-støtte føre til nye måder at gøre tingene på? Vil det betyde større videndeling - og hvordan kan det gavne regionen og andre europæiske regioner?
- Er der særlige energiløsninger, energieffektive produkter og materialer som efterspørges i forbindelse med energieffektivisering i offentlige bygninger?
- Vil kommuner og region gå videre end sædvanlig praksis mht. energibesparelser og bygningsrelaterede VE-anlæg?

Forprojektet giver således vigtige svar mht. omfanget af investeringer, antallet af deltagende kommuner i henholdsvis ELENA og projekt for private bygninger, sammensætningen af investeringer og behovene for teknisk bistand fra ELENA m.v. Endvidere afklarer det, om der er grundlag for teknisk udvikling af mere energieffektive løsninger.

Forprojektet har bl.a. omfattet interviews med kommunerne for dels at få de nødvendige oplysninger, dels at informere region og kommuner om mulighederne. Der er gennemført interview med samtlige 22 kommuner i Region Syddanmark.

3 Resultat af interview undersøgelse

Med forbehold for ledelsernes og politikernes endelige beslutning om at deltage i et fælles regionalt/kommunalt ELENA-projekt har de interviewede medarbejdere i kommunerne givet udtryk for deres umiddelbare vurdering af projektets relevans for deres fremadrettede energispareindsats. Alle 22 kommuner er interviewet, og 21 kommuner¹⁰ har udtrykt interesse for at være med i et fælles projekt. Ud af de 21 kommuner vurderes det, at 2 kommuner ikke er helt afklarede, om der kan afsættes økonomiske ressourcer til området og beløbets størrelse. Det vurderes, at min. 19 kommuner vil tilslutte sig ELENA-projektet.

3.1 Status politikker

I dette afsnit redegøres for, om kommunerne har ambitiøse og forpligtende energi- og klimapolitikker, som rækker videre end "Business as usual". Dette er en forudsætning for at den Europæiske Investeringsbank kan give ELENA-støtte til at forberede energiinvesteringer.

Kommunerne og Region Syddanmark har i stort omfang forpligtet sig til at gøre en indsats for at nedbringe energiforbruget og CO₂-udledningen fra egne aktiviteter.

Der er i de deltagende kommuner og i regionen betydelig organisatorisk og politisk vilje til at gøre en indsats for at mindske energiforbruget og CO₂-udledningen, herunder også i de offentlige bygninger. Dette kommer bl.a. til udtryk i tilslutningen til DN's klimakommuneaftaler, kurveknækker-aftaler, Borgmesterpagten, Region Syddanmarks klimastrategi og lokale politiske målsætninger og aftaler.

Kommunen som virksomhed

DN-klimakommune

I Region Syddanmark har 9 ud af regionens 22 kommuner indgået aftale med Danmarks Naturfredningsforening om at være klimakommune. Herved forpligter kommunerne sig typisk til at spare 2 % CO₂ årligt for kommunen som virksomhed (egne bygninger, vejbelysning m.v.). Endnu en kommune (Fanø) planlægger at tilslutte sig at tilslutte sig Danmarks Naturfredningsforening som klimakommune. Kommunerne forpligter sig som DN-klimakommune til flg.:

- En opgørelse over kommunens nuværende CO₂-udledning.
- En handleplan, der beskriver, hvordan kommunen vil opnå CO₂-reduktionen samt hvilke områder, der fokuseres på.
- Gennemførelse af planen og opgørelse mindst en gang årligt over reduktionen af CO₂-udledningen og igangværende projekter.

¹⁰ Esbjerg Kommune har takket nej til at deltage i ELENA-projektet, da kommunen allerede har gjort en omfattende indsats gennem mange år, og der derfor ikke er behov for ekstern bistand til at fremme indsatsen

Som klimakommune starter man med at reducere CO₂-udledningen fra egne aktiviteter: Kommunens egne bygninger, drift og indkøb osv. Senere kan man udvide arbejdet til at omfatte kommunen som geografisk enhed.

Kurveknækker

11 kommuner har været med i Go Energis kurveknækker samarbejde, der nu er ophørt efter nedlæggelse af Go Energi. Kurveknækker-aftalerne gik på at spare el og varme fra kommunale bygninger. Sparemålene var 3-20 % i MWh over en 2-3 årig periode. Som følge af Energifaften af 22. marts 2012 nedlagdes Center for Energibesparelser og aftalerne er bortfaldet.

ESCO

Tre kommuner har indgået Escø-aftaler omkring energirenovering i offentlige bygninger, og har dermed forpligtet sig kontraktligt til at gennemføre betydelige energibesparelser. Disse kommuner er Middelfart, Tønder og Kerteminde med et samlet antal bygninger på ca. 250. ESCO-aftaler er en anden måde, hvorpå nogle kommuner vælger at forpligte sig til at opnå energibesparelser og CO₂-reduktioner i sine egne bygninger. Et ESCO (Energy Service Company) er et energitjenesteselskab, der tilbyder total løsninger for energibesparelser. På grundlag af en basislinje hjælper det med at afdække potentialet for besparelser i kommunens bygninger, og med at få gennemført dem, ligesom ESCO'en ofte stiller garanti for besparelserne. Betalingen til et ESCO sker via de opnåede energibesparelser. Kommunernes incitament for at indgå en ESCO-aftale er almindeligvis, at det er muligt meget hurtigt at få gennemført markante energibesparelser, eller at minimere et stort vedligeholdelsesefterløb.

Egne strategier

Mange kommuner har vedtaget egne klima- og energistrategier. Ud fra respondenternes udsagn på spørgeskemaerne og ved interviews har 14 kommuner formulerede klima- og energistrategier, Seks kommuner er i gang med en klima/energistrategi og forventes at være klar med denne primo 2013. To kommuner har ingen klima/energistrategi, men har på interview tilkendegivet, at de vil formulere et simpelt målpapir i forhold med ambitiøse mål for energibesparelser i egne bygninger i løbet af foråret 2013. Oversigt over kommunernes klima- og energistrategier ses af tabel på side 25-27 og på faktaark i bilag 12.

Kommunen som geografisk område

Borgmesterpagt

Fem kommuner har underskrevet EU-borgmesterpagten (Covenant of Mayors), der forpligter kommunen til at gå videre end EU's generelle mål om energi- og CO₂-besparelser. Yderligere to kommuner overvejer at tilslutte sig borgmesterpagten i 2013. Der er siden sommeren 2012 og projektbeskrivelse af ELENA-projekt sket en positiv udvikling i tilslutning til borgmesterpagten fra dengang tre kommuner til nu 5-7 kommuner i løbet af 2013. Oversigt over hvilke kommuner, der er tilsluttet eller har planer om tilslutning til Borgmesterpagten, ses af tabel på side 19-20.

Erfaringsmæssigt kan en tilslutning til Borgmesterpagten gøre det lettere at opnå EU-støtte til energiprojekter.

Med tilslutning til borgmesterpagten forpligter borgmestrene sig til, at de ikke blot vil opfylde EU's klimamål om 20 pct. CO₂ reduktion i 2020 – de vil gå

længere og reducere CO₂-udledningen med mere end 20 pct. ved at gennemføre en bæredygtig energihandlingsplan (SEAP) på de områder, hvor kommunen kan træffe beslutninger.

Målet om mere end 20 pct. reduktion gælder kommunen som geografisk område og ikke kun den del af energiforbruget, der kommer fra kommunen som virksomhed.

Partnerskaber

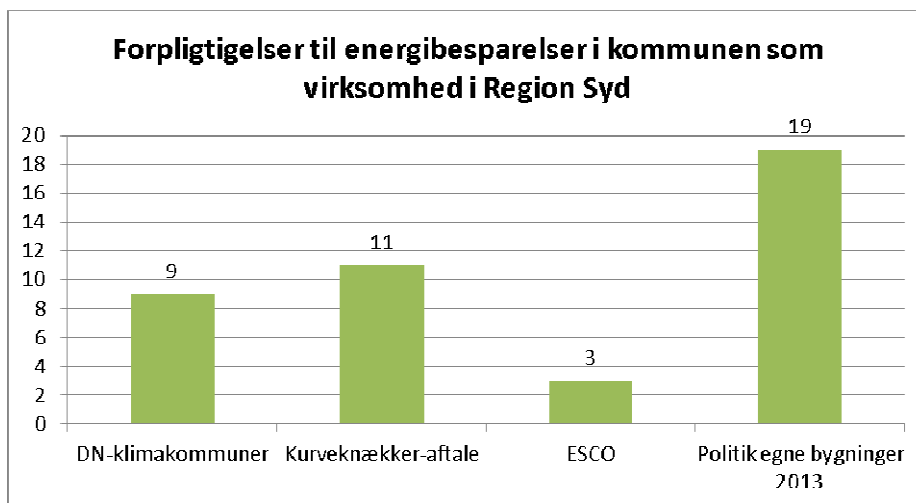
Syv kommuner i Region Syddanmark har indgået aftale om partnerskab i Grøn Erhvervsvekst for at skabe grøn vækst og job ved energieffektivisering i bygninger generelt og i særlig grad i den private bygningsmasse. At indgå partnerskab med Grøn Erhvervsvekst er en måde at sætte handling bag mål om mindre energiforbrug i kommunen som geografisk område som f.eks. i Borgmesterpagten. Der er i Grøn Erhvervsvekst opsat effektmål for jobskabelse og energibesparelser med f.eks. 700 årsjob og 12.000 tons sparet CO₂ i Region Syddanmark inden 2017, se kapitel 4 for effektberegning. Yderligere tre kommuner overvejer partnerskab med Grøn Erhvervsvekst i 2013 og ca. 3 kommuner overvejer på sigt partnerskab, 2014 eller 2015.

Hertil kommer, at yderligere 5 kommuner arbejder med energibesparelser i private bygninger. Her skal særligt fremhæves Project Zero (Sønderborg), som har forpligtende og ambitiøse projektmål vedr. energieffektiviseringer i bygninger og som har resultater med energibesparelser og jobskabelse tilsvarende Grøn erhvervsvekst. Af lokale energi projekter i øvrige kommuner kan nævnes Go2Green/Energihjulet i Svendborg, Energispiren i Vejle, Esbjerg Kommunes 10 energilandsbyer samt oplysningskampagner på Ærø. Sidstnævnte fire initiativer er relativt nye og forventes derfor tidligst at have effekt i 2013/2014.

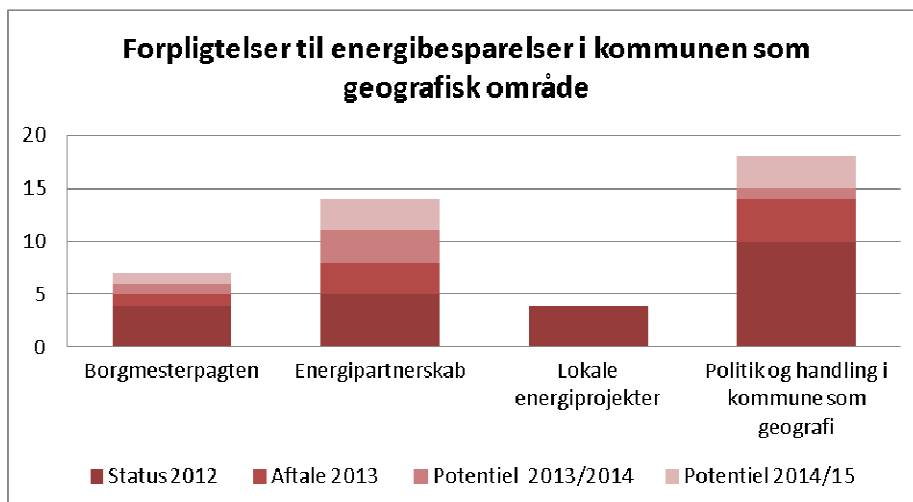
Konklusion

Det kan således konkluderes, at der klare målsætninger og en meget stor interesse for energibesparelser, vedvarende energi CO₂-reduktion i regionen og kommunerne.

Nedenfor ses en oversigt over tilslutningen til de forskellige aftaler og målsætninger i kommunen som virksomhed.

DN-klimakommune: Assens, Fredericia, Kolding, Middelfart, Odense, Sønderborg, Vejen, Ærø, Åbenrå;
Kurveknækkerkommuner: Faaborg-Midtfyn, Haderslev, Kolding, Langeland, Middelfart, Nordfyn, Nyborg, Svendborg, Sønderborg, Varde, Ærø; **ESCO-kommuner:** Kerteminde, Middelfart, Tønder; **Politik egne bygninger:** Alle kommuner ekskl. Fanø og Langeland

EU-borgmesterpagt: 2012: Kolding, Odense, Billund, Svendborg; **Aftaler 2013:** Sønderborg, **Potentielle 2013/2014:** Vejle, **Potentielle 2014/2015:** Varde

Energipartnerskab: Offentlige/private samarbejder for energieffektivisering i bygninger og effektmålinger: Grøn Erhvervs vækst og ProjectZero: 2012: GE: Middelfart, Kolding, Odense, Faaborg Midtfyn; **ProjectZero:** Sønderborg, **GE-partnerskab 2013:** Vejen, Nordfyn, Assens; **Potentiel GE-partner 2013/2014?:** Varde, Billund; **Vejle. Potentiel GE-partner 2014/2015?:** Fredericia, Haderslev, Åbenrå,

Lokale energiprojekter: Go2Green/energihjulet, Energispiren, Energimetropol, Ærø energi i henholdsvis Svendborg; Vejle, Esbjerg, Ærø.. Hertil kommer en række lokale energiprojekter i GE- kommunerne Middelfart, Kolding og Odense.

Politik og handling i kommune som geografi 2012: Kolding, Odense, Billund, Svendborg, Middelfart;

Rapport til Region Syddanmark, januar 2013

Sønderborg Faaborg-Midtfyn ; Aftaler 2013:Ærø, Esbjerg, Svendborg. Potentielle 2013/2014: Varde; Potentielle 2014/2015: Fredericia, Åbenrå, Haderslev

	Kommunale bygninger jf. interview	Offentlige bygninger Antal-Dk-statistik	Energi mærkning	DN kommune % CO ₂ -reduktion pr. år	Kurveknækker % reduktion i MWh i alt	ESCO Antal bygninger	EU's Borgmester-pagt, CO ₂ -mål 2020, % reduktion	Mål i kommune-Plan eller politikker	Politik/handling privat bygningsmasse
Assens	129	427	Ja	2	0			CO2-neutral 2029 kommunen som virksomhed	Grøn erhvervs-vækst 2013
Billund	79	398	Ja				Ja	Klimahandlingsplan inden feb. 2013	Grøn Erhvervs-vækst 2013/2014?
Esbjerg	300	1075	Færdig 2012					30 % 2008-2020 og CO2-neutral så hurtigt som mulig	Energimetropol energilandsbyer 2013 (evt.GE-Coaching)
Fanø	20	58	Nej	Plan om tilslutning				Borgernes klimastrategi. Energinetrale sommerhuse, kun elbiler, 100 % Selvforsynende med vedvarende energi ¹¹ . Simple mål formuleres primo 2013	
Faaborg-Midtfyn	110	595	Ja		9			Detaljeret plan under udarbejdelse	Grøn erhvervs-vækst 2012
Fredericia	160	713	Ja	2,0				Klimaplan udarbejdet. Samarbejdsaftale Dong	GE 2014/2015?
Haderslev	220	989	Ja		5			10 % reduktion inden 2014. Revision i 2013. i t	GE 2014/2015?
Kerteminde	127	296	Ja			48 2010-2012		Klimapolitik/handlingsplan 2013	
Kolding	280	713	Ja	2,0	4		Ja	75 % reduktion pr. borger 1990-2021, 8 % red. El, 10 % red. Varme i 2016 i forhold til 2006	Grøn Erhvervs-vækst 2010
Langeland	72	260			9			Ingen pt. Enkelt målpapir udarbejdes primo 2013	
Middelfart	133	480	90 %	2	11	87 2009-2011		Grøn vækstkommune, klima/energimål, strategisk energiplanlægning	Grøn Er-svækst 2010
Nordfyns	105	341	Ja		6			Politik på vej, CO ₂ - neutral 2022	Grøn erhvervs-vækst 2013
Nyborg	84	415	Ja		6			Energi politik egne bygninger	
Odense	800	1640	60 %	2,0			Ja – fra 2012	CO2-neutral 2050	Grøn erhvervs-vækst 2010
Svendborg	160	621	Få %		3		Ja, fra 2010	Energihandlingsplan på vej, som opfylder borgmesterpagtens SEAP. CO ₂ neutral på sigt, 1-2 % red. årligt	Go2 green /Energihjulet/ Evt. GE-samarbejde
Sønderborg	210	788	Ja	2,0	20		Ja fra 2013	25 % reduktion 2010-2015 og CO2-neutral 2029	Project Zero
Tønder	200	590	Ja			125? fra 2013		Agenda 21. Simple men ambitiøse energimål skal formuleres	
Varde	200	1045	Ja		3		Overvejes på sigt	40 % af elektricitet fra vindmøller Klima/energi politik under udarbejdelse	Grøn Erhvervs-vækst 2013/2014?

¹¹ Fanøborgernes klimastrategi 2009

Vejen	150	500	Ja	2,0				Energistrategi kommunale ejendomme, 2 % reduktion pr. år frem til 2025 – 30.000 tons.	Grøn Erhvervs-vækst2013
Vejle	247	1489	48 % gennemført				Forventes 2013	10 % reduktion 2010-2013 i kommunen. Klimastrategi 2010	Energispiren siden 2011, Grøn Erhvervs-vækst 2013/2014?
Ærø	100	128	Ja	2	6			Strategisk energiplan AAU. Mål formuleres primo 2013	Ærø energiø 2013/ (GE-Coaching
Aabenraa	250	733		2,5				Klimapolitik primo 2013. Konkrete mål med >2,5 % red. mål	GE evt. 2014/2015

Med henblik på at styrke ansøgningens røde tråd og den samtidige indsats i forhold til den private bygningsmasse er det aftalt med Region Syddanmark at formulere 3 forskellige niveauer for indsats i forhold til energibesparelser i private bygninger. Dette kunne være i form af A. partnerskab B. Interessent C.Observatør. Dette er uddybet i kap. 3. 7

3.2 Energimærkning

Arbejdet med at indføre ordningen har været forsinket i forhold til tidsfristen 1. juli 2009, og mange kommuner har derfor ikke kunne nå at få udført alle energimærker til den fastsatte tid. De fleste kommuner og regioner har dog nu energimærket sine ejendomme.

I Syddanmark har 17 ud af de 22 interviewede kommuner og regionen fået energimærket (så godt som) alle sine ejendomme. 2 store kommuner, Vejle og Odense har energimærket 50-60 % af deres ejendomme. 3 kommuner har fået energimærket enkelte af sine ejendomme. For de kommuner, som ikke har gennemført energimærkning af samtlige bygninger, er der en plan for udførsel heraf i 2013, således at ejendommene kan indgå i ELENA-projektet.

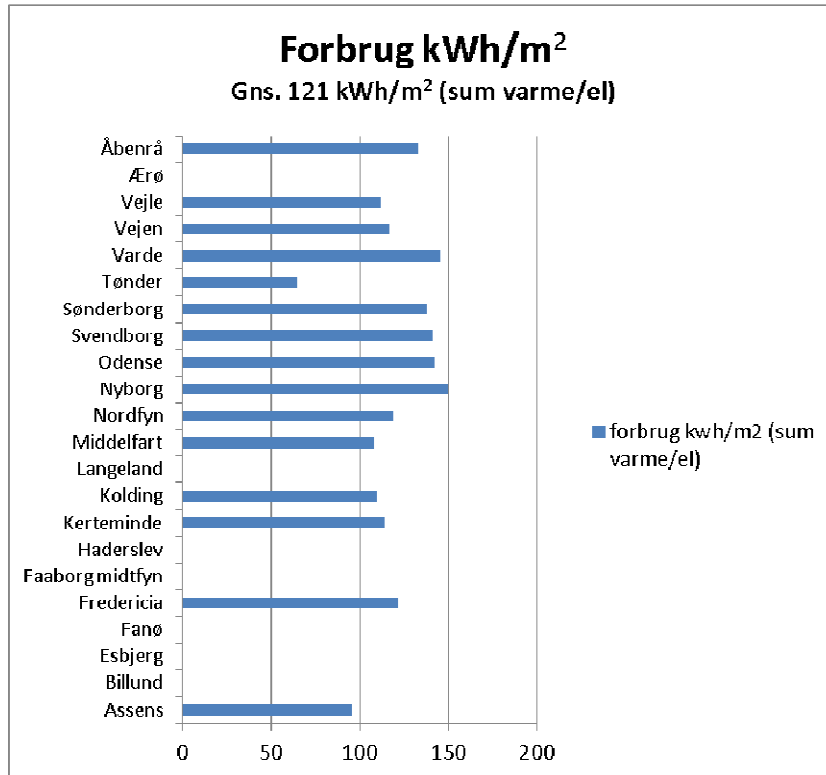
Erfaringerne med energimærkningen er, at energimærker kan bruges som udgangspunkt for prioritering af indsatsen, men at de ikke kan stå alene.

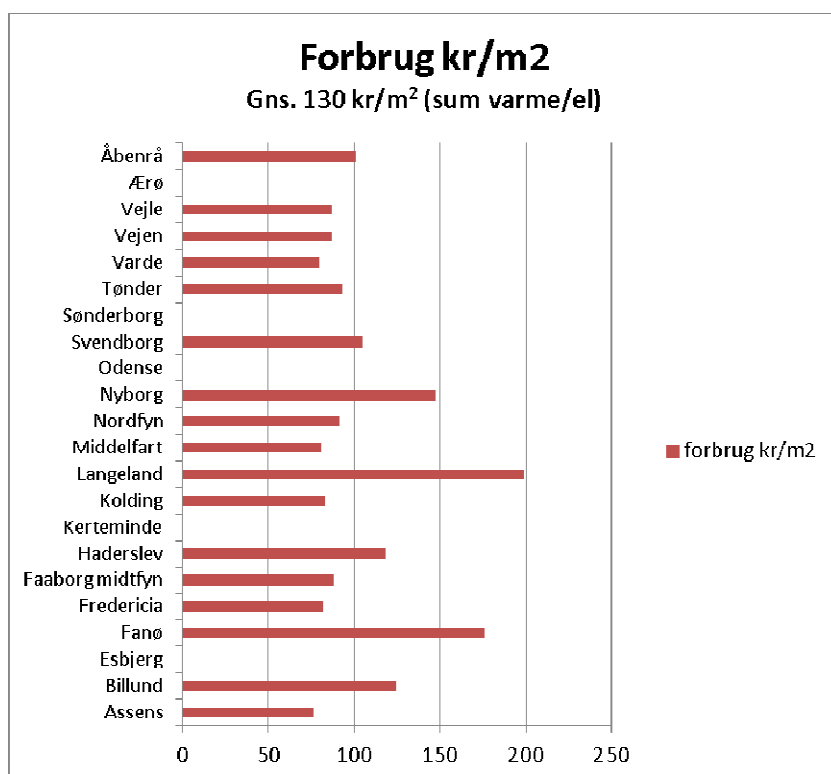
Kommunerne er generelt kritiske i forhold til energimærkningsordningen. Flere kommuner giver udtryk for, at kvaliteten af energimærkerne er for ringe, at oplagte energisparemuligheder overses, eller at løsningsforslagene er mangelfulde eller forkerte. Energimærkerne skal således følges op at en nærmere gennemgang af bygningerne og vurdering af mulighederne for energibesparelser samt et forslag til en prioritering af indsatsen. Flere kommuner giver udtryk for, at de ser frem til den planlagte revision af energimærkningsordningen, så den bliver mere brugbar fremover. Sønderborg Kommune er i dialog med Energistyrelsen herom. Læs mere om energimærkeordningen i bilag 16.2.

3.3 Status for energispareindsatsen i kommunerne

I dette afsnit redegøres for kommunernes hidtidige energispareindsats. Dette belyses gennem en sammenligning af energi og/eller økonomiforbruget til opvarmning/elforbrug i offentlige bygninger sat i forhold til bygningsarealet.

Herefter følger en oversigt over kommunernes hidtidige resultater med energibesparelser og det forventede energibesparelspotentiale i det omfang, at kommunerne har kunnet oplyse det. Der er i faktaarkene i bilag 12 givet tal på energispareindsatsen.

Figureerne ovenfor viser, at det gennemsnitlige energiforbrug i kommunerne er på 121 kWh/m² baseret på data fra 15 kommuner og at de gennemsnitlige omkostninger til opvarmning og el er 130 kr/m² baseret på data fra 16 kommuner. Det bemærkes, at nogle kommuner har oplyst data for kWh forbrug, mens andre har oplyst omkostninger.

De kommuner, som har et energiforbrug på over 121 kWh/m² og 130 kr/m², er typisk de kommuner, som først i 2011/2012 har iværksat en markant energispareindsats i offentlige bygninger. Tønder Kommune har det laveste energiforbrug på 64 kWh/m² og Middelfart Kommune de laveste omkostninger på 81 kr/m². 10 kommuner har potentiale for energibesparelser med et energiforbrug og omkostninger over gennemsnittet.

I nedenstående tabel er opsummeret resultatet af kommunernes energispareindsats siden 2009. 17 kommuner har investeret 295 mio. kr. med en samlet årlig besparelse på ca. 37 mio. kr./år og en simpel tilbagebetalingstid på 8 år. Der er 5 kommuner, som er på vej med en energispareindsats fra 2012/2013. Ikke alle kommuner har opgjort, hvad spareindsatsen har betydet i forhold til sparet MWh og tons CO₂.

Resultat af kommunernes energispareindsats siden 2009

projektet strækker sig over; fra januar 2014 til december 2016. Endvidere er der givet bud på en eventuel parallel indsats i forhold til private bygninger.

Ud fra skøn over investeringspotentialer vurderes der at være et klart grundlag for at arbejde videre med at formulere en ansøgning om ELENA-støtte, idet de foreløbige meldinger peger på samlede investeringer i energibesparelser og vedvarende energianlæg på ca. 650-678 mio. kr. over de tre år. Dette er langt over minimumskravet på 50 mio. EUR (373 mio. kr.), som EU har fastsat for ELENA-ordningen.

I et videre forløb skal det konkretiseres, hvilke investeringer der kan gennemføres i den treårige periode. Dette kan føre til, at der skal ansøges om et mindre eller større beløb. Selv om der på nuværende tidspunkt er usikkerhed om beløbets størrelse, er der ingen rimelig tvivl om, at der er et klart grundlag for at ansøge om teknisk bistand fra ELENA-ordningen.

Investeringerne vil føre til driftsbesparelser, forbedringer af indeklimaet, besparelser på vedligeholdelse, levetidsforlængelse af bygninger og bygnings-elementer og skabelse af nye arbejdspladser. Dertil kommer de miljømæssige gevinster i form af energibesparelser og CO₂ reduktioner.

Kommune	Skønnet investeringsbeløb i mio. kr.	Klimaskærm*	Bevaringsværdige ejendomme	LED/ Anden belysning	Andre installationer	Solceller	Andre VE-anlæg
SUM 21 kommuner og regionen	650-678	17-ja 1 måske	7-ja 2 måske	15-ja 1 måske	12-ja 2 måske	18-ja 1 måske	13-ja 1-måske
Fanø, Kerteminde, Lange-land, Ærø	< 5						
Assens, Billund, Haderslev	5-10						
Faaborg-Midtfyn, Kolding, Nordfyn, Nyborg, Tønder	11-20						
Middelfart, Vejle, Vejen, Åbenrå,	21- 30						
Fredericia, Svendborg	31-60						
Sønderborg, Varde, Region Syddanmark	61-100						
Odense	> 100 (187 mio.).						

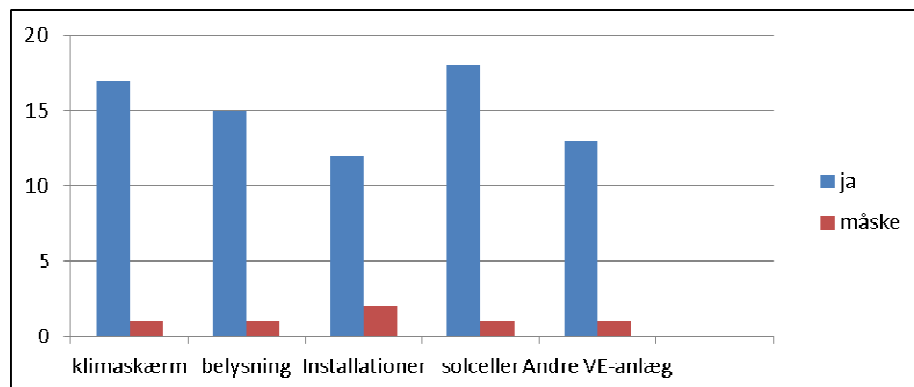
Samlet set ønsker de 21 kommuner at investere i størrelsesordenen 590-618 mio.kr. i energibesparelser og vedvarende energi i bygninger. Ud af de 21 kommuner vurderes det, at to kommuner ikke er helt afklarede, om der kan afsættes økonomiske ressourcer til området og beløbets størrelse. Det vurderes, at min. 19 kommuner vil tilslutte sig ELENA-projektet. En gennemsnitskommune vil investere ca. 20 mio. kr. med en variation på 1 - 90 mio. kr. Odense Kommune er fraregnet i dette gennemsnit, da denne kommune har en ekstraordinær stor investering på 187 mio. kr.

Region Syddanmark ønsker at investere ca. 60 mio. kr. i energibesparelser og vedvarende energianlæg i sine egne bygninger (se bilag 11).

De interviewede kommuner og regionen har peget på en række indsatsområder, som de vurderer, at ELENA-støtten kan være med til at fremme. Investeringsbeløb og indsatsområder indenfor kommunale og kommunalt finansierede bygninger fremgår af figuren på næste side.

Region Syddanmarks interesseområde i forhold til investeringer i tekniske anlæg er ikke angivet. Det oplyses dog, at adfærd er et generelt fokusområde for Regionens bygninger. I forhold til ELENA-støtte er teknisk assistance til kampagner til adfærdsregulering ikke støtteberettiget, undtaget herfra kan være, hvis en undersøgelse omkring adfærd iværksættes med henblik på investering i bedre overvågningsudstyr (CTS-anlæg).

Interesseområder indenfor offentlige bygninger

Det fremgår af figuren, at der er udbredt interesse for såvel investeringer med længere tilbagebetalingstid (f.eks. klimaskærm) som investeringer med kortere tilbagebetalingstid som belysning og installationer. 17 kommuner har givet udtryk for, at ELENA-støtten kan være med til at fremme energibesparelser i klimaskærmen. Der peges dels på behovet for **vinduesudskiftning**, dels på **isolering**. Flere kommuner, min. 4, udtrykker i forbindelse med renovering af klimaskærm også interesse for bevaringsværdige ejendomme som et område, hvor det er muligt at få synergi mellem erfaringer på det private bygningsområde og det offentlige bygningsområde.

Herudover har regionen og enkelte kommuner udtrykt interesse for at energioptimere **CTS-anlæg**. Kommunerne peger på, at overvågning mest hensigtsmæssigt skal foregå på samme type af anlæg i hele kommunen for at opnå maksimale energibesparelser og under hensyntagen til, at de tekniske servicemedarbejdere skal kunne programmere anlægget. Adfærd/kompetenceudvikling i relation er en anden måde at reducere energiforbruget, men har ikke været et emne i forbindelse med spørgeskemaerne, da kampagner til adfærdsregulering ikke støtteberettiget, medmindre de fører til en investering i teknisk anlæg.

Regionen og de fleste kommuner peger på, at der er behov for markante investeringer i tekniske installationer. Herunder er det specielt belysningsområdet, der er i fokus. 15 kommuner nævner **indendørsbelysning** som et fokusområde. Her nævnes eks. behov for udskiftning af lyskilder til f.eks. LED-belysning og tidsstyring af eksisterende belysning. **Bygningsrelateret uden-dørsbelysning** er der mindre interesse for.

Der er stor interesse for investeringer i både varme- og elproducerende vedvarende energianlæg. I forhold til førstnævnte er der fokus på at fortrænge olie, primært med **sol- eller jordvarme**.

I relation til vedvarende elproduktion, nævner ikke mindre end 18 kommuner og regionen, at de allerede har investeret i **solceller** og har planer om yderligere investeringer i perioden 2014-2016. Flere kommuner er i gang med en udpegnings af bygninger, som er egnede til solceller.

Anvendelse af ELENA-midlerne

Konkret vil kommunerne anvende en evt. teknisk bistand fra ELENA-ordningen til flg.

Anvendelse af ELENA-midler	Netværk/spar-ring	Arbejds-gruppe Bevarings-værdige ejendomme	Fælles udbud/udbuds-paradigmer	Handlingsplan ud fra energimærker	Helhedsanalyse af bygninger ved rådgiver	Energi-analyse af bygninger ved rådgiver	Inhouse ressourceforførelse
Kommuner, som peger på området	6	7-9	11	2	6	11	6

Det fremgår heraf, at kommunerne har stor interesse i netværk og sparring på tværs af kommuner. Mindst 7 kommuner fremhæver bevaringsværdige bygninger som et indsatsområde med mulighed for synergi og læring på tværs mellem det private bygningsområde og offentlige bygninger. 11 kommuner fremhæver fælles udbud og udbudsparadigmer med kvalitetssikring af EU-udbudsregler og jura dels på solceller dels på andre fælles udbud som et vigtigt fælles arbejdsområde. Heri skal der indgå en kravspecifikation, som bl.a. sikrer kvaliteten af solcellerne ved f.eks. at stille krav til producentens dokumentation og garanti herfor.

Folketinget har i slutningen af 2012 ændret de økonomiske vilkår for opsætning af solceller. Det indebærer, at det fremover ikke er helt så god en forretning som i 2012 at opsætte solceller. Dette kan måske føre til en vigende interesse for solceller, hvilket må vurderes i forbindelse med udarbejdelse af ELENA-ansøgningen.

Enkelte kommuner fremhæver, at det er vigtigt, at udbuddene tilrettelægges i mindre udbudsvolumener, så der gives mulighed for at skabe lokale arbejdspladser.

Kun to kommuner har udtrykt interesse for en handlingsplan ud fra energimærker. Dette hænger sammen med, at de fleste kommuner har gennemført de lovpligtige energimærker. Enkelte kommuner, dvs. 5 kommuner, der ikke eller kun delvist har gennemført energimærkningerne, kan dog have gavn af at prioritere dette område, således at der opnås et bedre datagrundlag for energispareindsatsen.

Der er udbredt interesse for ekstern rådgiverbistand og 11 kommuner peger på vigtigheden af at anlægge et mere helhedsorienteret blik på bygningerne, herunder også bløde merværdier af bygninger ved energirenovering samt helheds/energianalyse af bygninger og bysamfund (11 kommuner). Dette betyder bl.a., at parametre som indeklima, lysindfald og forlængelse af bygningernes levetid inkluderes i beregningerne af investeringernes rentabilitet.

Seks kommuner fremhæver, at det er væsentligt med ressourceforførelse til kommunen.

I bilag 10 er der samlet en detaljeret oversigt i skemaform over de enkelte kommuners interesse områder.

3.6 Andre tekniske anlæg end bygninger

Den europæiske Investeringsbank (EIB), der administrerer ELENA-ordningen, har tidligere givet udtryk for, at den samme ELENA-ansøgning ikke både kunne omhandle bygninger og andre typer af investeringer, men at der skulle være en rød tråd i ansøgningen. Imidlertid har EIB i juni 2012 oplyst, at det er muligt at have vejbelysning, offentlig transport og bygninger i samme ansøgning. Det vurderes derfor muligt at medtage forberedelse af sådanne investeringer i ansøgningen.

Nogle af kommunerne har peget på andre tekniske anlæg end bygninger, som måske vil kunne indgå i en kommende ELENA-ansøgning.

Vejbelysning	Fem kommuner nævner vejbelysning som et muligt indsatsområde. 17 kommuner er dog allerede i gang med energibesparelser på vejbelysning og/eller har udbudt dette til udførsel i 2012/2013. Disse energiinvesteringer kan således ikke regnes med i ELENA-projektet, med mindre de kontraheres og udføres i 2014-2016. De fem kommuner, hvor en investering i vejbelysning kunne være aktuel, har endnu ikke givet et bud på investeringsstørrelse i perioden 2014 – 16.
Transport	10 kommuner har peget på transport som et muligt fælles indsatsområde, - heraf peger 3 kommuner på behovet for intern kørselsanalyse med henblik på udskiftning af egen vognpark, mens 3 kommunerne peger på mulig investering i ladestandere til offentlig transport. 4 kommuner er ikke afklarede i relation til hvilken form for investering de har behov for støtte til at forberede.
Fjernvarme	To kommuner peger på mulighed for investering i fjernvarmeforsyning, da det i deres kommuner er offentlig ejet. For langt de fleste kommuner er fjernvarmen dog ikke offentligt ejet, hvorfor der ikke er mulighed for ELENA-støtte, da der skal være tale om offentlige investeringer.
Haller	Der er en udbredt interesse for investering i energibesparelser i selvejende haller, da mange af disse er mere end 50 % offentligt finansierede. Således siger 10 kommuner klart ja til dette indsatsområde, mens 8 kommuner siger "måske". Tre kommuner er uafklarede. De økonomiske forhold vedr. de selvejende haller kan være ganske komplekse. En selvejende hal er en selvstændig juridisk enhed med egen økonomi, men ofte med en driftsaftale med kommunen, der Selvejende idrætshaller er et indsatsområde, som mange kommuner har interesse i. Her kan både være behov for at gennemføre energibesparelser i klimaskærmen, de tekniske installationer, inden- og udendørsbelysningen. Endvidere kan det være hensigtsmæssigt at installere vedvarende energianlæg i hallerne, eks. solceller på tagene. bevirker, at kommunen reelt betaler udgifterne til energiforbruget. Kommunen har således en økonomisk interesse i at energioptimere hallerne og der ved minimere driftsomkostningerne. Derudover betaler nogen kommuner for renoveringer, mens andre garanterer den selvejende hals egen låntagning.

ELENA-ordningen må antages at kunne bruges til selvejende idrætshaller, så længe de hovedsageligt er offentligt finansierede, jfr. nedenstående definition¹².

Konklusion

For de øvrige indsatsområder er der ingen kommuner, som endnu har kunnet pege på et investeringsbeløb. Det må konkluderes, at der i forhold til andre indsatsområder end egne bygninger er størst interesse for kommunale investeringer indenfor transportområdet og selvejende haller.

3.7 Indsats i forhold den private bygningsmasse

I dette afsnit beskrives kommunernes ønske og vilje til at være igangsætter på en samtidig indsats indenfor energirenovering i den private bygningsmasse, således at de i nogle af kommunerne opsatte mål om reduktion i energiforbrug og CO₂ udledning i kommunen som geografisk enhed kan nås samtidig med lokal jobskabelse og synliggørelse. Dette undersøges for at klarlægge, om den røde tråd i ansøgningen kan være en kobling mellem energieffektiviseringer i det private og det offentlige, og det som adskiller en fremtidig ansøgning fra Region Syddanmark til EU-investeringsbank fra andre ansøgninger.

Fleere kommuner har oplyst, at de allerede er i gang med eller påtænker at igangsætte initiativer for parallelt med de offentlige investeringer at fremme energiinvesteringer i den private bygningsmasse.

I figuren kap. 3.1 på side 19-20 om politikker er kommunernes politik opsummeret i forhold til at være forpligtet på igangsætning af initiativer til at reducere energiforbruget i kommunen som geografisk område. Borgmesterpagtkommunerne har en forpligtelse til handling i forhold til det private bygningssegment. Grøn Erhvervsvekst kommunerne og Sønderborg Kommune har haft energiprojekter i forhold til det private segment gennem de sidste 3-5 år. De iværksatte initiativer er her dokumenteret i forhold til effekt på energibesparelse og jobskabelse og der er opbygget en organisation til at sikre fremdrift og effektmåling.

I tabellen nedenfor er opsummeret en status og vurdering for kommunerne i forhold til at igangsætte initiativer til fremme af energibesparelserne i det private segment. Det skal vurderes, om projektbeskrivelsens forudsætning om en tilslutning fra 8 kommuner med halvdelen af regionens befolkning holder i forhold til tilkendegivelser ved interview.

Som det fremgår af tabellen på næste side, er der nu en aftale med 7 kommuner om partnerskab i Grøn Erhvervsvekst. Tillægges initiativet i Sønderborg med Project Zero, som vurderes at have samme effekt på energibesparelse og jobskabelse som GE's initiativ, omfattes 47 % af regionens befolk-

¹² ELENA-ordningen omfatter kommuner, regioner og offentlige organer. Sidstnævnte defineres således: "Public bodies are bodies created by a public authority or a legal entity governed by private law with a public service mission, financed for more than 50% by public sources, whose internal procedures and accounts are subject to control by a public authority and for whose liabilities a public authority will accept responsibility in the event that the public body ceases its activities".

ning af målbare initiativer, som fremmer energibesparelser i det private segment. Der er ud fra interviewene forventning om, at yderligere tre kommuner tilslutter sig GE i løbet af 2013/2014, hvormed 62 % af befolkningen vil være omfattet af målbare initiativer til fremme af energibesparelser. Hertil skal lægges effekten af de lokale projekter, som endnu er så nye, at det er vanskeligt at spå om effekten heraf.

Delkonklusion

Det kan derfor konkluderes, at en tilslutning fra min. 50 % af Region Syddanmarks befolkning til dokumenterede og målbare energipartnerskaber i forhold til den private bygningsmasse er realistisk og fortsat kan indregnes i effekten af det koordinerede ELENA projekt for offentlige bygninger og projekter til fremme af energibesparelser i private bygninger.

Spørgeskemaer

Der har i spørgeskemaerne været spurgt til kommunernes nuværende og fremtidige indsats i forhold til at fremme energirenovering i den private bygningsmasse samt hvorvidt kommunen er interesseret i at høre nærmere om fordelene ved at være en del af et regionalt udbredt energi partnerskab som arbejder for energieffektivisering i bygninger. Der har endelig været spurgt til om kommunen er interesseret i et ydelsesblad for det privat-offentlige partnerskab Grøn Erhvervs vækst og et møde herom. 4 kommuner har i første omgang ønsket et møde herom og møder har været afholdt i december 2012. Tabellen nedenfor er en opsummering heraf

Rapport til Region Syddanmark, januar 2013

Kommune	Befolkning Danmarks Statistik	Politik privat segment	Status – handling privat segment	Fremtid – vurderet interesse for energipartnerskab	2012	Primo 2013	2013/ 2014?	2014/ 2015?
Assens	41.394		Gå hjem møde, lokal energimesse-	JA, Grøn Erhvervs-vækst(GE)-partner fra 1. maj 2013				
Billund	26.303	Borgmesterpagt	Ingen	JA, GE på sigt forpligtet, grundet borgmesterpagt				
Esbjerg	115.097		10 energilandsbyer, energimetropol	MÅSKE- GE-coaching på udvalgte dele				
Faaborg-Midtfyn	51.522		Nej	Ja, GE-partner fra 1.10 2012-				
Fanø	3.236		Nej	Ja på længere sigt kobling sundhed og grøn levevis				
Fredericia	50.242		Samarbejde Dong	MÅSKE GE på sigt				
Haderslev	56.219		Samarbejde boligselskaber, pjece til borgere	MÅSKE GE på sigt, møde GE afholdt Coaching muligt				
Kerteminde	23.746		NEJ	NEJ/Måske GE på længere sigt				
Kolding	89.523	Borgmesterpagt	Grøn erhvervs-vækst, Energiby, Carbon 20, grønne butikker	Ja, partner GE				
Langeland	13.016		-NEJ	Måske, energilandsbyer				
Middelfart	37.607		Escolight, Intelligent hjem, grøn erhvervs-vækst	Ja, partner GE				
Nordfyns	29.337		NEJ, men visioner	Ja, GE-partner fra 1. maj 2013				
Nyborg	31.429		NEJ-	MÅSKE GE på sigt, ikke ressourcer pt.				
Odense	191.903	Borgmesterpagt 2012	Grøn Erhvervs-vækst, Klimaværket, Koordineret energi- og miljøtilsyn	Ja, partner GE				
Svendborg	58.545	Borgmesterpagt 2010	Go2Green/ Energihjulet	Måske samarbejde på sigt		Mindre effekt *		
Sønderborg	76.037	Borgmesterpagt, primo 2013	Project Zero	Project Zero				
Tønder	39.043		Nej, først egne bygninger	NEJ – først på længere sigt.				
Varde	50.156	Borgmesterpagt overvejes på sigt	Nej, men ønske om borgmesterpagt	JA,GE- interesseret, synergi med nyansat				
Vejen	42.784		Energikonsulent fra 2013	JA, GE-partner fra 1. maj 2013				
Vejle	108.186	Borgmesterpagt forventes 2013	Energispiren	JA, interesseret GE.Vejle K og Lysholdt Erhverv				
Ærø	6.633		Samarbejde energitjenesten/fra 2013	JA – coaching GE – f.eks.uddannelse				

			kommunikations ansvarlig energi					
Åbenrå	59.471		Nej	Ja GE på sigt. Ikke ressour- cer pt.				
SUM indbyg- gere	1,2 mio.				560.107 svarende til 47 %	+184.645 Sum: 744.752 62 %	+165.962 Sum 910.684 76 %	

*Svendborg Kommune har nævnt mål om energirenovering af 300 huse i 2013 på baggrund af Energihjule/Go2green. Forudsætter en investering på 50.000 kr/hus (erfaring fra GE) og 1,5 job pr. 1 mio. i omsætning kan forventes 22 årsjob

Fordelen for kommunerne ved at tilslutte sig et regionalt energipartnerskab for energieffektivisering i private bygninger kan være flg.:

- Branding af, at kommunerne er troværdige i forhold til energi- og klimamål og ansvarlige som "first movere" indenfor energirenovering og vedvarende energianlæg i egne bygninger
- Branding af, at kommunerne gør en aktiv indsats for at skabe grøn vækst og samtidigt skaber regional udvikling, arbejdspladser, energibesparelser og CO₂-reduktion
- Højere vidensniveau om energibesparelser hos borgere og håndværkere
- Støtte til lokalt funderet erhvervsfremme med stort markedsområde for energihåndværkere og leverandører af energiløsninger. I region Syddanmark er potentialet for rentabel energirenovering ca. 43 mia. kr.
- Indsats over for kompetenceopbygning og beskæftigelse i håndværkerbranchen – en branche der normalt ikke støttes
- Bedre skattegrundlag og mindre udbetaling af understøttelse i kommunerne
- Kommunen engagerer sig i et projekt, som henvender sig til private boligejere for at øge boligernes komfort, sundhed, driftsøkonomi samt salgbarhed og værdisikring
- Øget efterspørgsel og behov for smarte energieffektive løsninger og systemer til bygninger samt flere uddannede teknikere og akademikere inden for energieffektivisering
- Del af et stærkt-offentlig privat netværk med vigtige erhvervspartnere og førende kommuner inden for energieffektivisering af bygninger i Region Syddanmark
- Markant satsning på projektudvikling og fundraising, som en måde at få nye innovative projekter til kommunen på. Kommunen kan udvælge et fokusområde, som kommunen gør til sin mærkesag
- Opdateret og lettilgængelig viden om sidste nyt indenfor energirenovering, nyhedsbrev-arrangementer etc.
- Adgang til stærke og velafprøvede koncepter indenfor energimesser, energitjek, håndværkeruddannelse, kampagner, pengeinstitutter og aftenskole, som er dokumenteret at have en effekt på efterspørgsel og jobskabelse

Region Syddanmark har foreslået at det for at styrke ELENA-ansøgningen og den unikke vinkel med samtidig indsats i forhold til den private bygningsmasse skitseres 3 forskellige modeller til at koble sig på et energipartnerskab og en indsats i forhold til den private bygningsmasse.

1. **Partnerskab** nu eller indenfor 1-2 år. Dette partnerskab er for de kommuner, som ønsker hele pakken jf. ovenfor og som vil lægge minimum 200 egne timer pr. år. Kommunerne kan se fordelene i en fælles kommunal-privat indsats bibeholdes og udbredes i Region Syddanmark. Ydelsesblad og kontingentbetaling i Grøn Erhvervs-vækst fremgår af bilag 14.
2. **Interessant:** Kommunen tilkendegiver at ville anvende minimum 50-100 egne timer pr. år og i løbet af 3 år, 2014-2016 at arrangere min. 1-2 erhvervs- eller borgerrettede arrangementer pr. år, som kan fremme efterspørgslen på energirenovering og/eller højne vidensniveauet. Initiativet og effekten heraf indrapporteres som del i en fælles vidensdeling. Kommunen kan endvidere have ønske om at modtage dele af pakken svarende til partnerskab for eksempelvis coaching på kommunikation, håndværkeruddannelse, aftenskole, energimesser eller lign. Kontingent aftales afhængig af ønsket ydelse.
3. **Observatør** med forpligtelse til minimum et lokalt kommunalt borgerrettet energiarrangement/initiativ på 3 år, 2014-2016 - eksempelvis et borgermøde, en stand på en messe eller en husstandsomdelt pjece med gode råd til energibesparelser. Initiativet og effekten heraf indrapporteres som del i en fælles vidensdeling. Kommunen gives tilbud om nyhedsbrev og invitation til arrangementer

Såvel observatør som interessant kan på sigt overgå til et egentligt partnerskab. Ovenstående model har ikke været drøftet med kommunerne ved interview, men vil blive præsenteret på møde med kommunerne den 30. januar som et af flere mulige bud på at styrke indsatsen for energirenovering overfor den private bygningsmasse og dermed styrke ansøgningen. Det foreslås, at der efter mødet udsendes en kort elektronisk spørgeskemaundersøgelse, som kortlægger interessen for ovenstående. Det bemærkes, at Project Zero indsats i Sønderborg er så ambitiøs og omfattende, at den svarer til et partnerskab i et regionalt partnerskab. ProjectZero og Grøn Erhvervs-vækst har i dag observatørstatus i forhold til hinanden og udveksler erfaring.

3.8 Samlet bud på offentlige investeringer 2014 – 2016, hvis der opnås ELENA-støtte

Samlet set er der kommet følgende bud på investeringsbeløb, der kan indgå i en ELENA-ansøgning:

Kommunale bygninger	590-618 mio.kr.
Regionens bygninger	60 mio.kr.
Tekniske anlæg	Ikke fastlagt mio.kr.
I alt ca.	650-678 mio. kr.

Samlet set har kommuner og region således peget på, at ELENA-støtte kan føre til investeringer i **offentlige bygninger og vedvarende energianlæg på 650-678 mio.kr.** i den 3-årige periode 2014 – 2016.

4 Afledte effekter

4.1 Samlet effekt i hele regionen

Offentlige bygninger - ELENA-initiativet

Overordnet

Der er et betydeligt potentiale for energibesparelser og reduceret CO₂-udledning fra kommunale og regionale bygninger, og mange investeringer i energibesparelser tjener sig ind i løbet af få år¹³. Sådanne investeringer er derfor både miljømæssigt og økonomisk attraktive for kommuner og region. ELENA-ordningen kan være med til at fremskynde og kvalificere indsatsen i forhold til investering i energibesparelser og vedvarende energi.

I skemaet nedenfor er beregnet den forventede effekt af et ELENA-initiativ, når der måles i forhold til omsætning, jobskabelse, energibesparelser og CO₂-reduktion. Effekten er beregnet ved en simpel forholdsregning for henholdsvis den faktisk realiserede energibesparelse på Middelfart Kommunes ESCO-projekt for offentlige bygninger og den forventede energibesparelse i Region Sjællands ELENA-program på 48.000 MWh og 15.000 tons CO₂. Beregningsgrundlaget er vedlagt i bilag 13. Det bemærkes, at estimatet for offentlige bygninger i Region Syd baseret på den realiserede energibesparelse i Middelfart ligger i den nedre del af intervallet, mens estimatet baseret på den forventede energibesparelse i Region Sjælland ligger i den øvre del af intervallet.

I skemaet nedenfor er der angivet dels forudsætning fra projektbeskrivelsen og 2 scenarier som resultat af interview efterår 2012: Scenarie 2 med en investering på 650 mio. kr. og 19 kommuner/1region og scenarie 2 med en investering på 678 mio. kr. og 21 kommuner/1region.

Forventet effekt ELENA offentlige bygninger Region Syddanmark	Antal	Investering	Jobskabelse	Energi-Besparelser i MWh	CO ₂ -reduktion i tons	Omregnet til parcelhuse 2 t CO ₂ /hus ¹⁴
Forudsat august 2012	15 kommuner + 1 region	400 mio.	600-800	33*.-42.000**	10*.-13.000**	5.-6.500
Scenarie 1 efter interview okt. 2012	19 kommuner + 1 region	650 mio.	975-1300	53.-68.000	16.-21.000	8100-10.500
Scenarie 2 efter interview okt. 2012	21 kommuner+ 1 region	678 mio.	1020-1350	56-71.000	17.-22.000	8500-11.000

¹³ Eksempel fra Middelfarts ESCO-projekt.

¹⁴ Nøgletal fra Økologisk råd publikationer

*baseret på erfaring fra Middelfart Kommune faktisk realiserede energibesparelse i 95 bygninger **baseret på Region Sjællands forventede investering på 465 mio.

Private bygninger – Forskellige initiativer

I skemaet nedenfor er angivet et estimat for, hvad et energipartnerskab i forhold til private bygninger kan betyde mht. omsætning, jobskabelse, energibesparelser og CO₂-reduktion. Der er her taget udgangspunkt i den af Grøn Erhvervsvekst faktisk opnåede jobskabelse og omsætning fra 2010-2011 og forudsat, at otte kommuner med halvdelen af regionens befolkning i perioden 2014-2017 tilslutter sig et Grøn Erhvervsvekst initiativ i forhold til private bygninger eller er tilknyttet Project Zero i Sønderborg. Det forudsættes her, at Project Zero projekt har samme effekt som Grøn Erhvervsvekst i forhold til jobskabelse. Effekten af øvrige mindre initiativer i forhold til fremme af energirenovering i det private segment medregnes ikke, da disse projekter er så nye, at effekten ikke kan dokumenteres gennem effektmålinger. Projekter som Go2green/Energihuleti Svendborg og Energispiren i Vejle vurderes dog på sigt at hve en effekt, således at det er rimeligt i Scenarie 1 med knap halvdelen af regionens befolkning at antage samme effekt som forudsat i projektbeskrivelsen. Ved beregning af jobskabelse er der taget udgangspunkt i GE's effekttal. I scenarie 2 er der taget udgangspunkt i, at yderligere 3 kommuner, som ved interview har udtrykt interesse i tilslutning til Grøn Erhvervsvekst, gør dette i løbet af 2013/2014, således at en effekt kan påregnes i perioden 2014-2016. Det ses af tabellen, at hvis disse ekstra 3 kommuner tilslutter sig, vil effekten i forhold til jobskabelse, energibesparelser og CO₂-reduktion stige med en faktor 1,3. Ved energibesparelser og CO₂-reduktion er der taget udgangspunkt i data fra Middelfart Kommunes ESCO-light projekt for private.

Forventet effekt Grøn Erhvervsvekst private bygninger	Antal	Investering	Jobskabelse	Energi-besparelser MWh	CO ₂ -reduktion i tons	Omregnet til parcelhuse 2 t CO ₂ /hus
Forudsætning aug. 2012	8 kommuner 0,6 mio. indb.	450 mio.*	700*	30**,- 45.000***	10**,- 14.000***	5.-7.000
Scenarie 1 efter interview okt. 2012	7 GE kommuner og Project Zero + diverse****0,57 mio. indb.	450 mio.*	700*	30**,- 45.000***	10**,- 14.000***	5.-7.000
Scenarie 2 efter interview okt. 2012	10 GE kommuner og Project Zero + diverse****0,75 mio. indb.	590 mio.	920	39. - 59.000	13.-18.000	6.5-9.100

*Effektmåling efter 1,5 års drift af GE har vist 45 mio. i meromsætning og 70 årsjob genereret i 2 kommuner med indbyggertal på 120.000. Ved en udbredelse til 8 kommuner med halvdelen af Region Syds indbyggertal, i alt 0,6 mio. kan der herudfra skønnes en effekt på 450 mio. kr. og 700 årsjob.

Udgangspunkt i gns. investering på 20.000 kr./hus og MWh og CO₂ besparelse i 47 huse med realiserede energibesparelser i ESCO-light regi i Middelfart. *Udgangspunkt i forudsætning gns. invest. 50.000 kr./hus og Økologisk Råd 2009: Boligformer, livsstil og ressourceforbrug. **** Effekten af et GE-initiativ i forhold til den private bygningsmasse forventes at kunne skabe 700 job eller i gns. 90 årsjob/kommune ved 8 kommuner. Go2 Green/energihulets initiativ i Svendborg og øvrige initiativer er vanskelig at fastsætte, da resultater ikke foreligger. I Svendborg regnes med energirenovering af 300 huse.Hvis hvert hus giver omsætning på 50.000 kr./år og en omsætning på 1 mio. kr. kan skabe 1,5 job, fås 22 årsjob.

Det ses, at et tiltag overfor energibesparelser og vedvarende energianlæg i private bygninger vil have en tilsvarende merværdi som et tiltag i forhold til offentlige bygninger.

Konklusion – effekt af samlet tiltag

Den samlede effekt ved tilslutning af Scenarie 1: 19 kommuner til et ELENA – projekt og 8 kommuner til et GE-lignende projekt¹⁵ i Region Syd og Scenarie 2: 21 kommuner til et ELENA-projekt og 11 kommuner til et GE lignende projekt i Region Syddanmark er således en **samlet investering på min. 1100 mio. kr og ca. 1700 årsjob samt en reduktion i CO2 på ca. 30.000 tons.**

Dette skal ses i forhold til, at det samlede potentiale for rentable energibesparelser i Region Syddanmark er i omegnen af 43 mia.kr.Tallene ses herunder.

Forventet effekt	Antal	Investering	Jobskabelse	Energi-Besparelser i MWh	CO ₂ -reduktion i tons	Omregnet til parcelhuse 2 t CO ₂ /hus
SUM private og offentlige bygninger-aug. 2012		850 mio.	1400	60.-87.000	20.-27.000	10.-13.500
Scenarie 1 efter interview okt. 2012		1100 mio.	1675	77.-112.000	26.-35.000	13.-17.000
Scenarie 2 efter interview okt. 2012		1270 mio.	1900	90.-130.000	30.-40.000	15.-20.000

Det fremgår af tabellen ovenfor, at en stor offentlig investering på i størrelsesordenen 650 mio. kr. i offentlige bygninger tillagt private investeringer på 450 mio. i private investeringer vil øge efterspørgslen og skabe en betydelig lokal erhvervsudvikling i lokale erhverv som håndværkere og mindre rådgivere. Projektet vil brande Region Syddanmark og dens kommuner som en grøn og energibevidst region Projektet vil endvidere skabe øget produktivitet og nye eksportmuligheder for leverandørvirksomhederne. Projektet vil også kunne øge efterspørgslen på håndværkere med viden om energirenovering, systemløsninger og energieffektive løsninger, materialer og produkter og være med til at styrke mulighederne for øget eksport i Region Syddanmark.Effekten af sidstnævnte er ikke medregnet..

4.2 Effekt for regionen og den enkelte kommune

Offentlige bygninger – ELENA-projekt

I figuren nedenfor er givet et regnestykke på, hvad tilslutning til et ELENA-projekt vil have af omkostninger og merværdi for Region Syddanmark og en gennemsnits kommune.

¹⁵ Med GE-lignende menes større partnerskaber med klare effektmål omkring jobskabelse og energibesparelse. Project Zero vurderes her som GE-lignende.

Det forudsættes her, at Region Syddanmark investerer 60 mio. kr. og en gennemsnitskommune investerer 20 mio. kr. (gennemsnit af 20 kommuner med et variationsinterval på 1-90 mio. kr. over 3 år). Odense Kommune er fraregnet i gennemsnit, da de har en ekstra ordinær stor investering på 187 mio. kr.

Omkostning og merværdi region/kommuner	Investering over 3 år ekskl. timeforbrug	Tilskud fra ELENA til teknisk bistand, op til	Årlig energibesparelse i kr. 9 % *	Merværdi Målbar effekt	Merværdi Bløde effekter
Region Syddanmark ELENA Offentlige bygninger	60 mio.	3 mio.	5,5 mio.	90 job 5.-6000 MWh 1500-2000 tons sparet CO ₂ Min. 20 % energibesparelse	Branding "first mover" Troværdighed i forhold til klimastrategi Erhvervsfremme og regional udvikling Beskæftigelse i regionen frem for i dag pending ud af region Efterspørgsel på energieffektive løsninger og produkter og heraf behov for højere uddannelsesniveau
Typisk kommune ELENA Offentlige bygninger	20 mio.	1 mio.	1,8 mio.	30 job 1700-2000 MWh 500-700 tons sparet CO ₂ Min. 20 % energibesparelser	Troværdighed for opnåelse af klimamål Fagligt netværk/vidensdeling mellem kommuner Branding – kommunen fejer for egen dør Energibesparelserne betaler investering - simpel tilbagebetaling 10 år. Bedre skattegrundlag – mindre understøttelse

*Forudsat 4 mio. i årlig besparelse ved investering på 44 mio. svarende til 9 % jf. Middelfart Kommunes ESCO-projekt

Region Syddanmark Et ELENA-initiativ for offentlige bygninger er et væsentligt og nødvendigt bidrag for at opnå klimamål på 40 % reduktion af CO₂.

Region Syddanmarks investering kan skabe beskæftigelse blandt lokale virksomheder på omkring 90 job og varige årlige driftsbesparelser på ca. 5,5 mio. kr. Hertil kommer markante energibesparelser i MWh og CO₂. Initiativet vil være med til at brande regionen som initiativtager og en handlekraftig region, som viser vejen for klimaindsats, erhvervsfremme og vækst.

Projektet kan give grobund for øgede eksportmuligheder for virksomheder indenfor energieffektive produkter og intelligente løsninger til energireovering af større bygninger. Noget som igen kan betyde en efterspørgsel efter ingeniører med et højere uddannelsesniveau.

Kommuner For en typisk kommune vil et ELENA projekt give beskæftigelse på omkring 30 job og varige driftsbesparelser på det kommunale driftsbudget på i størrelsesordenen 1,8 mio. ved en investering på 20 mio. Et ELENA-projekt med en koordineret indsats for regionen og kommunerne giver mulighed for vidende-

ling, kompetenceudvikling, fælles udbud og for fælles indkøb af byggematerialer.

Private bygninger

I figuren nedenunder er vist, hvad deltagelse i et regionalt energipartnerskabs projekt for energieffektivisering i private bygninger kan have af omkostninger og merværdi for den enkelte kommune, hvis indsatsen svarer til niveauet i Grøn Erhvervs-vækst kommunerne..

Omkostning og merværdi region/kommuner	En kommunes investering over 3 år ekskl. timeforbrug	Årlig energibesparelse i kr. 9 % *	Merværdi Målbar effekt	Merværdi Bløde effekter
Gennemsnitskommune (8 kommuner) Grøn Erhvervs-vækst lignede Private bygninger	0,5-0,6 mio.**		90 job 4000-6000 MWh 1000-2000 tons sparet CO ₂ Min. 30 % energi-besparelse	Troværdighed i forhold til klimamål Offentlig-privat fagligt netværk Branding – kommunen tænker også på borgerne Borgerne får bedre komfort, driftsøkonomi, salgsbarhed af hus, værdisikring Højere vidensniveau om energi besparelser hos borgere og håndværkere Lokal funderet erhvervsfremme og afprøvet koncept med energimesse, aftenskole, uddannelse, pr, som virker på jobskabelse Bedre skattegrundlag – mindre understøttelse

Region For regionen vil konkrete initiativer for den private bygningsmasse gennem et regionalt energi partnerskab for private bygninger parallelt med et ELENA-initiativ for offentlige bygninger have en positiv signalværdi i forhold til erhvervsfremme og den i regionens klimastrategi angivne hensigt om at understøtte kommunerne i deres energi- og klimaarbejde gennem strategiske og tværgående samarbejder. En indsats for de private bygninger er et væsentlig og nødvendigt bidrag for at opnå klimamål på 40 % CO₂-reduktion i regionen som geografisk område, da de offentlige bygninger kun udgør en begrænset del af den samlede bygningsmasse.

Kommune Udgiften for en kommune i forhold til en indsats for private bygninger er meget begrænset i forhold til den store effekt med jobskabelse og mobilisering af private investeringer. Der er her taget udgangspunkt i resultaterne fra Grøn erhvervs-vækst kommunerne. Det vil have større troværdighed for borgere, hvis kommunerne ikke kun iværksætter indsats overfor private, men også fejler for egen dør i forhold til energieffektivisering i offentlige bygninger. Det giver troværdighed i forhold til borgere, at der gøres en indsats med at gøre energirenovering tilgængelig for almindelige boligejere og sikre, at de får øget viden, bedre komfort og økonomi. Håndværksmestre sikres en opkvalificering og adgang til et nyt forretningsområde. Et sådant initiativ vil øge det privat-offentlige samarbejde og netværk og understøtte ELENA-projektet i forhold til offentlige bygninger.

4.3 Forøgelse af EU's merværdi

Nedenfor er givet en analyse af forøgelse af EU's merværdi i forhold til Region Syddanmarks klimastrategi og Syddansk Vækstforum. Det vurderes, at Regionens støtte til et ELENA-projekt og opbakning til kommuners indsats i forhold til private bygninger eksempelvis via Grøn Erhvervsvækst, vil have en positiv påvirkning for små og mellemstore virksomheder, beskæftigelse i regionen, videndeling og markedsmodning samt regionens klimastrategi.

EU – merværdi	Region Syddanmarks klimastrategi/Syddansk Vækstforum	ELENA Offentlige bygninger 2 % i antal. Større bygningsareal	Regionalt Energi partnerskab private bygninger 98 % i antal. Mindre bygningsareal
Energipolitik 20-20-20	Ja - 40 % CO ₂ -reduktion Regionen vil støtte kommuner og erhverv i CO ₂ -reduktion	Min. 20 % reduktion i offentlige bygninger – ca. 4136 kommunale bygninger. Min. 16.000 tons CO ₂ reduktion ¹⁶ (en faktor 1,6 mere end forudsat i projektbeskrivelsen)	Min. 30 % reduktion i energiforbrug i private bygninger - ca. 4.000 - 9.000 stk. Min. 10.000 tons CO ₂ reduktion ¹⁷
Energiteknologi	Ja, via Syddansk Vækstforums strategi for bæredygtig energi og energieffektivisering	Efterspørgsel på vedvarende energi som solceller	Efterspørgsel på vedvarende og bæredygtig energi som solceller og varmepumper
Samhørighed	Ja, via SV regional udvikling	Ja, regional udvikling – erhvervsfremme – 30 job pr. kommune ved investering på 20 mio. Investering betalt hjem over max. 10 år	Ja, regional udvikling - erhvervsfremme/ 90 job pr. kommune ved investering 0,6 mio.
Behov for udvikling og positiv effekt på SMV	Behov for øget beskæftigelse, fraflytning og pendling ud af region. Ingeniør og videnarbejdspladser vægtes højere end arbejdspladser for håndværkere.	650 mio. i investering vil øge beskæftigelse til 975 personer og have positiv effekt på SMV- såvel håndværkere som leverandører	450 mio. i investering vil øge beskæftigelse til 700 personer og have positiv effekt på SMV- såvel håndværkere som leverandører
Videndeling og markedsmodning	Syddansk Vækstforums OPI-pulje rettet sig mod markedsmodning – men primært mod energieffektive produkter og velfærdsteknologi – ikke markedsmodning af forretningsmodeller..	Videndeling mellem kommuner og region. Strategisk kommunikation kan forøge videndeling. Mulighed for forøget efterspørgsel på smarte energieffektive systemløsninger til markedsmodning	Videndeling mellem offentlige og private. Strategisk kommunikation forøger videndeling. Mulighed for forøget efterspørgsel på smarte energieffektive systemløsninger til markedsmodning

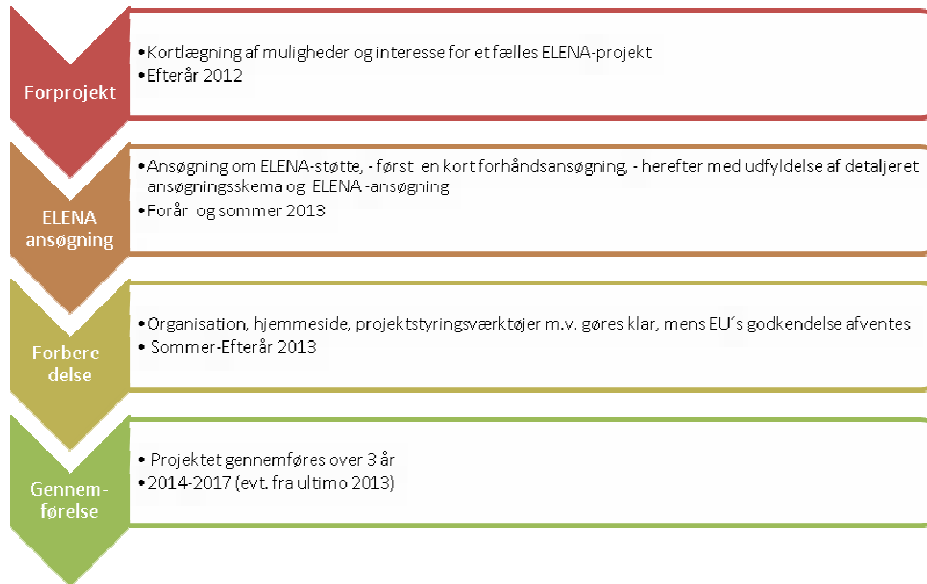
¹⁶ Se udregning bilag 13

¹⁷ Se udregning bilag 13

5 Den videre proces – ansøgning til den europæiske investeringsbank

Tidsplan

Baseret på erfaringerne fra Region Sjællands ELENA-ansøgning kan der erfaringsmæssigt gå et års tid fra igangsætning af forprojektet til den endelige ELENA-ansøgning kan sendes. Nedenfor er vist en foreløbig etape- og tidsplan.

På næste side er der givet et bud på en uddybet tidsplan, og der er en nærmere beskrivelse af ansøgningsfasen.

Periode/Handlinger	Aug. 2012-	Feb. 2013	Mar. 2013	April - juni 2013	Aug. – sep. 2013	Sept.– nov. 2013	Jan. 2014-17
Forprojekt: Undersøgelse af regionens og kommunernes interesser i at være med i et fælles ELENA-projekt for offentlige bygninger og/eller andre energispareprojekter i det private Resultat: Rapport med beskrivelse af et muligt ELENA-projekt og betingelserne for dette (ELENA-ordningen, finansiering m.v.).							
Politisk beslutning om næste skridt, en ELENA-ansøgning. Fastlæggelse af proces. Valg af rådgivere. Nedsættelse af styregruppe.							
Foreløbig ansøgning udarbejdes i samarbejde med styregruppen og regionens EU-kontor, hvorefter den sendes til og drøftes med ELENA-sekretariatet i Den europæiske Investeringsbank. Konkretisering - oversættelse							
Endelig ansøgning udarbejdes i samarbejde med de deltagende kommuner og drøftes undervejs med ELENA-sekretariatet. Opfølgning til kommuner - konkretisering af ambitiøse politiske klima og energimål Konkretisering - hvilke bygninger og anlæg, hvilken energi og CO2-besparelse, indhentning og kvalitetssikring af oplysninger Beskrivelse af organisering af arbejdet Detaljeret arbejdsprogram Detaljeret beskrivelse af behovet for ELENA-støtte Tidsplan - milepæle Øvrige dele af ansøgning - eks. rød tråd, kommunikation, opdatering af effekter i forhold til job, CO2 etc. Forelæggelse af foreløbig ansøgning til EIB og besparelse af spørgsmål Samarbejdsaftale, dagsordentekst, dansk resumé udarbejdes.							
Politisk godkendelse af ansøgning og samarbejdsaftale. Endelig ansøgning sendes til ELENA-sekretariatet.							
Ansøgningen behandles i ELENA-sekretariatet og EU-Kommissionen. Projektstart forberedes i regionen.							
Projekt gennemføres							

Ansøgningsfasen

Ansøgningen gennemføres efter politisk stillingtagen til resultaterne af forprojektet, udpegning af en foreløbig styregruppe og dannelse af en projektgruppe med medarbejdere og/eller rådgivere, der kan udarbejde ansøgningen.

Først udarbejdes en foreløbig kort ansøgning, der giver hovedindholdet i det kommende projekt. Målet med den foreløbige ansøgning er at screene, om projektet og ansøgeren er støtteegnede.

Foreløbig ansøgning	<p>Den foreløbige ansøgning skal være meget kortfattet (maks. 2 sider). Den skal indeholde flg. information:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kort beskrivelse af det planlagte investeringsprogram, herunder type(r) af investeringer og tilgang til gennemførelsen af programmet,• Forventede investeringsomkostninger og tidsplan for at udvikle programmet,• Beløb, omfang og vigtigste behov, der skal opfyldes af den ansøgte ELENA-støtte.
Detaljeret ansøgning	<p>Efter feedback fra ELENA-sekretariatet i Den Europæiske Investeringsbank (EIB) udarbejdes så en detaljeret ELENA-ansøgning, hvorunder der indhentes detaljerede oplysninger fra de deltagende kommuner og regionen om konkrete støtteegnede energispare- og VE-projekter, detaljerede beskrivelser af støttens anvendelse og organisering af indsatsen samt de forventede resultater (MWh, tons CO₂, kroner). Det samlede omfang af en sådan ansøgning er ca. 20 sider, hvor til kommer bilag med opstilling af konkrete projekter i de forskellige kommuner og regionen m.v. 30-40 % af den samlede investering i Region Syddanmark skal være fordelt på konkrete projekter/bygninger ved fremsendelse af ansøgning.</p> <p>Via løbende dialog med EIB sikres det, at ansøgningen bliver fyldestgørende. Regionens EU-kontor forudsættes at deltage i udarbejdelse af ansøgningen.</p>
Samarbejdsaftale	<p>I løbet af ansøgningsperioden skal der udarbejdes en samarbejdsaftale, der forpligter regionen og de deltagende kommuner indbyrdes.</p> <p>Ansøgning og samarbejdsaftale kan vedtages af Regionsrådet og de respektive kommunalbestyrelser. Herefter kan den endelige ansøgning sendes. Årsagen til den politiske behandling i aug./sept. er, at det her bliver konkret, hvilke investeringer kommuner og region forpligter sig til at gennemføre.</p>
Forberedelse	<p>Mens EIB og EU Kommissionen behandler ansøgningen, forberedes projektstart. Det indebærer opslag af stillinger for programleder og programmedarbejdere, udpegning af medarbejdere til projektgrupper, styregruppe m.v., udvikling af projektstyringsværktøjer, forberedelse af hjemmeside og intranet m.v.</p>
Gennemførelse	<p>Når EIB og EU Kommissionen har godkendt ansøgningen, og kontrakten mellem EIB og Region Syddanmark er underskrevet, kan programmet gå i gang. De opslåede stillinger kan besættes, og arbejdet med bl.a. at skaffe ekstern bistand via EU udbud af rådgivning kan gå i gang.</p> <p>Der er ikke kun én myndighed involveret i projektet, og derfor skal der være bindende aftaler mellem partnerne om ELENA-ansøgningen og projektets gennemførelse.</p>
Formelle krav	<p>Den europæiske Investeringsbank EIB stiller en række formelle krav til ansøgere og modtagere af ELENA-støtte. De gennemgås kort her. En mere uddybet gennemgang af ELENA-ordningen findes i bilag 15.</p>

Én ansøger

Region Syddanmark eller én af kommunerne vil skulle stå som ansøger (ledende partner) ved en fælles ansøgning om ELENA-støtte. Det er i det følgende forudsat, at Region Syddanmark står som ansøger.

Da der ikke kun er én dansk myndighed involveret som støttemodtager, men derimod både region og kommuner, er det nødvendigt med bindende aftaler mellem ansøgeren og de øvrige partnere og et klart mandat fra partnerne i forhold til EIB.

Det vil være den ledende partner (Region Syddanmark), der står som ansøger, og som modtager støtten og fordeler den tekniske bistand til deltagerne. Endvidere vil det være den ledende partner, der overfor EIB har ansvaret for støttemidlernes anvendelse.

I ansøgningen vil der være et samlet budget for hhv. støtte og efterfølgende investering.

Ansøgeren (Regionen) vil være ansvarlig for at nå faktoren på mindst 20 mellem støtte og investering for det samlede projekt. Det skal i forhold til EIB være fastlagt, hvilket ansvar og forhold der er til de andre partnere.

Ansøgeren vil være ansvarlig for forvaltning og rapportering om udviklingen i den tekniske bistand i henhold til Europakommissionens krav og den indgåede kontrakt med EIB. Enhver budgetoverskridelse skal finansieres af ansøgeren.

Rapportering

Ansøgeren skal rapportere til EIB på engelsk:

- a) halvårlige statusrapporter
- b) foreløbig rapport (inklusive årsregnskabet)
- c) endelig rapport om gennemførelsen (herunder finansielle oversigter).

Formateret: Automatisk nummerering + Niveau: 1 + Nummereringstypografi: a, b, c, ... + Begynd med: 1 + Justering: Venstre + Justeret: 0,63 cm + Tabulator efter: 1,27 cm + Indrykning: 1,27 cm, Tabulatorer: 0,95 cm, Listetabulator

Opsigelse

Unnlader ansøgeren at fremlægge en statusrapport eller den endelige rapport, og unnlader ansøger at stille en acceptabel skriftlig forklaring på, hvorfor den ikke er i stand til at opfylde denne forpligtelse, kan EIB opsige kontrakten, unnlade at betale udestående beløb og inddrive uretmæssigt udbetalte beløb.

Forpligtende aftale

Det vurderes at være nødvendigt, at der indgås en forpligtende aftale om samarbejde mellem de deltagende kommuner og regionen.

Aftalen skal definere det indbyrdes ansvar og ansvaret i forhold til EU. Aftalen skal bl.a. sikre, at de deltagende kommuner er forpligtede i forhold til regionen, således at det bliver den enkelte partners ansvar at gennemføre de investeringer, som partneren har givet tilsagn om. I øvrigt skal aftalen sikre, at betingelserne i støttekontrakten med EIB om afrapportering, regnskab m.m. overholdes.

Aftalen må således forpligte de deltagende partnere til at fremsende flg. til regionen til brug for den fælles ansøgning:

1. En detaljeret beskrivelse af, hvad støtten skal bruges til, hvilke investeringer, den skal resultere i, og en grov tidsplan for investeringerne
2. En vurdering af de forventede resultater af den tekniske bistand: Den efterfølgende investerings økonomiske omfang og tidsplan, den forventede faktor mellem værdien af den tekniske bistand og investeringerne, sparet energi i MWh og sparet udledning af drivhusgasser i tons CO₂-ækvivalenter.
3. En tro og love erklæring om, at partneren ikke modtager anden EU-støtte til samme formål, at den er økonomisk solvent og at støtten vil blive brugt i overensstemmelse med EIB's betingelser for tildeling af støtte.

Endvidere skal aftalen fastlægge spillereglerne mellem modtageren af støtten (regionen) og de deltagende partnere:

4. Regionen fordeler den tekniske bistand (rådgivere og nyansatte) til partnere i forhold til de investeringer, partnerne har givet tilsagn om.
5. Regionen fører særskilt regnskab over støttemidlernes anvendelse i henhold til de krav, der fastsættes af EIB.
6. Regionen fremsender til EIB for det samlede projekt halvårslige statusrapporter, en foreløbig rapport (inklusive årsregnskabet) og en endelig rapport om gennemførelsen (herunder finansielle oversigter). De deltagende partnere modtager samtidigt kopi heraf.
7. Partnerne indsender til regionen deres respektive bidrag til de i punkt 7 nævnte rapporter. Disse bidrag skal indsendes på nærmere angivne tidspunkter, der defineres på baggrund af kontrakt mellem ansøgeren og EIB. Bidragene skal følge de af EIB og ansøger fastsatte krav til form og indhold.
8. Hvis en partner ikke gennemfører investeringer i det omfang, der ligger til grund for ansøgningen, skal partneren redegøre for årsagerne til dette.
9. Hvis EIB kræver støtten tilbagebetalt helt eller delvis, fordi faktoren på 20 ikke opfyldes, skal de partnere, der er årsag til dette, straks erstatte ansøgerens tab.
10. Tilsvarende skal partnere erstatte de tab, ansøger måtte få som følge af misligholdelse af aftale og kontrakt, i de omfang de er skyld i misligholdelsen, og EIB kræver tilbagebetaling.
11. Hvis partnere lider tab, fordi ansøger misligholder kontrakten med EIB, skal ansøger erstatte partnernes tab.

Der skal i ELENA-ansøgningen fastlægges mødeaktiviteter med henblik på at koordinere indsatsen og inspirere parterne til at opnå bedst mulige resultater i forhold til investeringerne.

6 Konklusion og anbefalinger

6.1 Konklusion

- 21 ud af 22 kommuner formodes at tilslutte sig ELENA-projektet, heraf er to kommuner i tvivl om hvilken beløb størrelse, de kan melde ind. Det forventes derfor, at der som minimum vil være 19 kommuner med i ELENA-projektet. Kommuner og region forventer samlet at investere 650-678 mio. kr. i energieffektivisering og vedvarende energi i offentlige bygninger. Flere kommuner overvejer endvidere at investere i energieffektivisering af offentlige anlæg.
- Otte ud af 22 kommuner, svarende til knap halvdelen af regionens befolkning, har tilsluttet sig et ambitiøst privat-offentligt energipartnerskab, som har udviklet koncepter, der virker i forhold til jobskabelse og energibesparelser i det private bygningssegment. Syv kommuner er Grøn Erhvervs-vækst kommuner og én er Project Zero kommune. Der er interesse fra yderligere tre kommuner i tilslutning til Grøn Erhvervs-vækst, formentlig i løbet af 2013/2014.
- Den store interesse for tilslutning til ELENA-projektet forventes i relation til offentlige investeringer at give min. 1000 årsjob og en CO₂-reduktion på 16.000 - 22.000 tons. Dette er en faktor 1,6 mere end forudsat i projektbeskrivelse.
- Der er stor interesse for at koble energibesparelser i det private bygningssegment med ELENA-projektet. Dette kan give ekstra 700 årsjob og en CO₂-reduktion på 10.000 tons.
- Det samlede ELENA-projekt i forhold til offentlige bygninger og tilhørende energianlæg koblet med en samtidig indsats i forhold til private bygninger forventes at genere investeringer på samlet min. 1100 mio. kr. og skabe 1700 årsjob i region Syddanmark
- I forhold til offentlige investeringer er der udbredt interesse for investeringer indenfor primært klimaskærm, bevaringsværdige bygninger, belysning og solceller med en simpel tilbagebetalingstid på i gennemsnit 12 år. Der er markant mere interesse for de dyberegående renoveringer end i perioden 2009-2011, hvor den simple tilbagebetalingstid i kommunerne var i gennemsnit 6 år.
- I forhold til andre tekniske anlæg er der primært interesse for investeringer og ELENA-støtte til energirenovering i selvejende haller. 10 kommuner siger "ja" hertil og 6 siger "måske". Der er dog ikke sat beløbsstørrelse på sådanne investeringer.
- Et andet teknisk interessefelt, som der kan skaffes opbakning til, er trafik-anlæg, 10 kommuner er interesseret heri, enten til intern trafik-

analyse mhp. Investering i offentlig mere grøn bilpark eller til forberedelse af infrastruktur med ladestandere/gasstandere til offentlig transport. Der er dog ikke sat beløbsstørrelse på disse investeringer.

- Der er begrænset interesse i at anvende ELENA-midler til at fremme investeringer i vejbelysning. De fleste kommuner har allerede investeringer i gang på dette område.
- ELENA midlerne ønskes anvendt bredt til netværk, sparring, fælles udbud omkring bl.a. solceller og rådgivning om EU-udbudsregler, rådgivning til totalenergianalyse og helhedsgennemgang af bygninger samt intern ressourcetilførsel
- Der er interesse for arbejdsgrupper omkring bevaringsværdige ejendomme og synergi på dette område mellem det private og offentlige bygningssegment. I alt 7-9 kommuner er interesseret heri.
- Analyse af kommunernes hidtidige energispareindsats har vist investeringer på 295 mio. kr. i perioden 2009-2011.
- 17 ud af 22 kommuner har udført energimærkning i samtlige bygninger. 2 store kommuner har udført ½ delen af energimærkerne. 3 kommuner har ikke udført energimærkning.

6.2 anbefalinger

Selve ansøgningsprocessen

- Kommunerne undersøger nærmere, om der kan rejses midler til tekniske anlæg i øvrigt udover energibesparelser og vedvarende energianlæg i bygninger, særligt skal fremhæves trafik anlæg og selvejende haller, som et område, der kan skaffes opbakning til.
- Kommunerne færdiggør i foråret 2013 deres målsætninger på energiområdet for det offentlige område. Tilsvarende gør et flertal af kommunerne også ambitionerne klare for så vidt angår den private bygningsmasse.
- Den røde tråd med kobling mellem samtidig indsats offentlig og privat bygningsmasse fastholdes og betydningen af private- offentlige samarbejder i forhold til grøn vækst og jobskabelse.
- For at styrke den røde tråd undersøges om der er opbakning blandt kommunerne til en indsats i forhold til den private bygningsmasse 3 forskellige tempi, - som partner, som interessent eller som observatør.
- Det er vigtigt i ansøgningen at slå på effektmåling og kommunikation gennem projektet både for det offentlige og private segment og dokumentation af forøgelse af EU-merværdi

- CSR-elementet med det brede offentlige-private samarbejde som forbinder grøn vækst med jobskabelse samtidigt med, at der løses svære samfundsmæssige problemer med social identitet, for højt energiforbrug og CO₂-udledning inddrages.

Drift af ELENA-projektet

- Et bindeled mellem det offentlige og private segment er vigtigt ved drift af ELENA-projektet, dels i forhold til vidensopbygning samt dialogfora og arbejdsgrupper på tværs af det offentlige og det private. Bindeleddet er vigtigt til løbende at udføre effektmålinger og afrapportere til Region Syddanmark i forhold til den samtidige beskæftigelseseffekt i det private og offentlige. Bindeleddet kan også anvendes til kommunikation af det samtidige ELENA-projekt og projekt for det private segment.
- Regionens ELENA-sekretariat koordinerer netværksmøder i samarbejde med et regionalt privat-offentlig energipartnerskab for at få synergi og vidensdeling på tværs mellem det private og offentlige segment
- Der nedsættes arbejdsgruppe omkring bevaringsværdige ejendomme på tværs mellem det offentlige og private segment.

7 Forslag til foreløbig ELENA-ansøgning

På grundlag af denne forundersøgelse er der udarbejdet nedenstående udkast til foreløbig ansøgning. Inden fremsendelse til EIB skal det forelægges kommunerne på møde 30. januar, og det bør om muligt præciseres mht. investeringer og behovet for teknisk bistand.

Ansøgning om ELENA-støtte – Region Syddanmark, Danmark

Region Syddanmark og 21 evt. 19 kommuner i regionen ønsker at gå sammen om en ansøgning om teknisk bistand fra ELENA-ordningen.

Den tekniske bistand skal sætte region og kommuner i stand til over en kort tidsperiode på 3 år at gennemføre store investeringer i energieffektivisering og bygningsrelateret vedvarende energi i offentlige bygninger og anlæg. Samtidig skal der gennemføres et parallelt projekt (ikke ELENA-støttet/ støtte fra Region Syddanmark ophører i 2013) for at fremme energibesparelser i private bygninger. De to projekter skal skabe synergi og føre til mere omfattende energibesparelser, end hvis de blev gennemført hver for sig.

Projekterne skal bidrage til et øget samarbejde på tværs af regionen og med andre regioner med fokus på videndeling, kompetenceudvikling, fælles udbud, stordriftsmuligheder og inddragelse af den nyeste viden. Herved skal der opnås resultater, der bidrager markant til at opfylde lokale, nationale og europæiske mål om energibesparelser og CO₂ reduktion. Samtidig vil indsatsen skabe vækst og beskæftigelse og styrke det lokale erhvervslivs konkurrenceevne på energiområdet.

Ansøger

Region Syddanmark er ansøger på vegne af regionen og 21 af regionens 22 kommuner. Region Syddanmark er regional myndighed for ca. 1.262.000 indbyggere i Syddanmark og på Fyn og omliggende øer. Regionen driver hospitaler og specialiserede sociale institutioner. De 21 kommuner er lokale myndigheder med ansvar for skoler, daginstitutioner, ældrepleje, biblioteker, idrætsanlæg, vejbelysning, offentlig transport.

Region Syddanmark har vedtaget en klimastrategi med mål om at reducere udledningen af CO₂ i den geografiske enhed Region Syddanmark med 40 % i 2020 i forhold til 1990, og at reducere CO₂-udledningen med 40 % fra egne aktiviteter (dvs. sygehuse og institutioner) i 2020 i forhold til 2004.

Ligeledes har de fleste kommuner i regionen vedtaget ambitiøse klimamål eller er på vej til sådanne beslutninger, og mange har indgået forpligtende aftaler om at nedbringe udledningen af CO₂.

Forundersøgelse

Regionen har gennemført en forundersøgelse af kommunernes og regionens aktuelle målsætninger, aktiviteter og muligheder. Resultatet af denne undersøgelse er, at der er stor politisk vilje til at gøre en ekstra indsats for at begrænse energiforbrug og CO₂-udledning. Der mangler imidlertid ressourcer

og kompetencer, der kan sætte regionen og kommunerne i stand til effektivt at forberede og gennemføre en sådan indsats. Regionen og de 21 kommuner har derfor besluttet at gå sammen i en fælles ansøgning om teknisk bistand fra ELENA-ordningen, således at kommuner og region kan få tilført de nødvendige ressourcer og kompetencer til en massiv satsning på energibesparelser og bygningsrelaterede VE-anlæg.

Selve investeringerne kan finansieres via lån i danske banker, men kommuner og region kan ikke låne penge til forberedelse af investeringerne, og med den alvorlige økonomiske situation, som kommuner og regioner står i, vil det være afgørende med ELENA-støtte for at have tilstrækkelige ressourcer til at forberede energiinvesteringer i offentlige bygninger og anlæg.

På grundlag af forundersøgelsen kan der estimeres følgende foreløbige behov, investeringer og afledte effekter:

Behovet for teknisk bistand omfatter opbygning af faglige netværk, faglig sparring, kompetenceudvikling, ekspertise i bevaringsværdige bygninger, fælles udbudsmaterialer og kravspecifikationer, kvalitetssikring af energimærker, udarbejdelse af konkrete handlingsplaner, helhedsanalyser af større bygninger (f.eks. sygehuse og skoler), energianalyser og konkret projektering af innovative løsninger. Der vurderes på det nu foreliggende grundlag behov for teknisk bistand for ca. **4,5 Mill. EUR**. Heraf søges om **4,1 Mill. EUR** i støtte fra ELENA-faciliteten.

Investeringerne omfatter energieffektivisering af klimaskærm og installationer samt bygningsrelaterede vedvarende energianlæg i form af solceller, solvarme og biobrændselsanlæg. Investeringerne udgør samlet set ca. **87 Mill. EUR** i årene 2014 - 2016. Disse investeringer forventes at føre til årlige energibesparelser på **60 – 70 GWh** og en årlig reduktion af CO₂-udledningen på ca. **18.000 tons CO₂**.

Flere kommuner overvejer endvidere at igangsætte investeringer i offentlige anlæg som vejbelysning, ladestander til elbiler. Omfanget af sådanne investeringer vil blive afklaret i løbet af foråret 2013 og indgå i den endelige ELENA-ansøgning.

I det videre arbejde vil der blive indsamlet detaljerede oplysninger om hver enkelt kommunes konkrete investeringer og behov, til brug for ELENA-ansøgningen.

Parallel indsats i forhold til private bygninger

En indsats i forhold til de offentlige bygninger er langt fra tilstrækkelig til at opfylde regionens og kommunernes klimamål, da disse bygninger kun står for 2 – 3 % af det samlede energiforbrug. Derfor er det afgørende, at der også kommer stort fokus på energiforbruget i boliger og private virksomheder. På den baggrund vil der blive igangsat en parallel indsats i forhold til private bygninger. Det er afgørende, at denne indsats er målbar og får energirenovering op i en større skala som eks. ved et partnerskab i Grøn Erhvervs vækst, Project Zero eller lignende ambitiøse energipartnerskaber.

Energiinvesteringer i private bygninger kan ikke udføres med offentlige midler, men kommunerne og regionen agter på en række andre måder at være en drivkraft for en privat indsats. Dette vil f.eks. ske ved demonstration af offentlige energiinvesteringer, information via aviser, tidsskifter og elektroniske midler, afholdelse af energimesser for borgere og virksomheder, kurser i energirenovering for private og håndværkere, kampagner, projekter i relation til den almene boligsektor m.v. Resultaterne fra den offentlige indsats skal bruges som drivkraft for indsatsen i forhold til den private bygningsmasse.

En samtidig satsning på energibesparelser i offentlige såvel som private bygninger vil skabe synergi mellem den offentlige og private indsats, og der vil dermed kunne opnås større energibesparelser, end hvis de to projekter kørte adskilt. I tilgift vil en sådan parallel indsats fremme udvikling og markedsmodning af nye og innovative løsninger og dermed bidrage til økonomisk vækst og beskæftigelse for samfundet.

Da der ikke er tale om offentlige investeringer i forhold til private bygninger, søges der ikke om ELENA-støtte til denne parallelle del af projektet, der finansieres af kommuner i samarbejde med private aktører.

Den parallelle indsats i forhold til private bygninger forventes at føre til energibesparelser på **30 – 59 GWh/år** og en CO₂-reduktion på **10.000 – 18.000 tons/år**.

Samlet set vil de to indsatsforventes at føre til energibesparelser på 90 – 129 GWh og en CO₂-reduktion på **30.000 – 38.000 tons/år**. Der kan beregnes en afledt beskæftigelse på ca. 1800 årsværk.

Privat-offentlig samarbejde og erfaringer fra andre regioner

Et kommende ELENA-projekt i Region Syddanmark vil bygge videre på erfaringer og resultater fra andre ELENA-projekter. Samtidig vil Region Syddanmarks projekt dog adskille sig meget klart fra de andre danske ELENA-projekter ved kommunernes og private partners omfattende parallelle indsats for at sætte gang i energibesparelser i private bygninger. Regionen har mulighed for også at støtte kommunernes indsats i forhold til det private segment ved at sikre, at der under driften af ELENA-projektet i Region Syddanmark, er et bindeled og et dialogforum mellem det offentlige og private samt en afrapportering af effekten for det private bygningssegment i forhold til vækst, jobskabelse og energibesparelser.

Rapport til Region Syddanmark, januar 2013

Kommunernes energispareindsats			Nuværende forbrug				Spart					Potentiale					
Kommune	areal m ²	antal	Mwh	mil. Kr.	Kommune	forbrug kwh/m ² (sum varme/el)	forbrug kr/m ²	Investering siden 2009	sparet MW	sparet CO2 2010-2012	sparet mill. Kr.	offentlige energiforbrug siden	simpel tilbagebet.	Investeringer	årlig besparelse kr	beregnet tilbagebet.	
Assens	215000	129	20500	16,5	Assens	95	77	14	669		1,9		7,6	45	4,5	10	
Billund	150000	79		18,7	Billund		125	0	0	0				18	3,3	5,5	
Esbjerg	530000	300	ikke oplyst		Esbjerg									3,5		5,5	
Fangø	14619	20		2,57	Fangø		176	0,6									
Fredericia	300000	110	36500	24,5	Fredericia	122	82	20	2800	550	2,1	2000	12	32		20	
Faaborg midtfyn	230000	160		20,3	Faaborg midtfyn		88	4,1			0,7	2012	6,1				
Haderslev	300000	220		35,623	Haderslev		119	4,58			1,32	2010	3,5				
Kerteminde	175000	127	20021		Kerteminde	114		45	4092		3,9	2010	11,5				
Kolding	526000	280	57757	43,7	Kolding	110	83	8,86	771		2,4	2008 (1998)	3,7	35	5,06	6,9	
Langeland	52000	72		10,4	Langeland		200										
Middelfart	200000	133	21525	16,19	Middelfart	108	81	33	3580	793	2,95	2008	11				
Nordfyn	120000	105	14256	11,0	Nordfyn	119	92	6			1	2009	6,0	20	2,48	8,1	
Nyborg	142000	84	21272	21	Nyborg		150	148	20	1254	670		2010		28,5		
Odense	800000	800	113800		Odense		142					?	?	?	?		
Svendborg	285000	160	40200	30	Svendborg		141	105	4,5	1300	291	0,9	2012	5,0	70	3,4	20,6
Sønderborg	350000	210	48269		Sønderborg		138		86		1257	11	2009	7,8		20	
Tønder	246000	200	15860	23	Tønder		64	93	9	2000		1,1	2009	8,2	25	2,5	10,0
Varde	250000	200	36388	20	Varde		146	80	10,2	702	330	0,9			20	2	10,0
Vejle	200000	150	23300	17,4	Vejle		117	87	11	1600	560	2,1	2010		33	3,265	10,1
Vejle	647000	247	72150	56,4	Vejle		112	87	8			2,3	2012				
Årø	75000	100			Årø						397			?			
Åbenrå	300000	250	39856	30,3	Åbenrå		133	101	10	2700	687	2,2	2010		31	2	15,5
SUM	6107619	4136	581654	398		121	130	294,84	21468	5535	36,7		8,0			11,8	

9 Bilag - Investeringer og interesseområder

Rapport til Region Syddanmark, december 2012

Kommune	Skønnet investeringsbeløb	Klimaskærm	Bevaringsværdige ejendomme	LED/ Anden belysning	Andre installationer	Solceller	Andre VE-anlæg	Nuværende indsats privat bygningsmasse	Interesse i GE koncepter og partnerskab
Assens	8.000.000	MÅSKE	MÅSKE	MÅSKE	MÅSKE	JA	JA	Gå hjem møde, lokal energimesse-	JA, partner fra 1. Maj 2013
Billund	9.000.000	JA	NEJ	JA	JA	JA	JA	Ingen	JA, på sigt forpligtet, grundet borgmesterpagt
Faaborg-Midtfyn	15.000.000	JA	MÅSKE	JA	JA	JA	JA	Nej	Ja, partner fra 1.10 2012-
Fanø	3.000.000	JA	JA	NEJ	JA	JA	NEJ	Nej,	Ja på længere sigt-kobling sundhed og grøn levevis
Fredericia	30-32.000.000	JA	JA	-	-	JA	MÅSKE	Samarbejde Dong	MÅSKE på sigt
Haderslev	9.000.000	-	JA	-	-	JA	JA	Samarbejde boligselskaber, pjece til borgere	MÅSKE på sigt, møde GE afholdt Coaching muligt
Kerteminde	Ukendt*	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ/Måske på længere sigt
Kolding	18.100.000	JA	?	JA	JA	JA	JA	Grøn erhvervsvekst, Energiby, carbon20, grønne butikker	JA, Partner GE
Langeland	1.000.000	JA	NEJ	JA	-	JA	JA	-NEJ	Måske, energilandsbyer
Middelfart	30.000.000	JA	NEJ	JA	JA	JA	JA	, escolight, Intelligent hjem, grøn erhvervsvekst-	JA; Partner GE
Nordfyns	15.-25.000.000	JA	NEJ	JA	JA	JA	NEJ	NEJ, men visioner	Ja, partner fra 1. Maj 2013
Nyborg	12-15000.000	JA	NEJ	JA	NEJ	JA	-	NEJ-	MÅSKE på sigt, ikke

Rapport til Region Syddanmark, januar 2013

									ressourcer pt.
Odense	187.000.000	JA	JA	JA	JA	JA	-	GE, Klimaværket, Koordineret energi- og miljøtilsyn	Ja, Partner GE
Svendborg	54.000.000	JA	?	JA	JA	JA	JA	Go2Green/En energihjulet	Måske coaching på sigt
Sønderborg	60.000.000	JA	JA	JA	JA	JA	JA	ProjectZero	NEJ - tilsvarende energipartner-skab i Project Zero
Tønder	10.-25.000.000	JA	JA	JA	MÅSKE	JA	JA	Nej, først egne bygninger	NEJ – først på længere sigt.
Varde	90.000.000	JA	NEJ	JA	JA	JA	JA	Nej, men ønske om borgmesterpagt,	JA, interesseret, synergi med nyansat
Vejen	22.000.000	JA	NEJ	-	-	MÅSKE	-	Energikonsulent fra 2013	JA, partner fra 1. Maj 2013
Vejle	20.000.000	-	?	JA	JA	JA	JA	Energispiren	JA, Vejle K og Lysholdt Erhverv
Åbenrå	24.000.000	JA	NEJ	JA	-	JA	-	Nej	JA på sigt. Ikke ressource pt.
Ærø	3.000.000	JA	JA	JA	JA	JA	JA	Samarbejde energitjenesten	JA - coaching
Region Syddanmark	60.000.000								
I alt ca.	650-678 mio. kr.	17-ja 1 måske	7 –Ja 2 måske	15-ja 1 måske	12-ja 2 måske	18 –ja 1 måske	13-ja 1-måske		

10 Bilag Oversigt over anvendelse af ELENA-støtte

Anvendelse af ELENA-midler	Fælles sekretariat 1,5-2 % af investering			Egne specifikke projekter 2-3 % af investering			
	Netværk/sparring	Bevaringsværdige ejendomme	Fælles udbud/udbudspardigme	Handlingsplan ud fra energimærker	Helhedsanalyse af bygninger ved rådgiver	Energianaalyse af bygninger ved rådgiver	In house ressource tilførsel
Assens		Måske			1	1	
Billund			1			1	
Faaborg Midtfyn		Måske	1 – sikre lokale arbejdspladser/mindre volumen				
Fanø	1	1		1			
Fredericia	uafklaret	1				uafklaret	
Haderslev		1	1 fx solceller				
Kerteminde			1				
Kolding	1		1 - solceller		1	1	
Langeland	uafklaret			1 – mulighed		uafklaret	
Middelfart			1 solceller plus andet		1 – dybere renovering-total økonomi plus nybyggeri længere end BR15 krav	1 -	
Nordfyn			1 - solceller, kravspecifikation			1	1
Nyborg						1	1
Odense		1	1-EU-udbudsregler		1	1	1
Svendborg	1					1	
Sønderborg	1	1				1- energispecialist	1
Tønder		1	1 bl.a solceller				
Varde	1		1 jura		1 – helhed landsbyer/fælles energiforsyning		
Vejen						1	1
Vejle			1			1	
Åbenrå			1 ex. solceller		1 – også bløde værdier	1 total økonomi/udnyttelse	1
Ærø	1*	1					
Sum	6	7-9	11	2	6	11	6

*også arbejdsgrupper vedvarende energianlæg og elbiler

11 Bilag - Energiinvesteringer i regionens bygninger

Bygninger	Forventede investeringer 2014 – 16 mio.kr.	Forventet besparelse MWh	Forventet besparelse mio.kr.
Somatiske sygehuse	34,9	5.624	4,7
Psykatri	1,0	53	0,1
Institutioner	20,9	3.196	2,2
Regionshuset	0,1	23	0,02
I alt	56,9	8.895	7,0

Der er modtaget forskellige detaljerede opgørelser over forventede investeringer og besparelser. Ovenstående er en sammenfatning heraf. Det er dog oplyst, at regionen forventer at investere ca. 60 mio.kr., så dette beløb er der regnet med i rapporten.

I forbindelse med udarbejdelse af ELENA-ansøgningen skal der indhentes nærmere oplysninger om regionens og kommunernes forventede investeringer.

12 Bilag - Faktaark for hver kommune

På de følgende sider er der fakta for hver af de 22 kommuner, der har medvirket i interview med henblik på afklaring af interesse for at være med i et fælles kommunalt/regionalt ELENA-projekt.

12.1 Faktaark: Assens Kommune

Politikker og aftaler

- Assens Kommune vil løbende fremme klimatilpasning, i 2015 have reduceret CO₂-udledning i den kommunale drift med 25 % i forhold til 2008
- I 2029 vil Assens være kommunal CO₂-neutral drift (brint, el, bio gas) og i 2042 være en CO₂-neutral geografisk enhed
- Kurveknækker aftale. 6 % reduktion af energi til el og varme over 3 år

Investeringer i egne bygninger:

- Endnu ikke afklaret. Måske:
- Installationer
- Solceller
- Anden el- producerende vedvarende energi
- Evt. bevaringsværdige ejendomme

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning: MÅSKE

Transport: Kørselsanalyse med Better Places

Haller JA; 10 haller

Anvendelse af ELENA-midlerne:

- Totalanalyse af bygninger
- Energianalyse af bygninger

Input til organisering af projektet:

NEJ

Skønnet investeringsbeløb:

8 mio. + ukendt beløb 2015-2016 (afhængig hvad energianalyse viser - generation 2- dybderenovring) plus ukendt beløb til udskiftning af gadelys og renovering af selvejende haller.

Privat bygningsmasse

Borgermøder om skrotning af oliefyr. Energimesse for private. Solceller, pillefyr, elbil mm. Aftalt partnerskab med Grøn Erhvervsvekst fra 1. Maj 2013. Mange ideer fra Grøn erhvervsvekst. Uddannelse af håndværksmestre fra efteråret 2013 i GE-regi.

Tal på energispareindsatsen

Bygningsareal: 215.000 m²

EMO'er: Gennemført

Finansiering: 2014: 8.000.000 kr.

2015-16: Ikke afsat pt.

Tilbagebetalingstider (TB): Gennemsnitlig TB på 10 år ved investeringer.

12.2 Faktaark: Billund Kommune

Politikker og aftaler

- Kommunalbestyrelsen har vedtaget en hensigtserklæring vedrørende energipolitikken.
- Skal være på plads i februar 2013. Bliver konkret handleplan for kommunale bygninger - helhedsplan for hver bygning - tilbagebetalingstid sættes i forhold til bygningens levetid.
- Samtlige kommunens bygninger skal gennemgås
- Tilsluttet Covenant of Mayors

Investeringer i egne bygninger:

- Installationer
- Klimaskærm
- Solceller
- Indendørsbelysning
- Anden el- producerende vedvarende energi

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning NEJ
Transport ?
Haller?

Anvendelse af ELENA-midlerne:

Kommunen vil prioritere fælles udbud og detailgennemgang af egne bygninger.

Input til organisering af projektet:

Vil gerne have en medarbejder udstationeret i en længere periode. Alternativt ønskes tilgang til ekspertrådgivning.

Skønnet investeringsbeløb:

Kommunen arbejder p.t. på et ESCO-projekt for skoleområdet.

Det forventes, at der afsættes ca. 50 mio. kr. til projektet og at projektet vil omfatte ca. 50 % af kommunens bygningsareal.

I ELENA indgår den del af bygningsmassen, som ikke er med i ESCO-projektet. Kommunen forventer således at kunne medvirke med 9 mio. kr. i ELENA-projektet.

Privat bygningsmasse

Der har ikke været nogen aktiviteter til at fremme energibesparelser i den private bygningsmasse. Kommunen kan derfor være interesseret i at indgå i et partnerskab med Grøn Erhvervsvekst for at vise handling i kommunen som geografisk enhed, som de er forpligtet til jf. Borgmesterpagten.

Tal på energispareindsatsen

Bygningsareal: 150.000 m²

EMO'er: Gennemført

Finansiering: 3.mill. kr. pr. år. ekskl. bemanning, 9 mio. kr. på 3 år.

Tilbagebetalingstider (TB): TB mellem 5 og 7 år. Dog også OK med TB over 10 år i visse tilfælde

12.3 Faktaark: Esbjerg Kommune

Politikker og aftaler

- Har udarbejdet en klimabæredygtighed plan i 2010 med mål for 2020: 30 % reduktion af CO₂.
- 70 % af el fra vind. Revision allerede i gang i 2013.
- Mål om 2 % energibesparelse i bygninger. Næste step er adfærd og elforbrug.

Investeringer i projektperioden:

- Solceller (eget projekt – ikke indgå i Elena)

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning JA – eget projekt
Transport JA – eget projekt
Haller?

Anvendelse af ELENA-midlerne:

- Ønsker ikke at indgå i ELENA pga. for lille investeringsbeløb. Kommunen har arbejdet med energibesparelser i mange år.

Input til organisering af projektet:

Ingen kommentarer

Skønnet investeringsbeløb:

Ingen i ELENA-sammenhæng

Privat bygningsmasse

Erfaringer med Guldager, energi og miljø, partnerskabstankegang.
Videreført i energilandsbyer. 10 ud af 20 landsbyer med i partnerskabsaftale.

Tal på energispareindsatsen

Bygningsareal: 530.000 m²

EMO'er: Færdig med udgangen af år 2012

Finansiering: 1, 2mill. kr. pr. år, 3,6 mio. kr./år – indgår ikke i ELENA

Tilbagebetalingstider (TB): Max 16 års simpel tilbagebetalingstid, dog under hensyntagen til levetid.

12.4 Faktaark: Faaborg-Midtfyn Kommune

Skønnet investeringsbeløb: 15 mio. kr.
2014-2016

Politikker og aftaler

- Der arbejdes på en detaljeret plan.
- De konkrete økonomiske mål i de energibesparende foranstaltninger er, at en investering på 5 mio. kr. skal give en driftsbesparelse på 0,7 mio. kr.
- Kurveknækker aftale. 9 % reduktion på el og 15 % reduktion på varme i perioden 2011-2013. Opnået 10,5 % på el og 4,5 % på varme på 1 år.

Investeringer i egne bygninger

- Installationer
- Klimaskærm
- Solceller
- Indendørsbelysning
- Anden el- producerende vedvarende energi
- Måske bevaringsværdige ejendomme

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning NEJ
Transport JA
Haller?

Anvendelse af ELENA-midlerne:

- Bevaringsværdige bygninger
- Udbudsparadigmer på forskellige ting

Input til organisering af projektet:

- Hvordan kan håndværkerne gå sammen i konsortier til at byde på større projekter, så der sikres lokale arbejdspladser. En mulighed er her at begrænse udbudsvolumen, så der er plads til de mindre virksomheder.

Privat bygningsmasse

Ingen indsats indtil nu. Iværksættes nu via partnerskab i Grøn Erhvervs vækst fra 1. okt. 2013. Håndværkeruddannelse iværksættes januar 2013 i samarbejde med Odense Kommune. Energimesse efterår 2013

Tal på energispareindsatsen

Bygningsareal: 230.000 m²

EMO'er: Gennemført

Finansiering: 5 mio. kr. pr. år siden 2012. I 2014-2016: 15 mio. kr. alt

Tilbagebetalingstider (TB): Der regnes med simpel TB. Der regnes med max 10 år.

12.5 Faktaark: Kerteminde Kommune

Politikker og aftaler

- Kommunen har en klimapolitik og er i færd med at udarbejde en klimahandlingsplan og overvejer et fynsk samarbejde om strategisk energiplanlægning. Konkrete målsætninger er indarbejdet i igangværende projekter
- Der er mål i det igangværende ESCO-projekt med en investering på 45 mio. kr. i energirenovering samt solcelleprojekt på 10 mio.
- Målsætningen er henholdsvis 4 mio. og 1 mio. kr. årligt besparelser.
- Kurveknækkeraftale. 3 % årligt i 3 år

Investeringer i egne bygninger

- Ingen fastlagte, kun
- 3,5 mio. kr. i 2014 til sum af vedligehold og energirenovering
- Mulighed for tilslutning til ELENA senere?

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning JA, 15 mio. kr- projekt er allerede iværksat
Transport NEJ
Haller NEJ

Anvendelse af ELENA-midlerne:

- Fælles udbud - indkøb

Input til organisering af projektet:

NEJ

Skønnet investeringsbeløb:

45 mio. kr. ESCO i 2010-2012

0 mio. kr. 2014-2017

Privat bygningsmasse

Ingen hidtidige og planlagte initiativer med kommunen som aktør. Partnerskab GE kan overvejes på længere sigt i forbindelse med målsætninger i klimahandlingsplanen. Håndværkeruddannelse er interessant. Kommunen er mest optaget af klimatilpasning.

12.6 Faktaark: Kolding Kommune

Politikker og aftaler

- EnergiKolding 2008-2021
- Energihandleplan II: %-vis reduktion af EL: 8%, vand: 10%, varme: 11,5% i 2016 i forhold til 2006.
- Tilsluttet Covenant of Mayors
- Tilsluttet kurveknækker aftale 2 % pr. år løb fra start 2008 indtil lukning af "Go' energi".

Investeringer i egne bygninger

- Installationer
- Klimaskærm
- Solceller
- Indendørsbelysning
- Måske anden el- producerende vedvarende energi

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning: Netop sat i gang
Transport JA måske
Haller JA

Anvendelse af ELENA-midlerne:

- Rådgiverarbejde til klimaskærmsrenovering – evt. totalbygningsoptimering på energiområdet.
- Energihandlingsplan meget teknisk og rettet mod enkeltelementer på en bygning. Ikke helhedsvurdering på hele bygninger.
- Kravspecifikationer af solceller

Input til organisering af projektet:

- Styregruppe
- Kort kommandovej, arbejdsgrupper.
- Hurtig at få rådgiverbistand.

Skønnet investeringsbeløb:

18,1 mio. kr. 2014-2016

Privat bygningsmasse

Grøn erhvervsvækst partner og herved initiativer med håndværkeruddannelse, energimesser samt store ejendomsporteføljer

Egne energiprojekter med Carbon20 partner, Grønne butikker, energilandsbyer etc.

Tal på energispareindsatsen

Bygningsareal: 526.000 m²

EMO'er: Gennemført

Finansiering: 2014: 9,7 mio., 2015: 6,7 mio. kr., 2016: 1,7 mio. kr.

Tilbagebetalingstider (TB): Sempel TB. Max 8 år på projekter med henblik på reduktion af varmekonsum. Max 5 år for indsatser på el-området.

12.7 Faktaark: Nordfyn Kommune

Politikker og aftaler

- Ny politik på bedding – Co2-neutral i 2022 i kommunen som virksomhed.
- Kontrakt med virksomheder om at møde på andre tidspunkter, så infrastruktur kan følge med og spidsbelastning bliver mindre.
- Nordfyn vil gerne gå foran – også med udfordring omkring klimatilpasning.
- Formuleret udkast til strategi – er sendt til os – Grønt liv. God nytænkning.
- Kurveknækkaftale. Mål at elforbruget i 2011 vil være reduceret med 6% i forhold til 2008

Investeringer i egne bygninger

- Installationer
- Klimaskærm
- Solceller
- Indendørsbelysning
- Anden el- producerende vedvarende energi

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning NEJ

Transport NEJ

Haller NEJ

Anvendelse af ELENA-midlerne:

- Vigtigt for kommunen at få tilført know-how in house
- Bygningsgennemgang
- Kravspecifikationer til energimærkning til eks. solceller, krav til fremtidig energimærkning (men ikke selve energimærkningen)
- Fælles udbud og indkøb

Input til organisering af projektet:

- At rådgiver placeres i kommunen
- Forestiller sig, at en ressource tilførsel til kommunen vægter højere end rådgivertilførsel
- Detailprojekteringen – brug af rådgivere

Skønnet investeringsbeløb:

15 – 25 mio. kr.

Privat bygningsmasse

Aftale om GE-partnerskab fra 1. Maj 2013 og igangsætning af håndværkeruddannelse, energimesser etc

Tal på energispareindsatsen

Bygningsareal: 120.000 m²

EMO'er: Gennemført

Finansiering: 2014: 5.000.000 kr.,

2015: 5.000.000 kr.

Tilbagebetalingstider (TB): Sempel

TB på 8 år. Fra 2013 ændres kravet til 20 år.

12.8 Faktaark: Nyborg Kommune

Politikker og aftaler

- Byrådet har vedtaget en Energilpolitik 2010 for egne bygninger (adfærdsregulering, vejledning, mål, reduktionsmål)
- Fastholde de opnåede besparelser og gennemføre nye energiprojekter, der kan nedbringe driftsudgifterne. Energireduktion på 17 % og tilbagebetalingstid op til 7 år har været hidtidige mål.
- I dag nye mål med op 10-12 år tilbagebetalingstid
- Arbejder for at sikre et godt indeklima.

Investeringer i projektperioden:

- Klimaskærm
- Solceller
- Installationer
- Indendørsbelysning

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning MÅSKE
Transport NEJ
Haller JA

Anvendelse af ELENA-midlerne:

- Gennemgange af større bygninger.
- Ønske om både rådgivning og intern ressource tilførsel

Input til organisering af projektet:

Kommunen ønsker både tilskud til rådgivning og intern assistance.

Skønnet investeringsbeløb:

12-15 mio. kr. forventes afsat i 2014-2016 plus et ukendt beløb til forberedelse af energibesparelser på gadebelysning., evt. fjernvarme samt selvejende nu offentlige haller i 2014-2016

Privat bygningsmasse

Ikke ressourcer pt. grundet personaleudskiftning. Der er pt. ikke politisk opbakning til en indsats med erhvervsfremme og motivering til energibesparelser for kommunen som geografisk enhed. Det er ikke besluttet om, at der skal sættes på en aktiv indsats i forhold til klima forebyggelse eller klimatilpasning i kommunen.

Tal på energispareindsatsen

Bygningsareal: 142.000 m²

EMO'er: Gennemført

Finansiering: 4.500.000 kr. pr. år. 2014-2016. Indsats siden 2010. Investering 2010-2012: 28,5 mio. kr.

Tilbagebetalingstider (TB): Simple TB op til 12 år

12.9 Faktaark: Odense Kommune

Politikker og aftaler

- Der er i 2012 vedtaget en energiplan med mål for udfasning af de fossile brændsler. I 2030 er målet at el og varmeproduktion skal være fossilfri og 2050 skal hele energiforsyningen i kommunen være fossilfri herunder også transport.
- Klimaplan 2010-2012 indeholder en målsætning om at kommunens CO₂-udslip i 2025 skal være nedbragt med 50 % (i forhold til 2009 niveau) og være CO₂-fri i 2050.
- DIN klimakommune siden efteråret 2009
- Tilsluttet Covenant of Mayors 2012

Investeringer i egne bygninger

- Installationer
- Klimaskærm
- Solceller
- Indendørsbelysning

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning NEJ
Transport NEJ
Haller MÅSKE

Anvendelse af ELENA-midlerne:

- Ekstern bistand ønskes til bl.a. fælles EU-udbud regler.
- Ønsker at sprede rådgiverydelser ud.
- Odense Kommune ønsker som stor partner en indflydelse på hvordan midlerne anvendes. Forestiller sig en pakke til store partnere. En til små partnere

Input til organisering af projektet:

Ja, møder med Region Syddanmark herom

Skønnet investeringsbeløb:

187 mio. (3 år) 2014-2016

Privat bygningsmasse

Partner i Grøn Erhvervsvekst. Indsats med energihåndværkeruddannelse, energimesser, aftenskole, klimanetværk, koordineret energi og miljøtilsyn

Tal på energispareindsatsen

Bygningsareal: 1.000.000 m²

EMO'er: Mangler 275 ejendomme (315.000 m²)

Finansiering: 2014: 70.000.000, 2015: 68.000.000, 2016: 49.000.000 kr., I 2012-2013 27,5 mio. kr. Før 2012 3 mio. kr./år

Tilbagebetalingstider (TB): Anvendes ikke. Det forudsættes, at energipriserne stiger med inflationen.

12.10 Faktaark: Vejle Kommune

Politikker og aftaler

- Klimavision og -strategi, vedtaget 30.6.2010, har CO₂-reduktionsmål, der dog ikke er udmøntet specifikt på egne bygninger. I tilhørende handlingsplan er anslået en CO₂-reduktion på baggrund af data fra 2007/08.
- Der arbejdes med en Energiplan – som på sigt vil kunne indgå som SEAP i Borgmesterpagten hvis tilslutning til denne vedtages.
- Der arbejdes med et Virkemiddelkatalog der skal vise vejen til målet, og danne baggrund for en prioritering af handlingerne.
- Endnu ikke mål for kommunale bygninger

Investeringer i egne bygninger

- Installationer
- Solceller
- Indendørsbelysning
- Bygningsrelateret udendørsbelysning
- Sol- og jordvarmeanlæg
- Andre bygningsrelaterede VE-anlæg

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning 18 % af vejbelystning udskiftet til LED i 2013
Transport MÅSKE
Haller JA 4 haller.

Anvendelse af ELENA-midlerne:

- Ekstern rådgivning ønskes
- Fælles indkøb, fælles udbud, kravspecifikationer.
- Total gennemgange af bygninger – skoler, pulje samme type bygninger fra samme tidsalder – standardløsninger

Input til organisering af projektet:

Ingen.

Skønnet investeringsbeløb:

20 mio. kr. Samlet over 2014-2016 + evt. tillægsbeløb på vejbelystning.

Privat bygningsmasse

Interesseret i at gå i gang i samarbejde med Energispiren, Lysholt Erhverv.

Interesseret i GE-partnerskab. Ser store potentialer i opkvalificering af håndværkere.

Tal på energispareindsatsen

Bygningsareal: 627.000 m²

EMO'er: 48 % gennemført

Finansiering: 2014: 10.000.000,

2015: 10.000.000 kr., 2016: ukendt

Tilbagebetalingstider (TB): Simpel

TB anvendes

← **Formateret:** Indrykning:
Venstre: -0,44 cm, Punkttegn
+ Niveau: 1 + Justeret: 0 cm
+ Tabulator efter: 0 cm +
Indrykning: 0,63 cm

12.11 Faktaark Ærø Kommune

Politikker og aftaler

- Der arbejdes på en strategisk energiplan med hjælp fra Aalborg Universitet med tematillæg om energiforsyning.
- En PhD-studerende undersøger, hvordan man gør på Ærø for at være mere bæredygtig
- Elbesparelser på 2 % årligt fra 2010 – 2013
- Kurveknækker aftale. 2 % årligt i 4 år

ELENA

Investeringer i egne bygninger:

- Solceller
- Klimaskærm
- LED/Anden belysning
- Andre installationer
- Andre VE-anlæg

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning: NEJ

Transport: Gratis buskørsel

Haller: JA

Anvendelse af ELENA-midlerne:

- Netværk
- Sparring

Input til organisering af projektet:

Kommunen vil gerne være med i arbejdsgrupper omkring vedvarende energianlæg/elbiler/bevaringsværdige ejendomme

Skønnet investeringsbeløb:

Kommunen forventer at investere samlet 3.000.000 kr. på tre år i energibesparelser i bygninger og VE-anlæg

Privat bygningsmasse

Indsats på vej via ny energiformidler, der ansættes primo december. Htidig indsats i samarbejde med Energitjenesten. Fremadrettet indsats ikke kvantificerbar i forhold til MWh-energibesparelse og jobskabelse. Ær Kommune interesseret i coaching fra Grøn Erhvervsvekst i forhold til uddannelse af håndværksmestre og lokal jobskabelse.

Tal på energispareindsatsen

Bygningsantal: 100 stk.

Bygningsareal: 75.000 m²

EMO'er: Gennemført

Finansiering: Samlet 1 mio. kr. pr. år, 3 mio. kr. på 3 år.

Tilbagebetalingstider (TB):

Simpel tilbagebetalingstid på 3 år. Højere TB kan accepteres hvis mulighed for finansiering

12.12 Faktaark: Åbenrå Kommune

Politikker og aftaler

- I gang med en klimapolitik, som også kommer til at indeholde mål for energibesparelser i egne bygninger. Planen forventes vedtaget primo 2013.
- Har et mål om 2,5 % CO₂-reduktion frem til 2014. Der er udarbejdet handlingsplan for 2011. Denne opdateres gennem klimapolitikken. Der er ikke konkrete mål i handlingsplan 2011, men det vil der komme i klimapolitikken. Forventning om at DN aftalen forlænges til 2025 – forhandling skal ske i 2014

Investeringer i egne bygninger

- Klimaskærm
- Solceller
- Indendørsbelysning

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning JA
Transport NEJ
Haller JA muligvis

Anvendelse af ELENA-midlerne:

- Kravspecifikationer til eks. solceller
- Fælles udbud
- Total analyse/økonomi/udnyttelse af bygninger
- Screening af enkelt bygning inkl. effekt med bløde værdier bruges til at forberede investering

Input til organisering af projektet:

Vil gerne have en medarbejder udstationeret i en længere periode. Alternativt ønskes tilgang til ekspertrådgivning.

Skønnet investeringsbeløb:

24 mio. kr. (3x5 mio. - anlæg.+ 3 x 3 mio. drift.)

Privat bygningsmasse

Interesse i GE partnerskab på sigt, men har pt. Ikke ressourcer til implemente-

Tal på energispareindsatsen

Bygningsareal: 300.000 m²

EMO'er: Lovpligtig

Finansiering: 7-8 mio. kr. om året siden 2012, 24.000.000 kr. i 2014-2016

Tilbagebetalingstider (TB):

Lavhængende frugter tages først med 5 års TB, dog nu op til 10 års tilbagebetalingstid

ring af GE koncepter, som kommunen finder rigtig gode og effektfulde.

12.13 Faktaark: Langeland Kommune

Politikker og aftaler

- Kurveknækker aftale. Målet var reduktion med 305.384 kWh i de kommunale ejendomme i aftaleperioden. Ved ikke hvad der blev opnået.
- Aftaleperiode 01.07.08 – 30.06.11.

Investeringer i egne bygninger

- Installationer
- Klimaskærm
- Bevaringsværdige ejendomme
- Solceller
- Indendørsbelysning
- Sol- og jordvarmeanlæg

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning JA, men afklares om kommunen ejer vejbelysning
Transport NEJ
Haller NEJ

Anvendelse af ELENA-midlerne:

- Endnu ikke besluttet

Input til organisering af projektet:

Skønnet investeringsbeløb:

Endnu ikke besluttet, indtil videre kun afsat 1 mio. kr. i 2014

Privat bygningsmasse

Ingen indsats indtil nu. Måske interesse i GE partnerskab og implementering af GE koncepter over for landsbyer og indsats over for borgere med oliefyre.

Tal på energispareindsatsen

Bygningsareal: 52.000 m²

EMO'er: Gennemført

Finansiering: 2014: 1.000.000 kr.

Ikke specielt afsatte midler, del af vedligehold

Tilbagebetalingstider (TB): Simpel

TB – 5 års tilbagebetaling som hovedregel, men ønske om at gå op til 10 års tilbagebetalingstid

12.14 Faktaark: Middelfart Kommune

Politikker og aftaler

- Grøn vækstkommune
- Klima – og energimål
- Strategisk energiplanlægning
- DN-Klimakommune
- Kurveknækker aftale

Investeringer i egne bygninger

- Installationer
- Klimaskærm
- Solceller
- Indendørsbelysning
- Bygningsrelateret udendørsbelysning
- Sol- og jordvarmeanlæg
- Anden el- producerende vedvarende energi

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning NEJ

Transport JA

HallerJA –

men også hal-projekt Trekantområde

Anvendelse af ELENA-midlerne:

- Nye bygningsgennemgange i forhold til at gå dybere i renovering.
- Energianalyse, totaløkonomisk analyse
- Udbud – fælles projekter – både solceller og andre tiltag
- Nyt rådhus bygges som lavenergi. Højere energimål end lovkrav

Input til organisering af projektet:

Skønnet investeringsbeløb:

5 mio. kr. om året på energi ud af 20 mio. kr. i samlet budget for vedligeholdelse/anlæg for skoler/institutioner 2014-2016: 15 mio. energieffektivisering samt solceller 15 mio., i alt 30 mio.

Anlægsramme 50-60 mio. kr./år, 10 % går til energitiltag.

Privat bygningsmasse

Min klimaplan 2009-2020, Esco-light 2011-2012. Det intelligente hjem 2012-2013

Grøn Erhvervs vækst fra 2010 - fortsætter i driftsorganisation efter 2013.

Middelfart Kommune er projektholder i GE. Thorbjørn Sørensen (teknisk chef i Middelfart Kommune) er styregruppeformand i GE.

Tal på energipareindsatsen

Bygningsareal: 200.000 m²

EMO'er: Gennemført i mest relevante bygninger., skønsmæssigt 90 % af bygningsarealet

Finansiering: 10 mio. om året heraf halvdelen til solceller. 2014-2016: 30 mio. Investering 2009-2011: 44 mio.

Tilbagebetalingstider (TB): Ca 11 år
Simpel tilbagebetalingstid

12.15 Faktaark: Vejen Kommune

Politikker og aftaler

- Energistrategi for de kommunale ejendomme fra dec. 2010
- 2 % reduktion pr år indtil 2025 i alt 2200ton CO₂/år
- Den summerede CO₂-reduktion i 2025 forventes at blive 30.000 ton

Investeringer i egne bygninger:

- Klimaskærm
- Måske solceller

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning JA, afsat 7 mio. 2013-2014

Transport NEJ

Haller MÅSKE

Anvendelse af ELENA-midlerne:

Dyberegående bygningsgennemgange, fælles udbud, fagtemadage med eksperter, faglig udveksling etc.

Input til organisering af projektet:

Vil gerne have en medarbejder udstationeret i en længere periode. Alternativt ønskes tilgang til ekspertrådgivning.

Skønnet investeringsbeløb:

Ca. 22.000.000 kr. overvejes

Privat bygningsmasse

I november 2012 besluttede i byrådet, at Vejen kommune vil være partnere i Grøn Erhvervs vækst samt ansætte en energikonsulent, begge dele koordineret via Udvikling Vejen. Målet er erhvervsfremme og mindre energiforbrug

Tal på energispareindsatsen

Bygningsareal: 200.000 m²

EMO'er: Gennemført

Finansiering: 2014: 11.mill. kr., 2015: 11.mill. kr., 2016: endnu ikke fastsat.
Investering 2010-2012: 11 mio. kr. om året

Tilbagebetalingstider (TB): Sempel TB med 10-12 år TB.

12.16 Faktaark: Tønder Kommune

Politikker og aftaler

Agenda 21- strategi.
Energipolitik undervejs de sidste 3 år.
Simple energimål formuleres primo 2013
med ambitiøse mål med bl.a. 10 års tilbagebetalingstid.

Investeringer i egne bygninger

- Klimaskærm
- Måske installationer
- Solceller
- Indendørsbelysning
- Bygningsrelateret udendørsbelysning
- Sol- og jordvarmeanlæg
- Måske brændsels celler
- Bevaringsværdige ejendomme

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning MÅSKE
Transport ?
Haller MÅSKE

Anvendelse af ELENA-midlerne:

- Fælles udbud
- Kravspecifikation solceller

Input til organisering af projektet:

Skønnet investeringsbeløb:

10-25 mio. kr. på 3 år, heraf 10 mio. til ESCO-projekt,
9 fra drift, 6 mio. solceller

Privat bygningsmasse

Kommunen er ikke klar til en indsats i forhold til private bygninger. Det er nødvendigt at feje for egen dør først, - derfor prioriteres der nu energirenovering i offentlige bygninger.

Tal på energispareindsatsen

Bygningsareal: 246.000 m²
EMO'er: I gang – ikke færdiggjort
Finansiering: 2014-2016: 10-25 mio. kr. 2009-2012: 3 mio. kr./år.
Tilbagebetalingstider (TB): Sempel TB på maks. 10 år

12.17 Faktaark: Sønderborg Kommune

Politikker og aftaler

- Kommunen vedtog i 2008 en energipolitisk aftale
- Mål at gøre Sønderborg-området CO2 neutralt i 2029
- Kommunen er DN klima kommune
- Tilsluttes borgmesterpagten fra primo 2013
- Haft kurveknækker aftale i 3 år
- Grøn transport kommune

Investeringer i projektperioden:

- Klimaskærm
- Solceller
- Installationer
- Inden og udendørsbelysning
- Andre bygningsrelaterede VE-anlæg
- Bevaringsværdige ejendomme

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning NEJ

Transport JA – tankcenter Gas

Haller JA – 3-4 haller

Anvendelse af ELENA-midlerne:

- Indlån af person fra regionskontor
- Forberede energiinvesteringer
- Hard-core energispecialist

Input til organisering af projektet:

Arbejdsgrupper, netværk og portal.

Skønnet investeringsbeløb:

Ca. 60.000.000 kr.

Privat bygningsmasse

Indsatsen i Sønderborg kommune sker gennem ProjectZero som er en erhvervsdrivende fond der arbejder for at Sønderborg bliver CO2 neutral i 2029. Udgangspunktet er at folkelig oplysning kan skabe energibesparelser og som en sidegevinst job.

Tal på energipareindsatsen

Bygningsareal: 350.000 m²

EMO'er: Lovpligtig gennemført

Finansiering: 2014: 20.000.000,
2015: 20.000.000 kr., 2016:
20.000.000

Tilbagebetalingstider (TB): Tidligere
8-10 år simpel TB, nu gennemsnitlig
14 år TB.

12.18 Faktaark: Fredericia Kommune

Politikker og aftaler

- Klima- og energipolitik under udarbejdelse
- DN klimakommune
- Klimasamarbejdsaftale med DONG.
- Besluttet at energirenovere egne bygninger

Investeringer i projektperioden:

- Klimaskærm
- Solceller

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning Måske

Transport Måske

Haller Måske, 2 haller med i trekantsområdets halprojekt

Anvendelse af ELENA-midlerne:

- Uafklaret

Input til organisering af projektet:

Skønnet investeringsbeløb:

Ca. 30-32.000.000 kr.

heraf 15 mio. kr. til solceller og evt. 2 mio.kr. til visningsudstyr

Privat bygningsmasse

Fokus på energirenovering og energiinformation i samarbejde med håndværkere i et tidligere projekt. Dette projekt tages nu op igen og videreføres af den selvstændige Fredericia Erhvervsforening. Måske på sigt partnerskab i Grøn Erhvervsvækst

Tal på energispareindsatsen

Bygningsareal: 300.000 m²

EMO'er: Gennemført

Finansiering: 2014: 10.000.000, 2015: 101.000.000, 2016: 10.000.000 + evt. ekstra 2 mio. kr. i perioden. 2009-2011: 20 mio. kr.

Tilbagebetalingstider (TB): Simpel TB op til 12 år indtil nu. Fremover forventes op til 20 år.

12.19 Faktaark: Varde Kommune

for lokale arbejdspladser gennem energirenovering og energibesparelser

Politikker og aftaler

- Klima- og energipolitik under udarbejdelse
- Kurveknækker aftale frem til 2013
- Borgmesterpagt overvejes på sigt

Investeringer i projektperioden:

- Klimaskærm
- Solceller
- Installationer
- Indendørsbelysning
- Bygningsrelateret udendørsbelysning
- Andre VE-anlæg

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning NEJ, anvendt 20 mio. i 2011-2012
Transport NEJ
Haller Måske

Anvendelse af ELENA-midlerne:

- Juridiske forhold ifm. udbud
- Helhedsorienteret rådgivning for landsbyer
- Fælles energiforsyning hvor man ser ud over den enkelte bygning
- Vidensdeling med andre kommuner

Input til organisering af projektet:

Vigtigt med vidensdeling

Skønnet investeringsbeløb:

Ca. 90.000.000 kr. 2014-2016

Privat bygningsmasse

Ingen indsats p.t., men person til privat område under ansættelse. Erhvervsfremme har stor bevågenhed i kommunen.
Et partnerskab med GE giver mulighed

Tal på energispareindsatsen

Bygningsareal: 250.000 m²

EMO'er: Gennemført

Finansiering: 2014: 30.000.000, 2015: 30.000.000, 2016: 30.000.000, tidligere 2011-2012: 38 mio. kr.

Tilbagebetalingstider (TB): Sempel TB erstattes med tilbagebetalingstid svarende til 75 % af bygningens levetid.

12.20 Faktaark: Haderslev Kommune

ne ”komplementere” der, hvor det viser sig hensigtsmæssigt. Coaching.

Politikker og aftaler

- Energi aftale vedtaget i 2009 om at nedsætte energi- og vandforbruget med minimum 10 % inden 2014. Politik revideres 2013
- Kurveknækker aftale fra august 2009 til december 2012. Reduceret 5 %
- Par. 17, stk. 4 -udvalg: Private, politikere, embedsfolk. Herunder udvalg om energirigtigt og bæredygtigt byggeri

Investeringer i egne bygninger:

- Solceller
- Bevaringsværdige ejendomme
- Andre VE-anlæg

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning NEJ
Transport -
Haller –

Anvendelse af ELENA-midlerne:

- Fælles projekter fx solcelle udbud
- Udbud for bevaringsværdige ejendomme

Input til organisering af projektet:

Skønnet investeringsbeløb:

Ca. 9.000.000 kr. 2014-2016

Privat bygningsmasse

Energiguide skal sendes ud til villaejere. Hammelev-projektet, forsøgsby til inspiration for andre.

Samarbejde med Dansk Byggeri om småbyer i landområderne. Kan se mulighederne i Grøn Erhvervs vækst, og ønsker gerne at følge med på sidelinjen, for evt. at kun-

Tal på energispareindsatsen

Bygningsareal: 300.000 m²

EMO'er: Gennemført – dog med svingende kvalitet. Kommen laver selv en grundigere gennemgang

Finansiering: 3 mio. kr. om året siden 2010, i 2014-2016: 9 mio. kr.

Tilbagebetalingstider (TB): Simpel TB med udgangspunkt under 5 år. På vej mod 10 år også for solceller

← **Formateret:** Indrykning:
Venstre: 0 cm, Hængende:
0,75 cm, Punkttegn + Niveau:
1 + Justeret: 0,63 cm +
Tabulator efter: 0 cm +
Indrykning: 1,27 cm

12.21 Faktaark: Svendborg Kommune

Politikker og aftaler

- Kommunen skal på sigt være CO₂ neutral og der skal sikres energibesparelser på 1-2 % årligt.
- Tilsluttet borgmester pagten i 2010, - men ikke udarbejdet energihandlingsplan
- Kurveknækker aftale. 1 % årligt i tre år

Investeringer i egne bygninger:

- Klimaskærm
- Installationer
- Solceller
- Andre VE-anlæg
- Indendørs belysning
- Bygningsrelateret udendørsbelysning

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning MÅSKE

Transport MÅSKE

Halle: Gennemført energimærke af hallerne

Anvendelse af ELENA-midlerne:

Endnu ikke taget stilling

Input til organisering af projektet:

Skønnet investeringsbeløb:

Ca. 54.000.000 kr.

Privat bygningsmasse

GO2GREEN planlægger tiltag inden for dette område gennem husets web og energimesser. Energihjulet, 5762

V. Skerninge, mål om energirenovering af 300 huse. Coaching fra GE er en mulighed.

Tal på energispareindsatsen

Bygningsareal: 285.000 m²

EMO'er: Enkelte bygninger.

Finansiering: 2014: 20.000.000,
2015: 20.000.000, 2016: 14.000.000

Tilbagebetalingstider (TB): Simpel
TB 15-20 år.

12.22 Faktaark: Fanø Kommune

Politikker og aftaler

- Kommunen har vedtaget en klimastrategi "Borgernes klimastrategi"
- Opsat mål om energibesparelser i "klimaregnskab og strategi" i 2009
-

Investeringer i egne bygninger:

- Klimaskærm
- Bevaringsværdige ejendomme
- Installationer
- Solceller

Øvrige offentlige investeringer

Gadebelysning NEJ, er udbudt

Transport JA

Haller JA – Fanøhallen

Anvendelse af ELENA-midlerne:

- Til en handlingsplan ud fra energimærker

- Nødvendigt at de lovpligtige energimærker udføres for deltagelse i ELENA

Input til organisering af projektet:

- Tværkommunalt samarbejde.
- Samarbejde/faglige netværk på tværs af kommunerne kan være med til at løfte Fanø kommune.

Skønnet investeringsbeløb:

3.000.000 kr. 2014-2016

Privat bygningsmasse

Nej, men en fokus på energibesparelser, grøn og sund

Levevis ville være fornuftig på Fanø,

eks. sundheds- og energimesse i Nordby.

På sigt coaching/samarbejde med GE,

men i første omgang fokus på egne bygninger

Tal på energispareindsatsen

Bygningsareal: 14.619 m²

EMO'er: Er ikke gennemført.

Finansiering: 1 mio. kr. om året i alt 3 mio. kr. 2014-2016

Tilbagebetalingstider (TB): ?

13 Bilag- Estimering af energibesparelser og CO₂-reduktion forudsætninger fra projektbeskrivelse

	Indbyg. Tal	Antal	opvarmet m ²	Investering i mio.	job	MWh-besp.	CO ₂ -red. i tons	t CO ₂ /MW-gns.
Offentlige bygninger								
Region Sjælland - 12 kom.			880.000	395				
Region Sjælland – alene			620.000	70		70		
Sum region Sjælland		ca. 950?	1.500.000	465	800	48.000	15.000	0,31
Middelfart -realiseret	45.000	95	150.000	44	60	3.666	1.068	0,29
Estimat Region Syddanmark - ref. Middelfart	1.200.000	864?	1.363.636	400	600	33.327	9665	
Estimat Region Syddanmark - ref. Region Sjæll.			1290.323	400	600	41.290	12.903	
Private boliger								
escoligth Middelfart realiseret		47	5.640	867.433	2	330,2	96	0,29
escoligth Middelfart anvist		92		1.923.882		732,3	212	
Økologisk råd/GE- målpapir		1		200.000				
Økologisk råd/GE- målpapir		1000		200.000.000	300	6865	2.000	
Alternativt estimat- 1 hus/50.000		9.000		450.000.000	700	46.340	13.500	
alternativt estimat- 1 hus/100.000		4.500		450.000.000	700	30.893	9.000	

14 Bilag - Grøn Erhvervs vækst

14.1 Præsentation af Grøn Erhvervs vækst

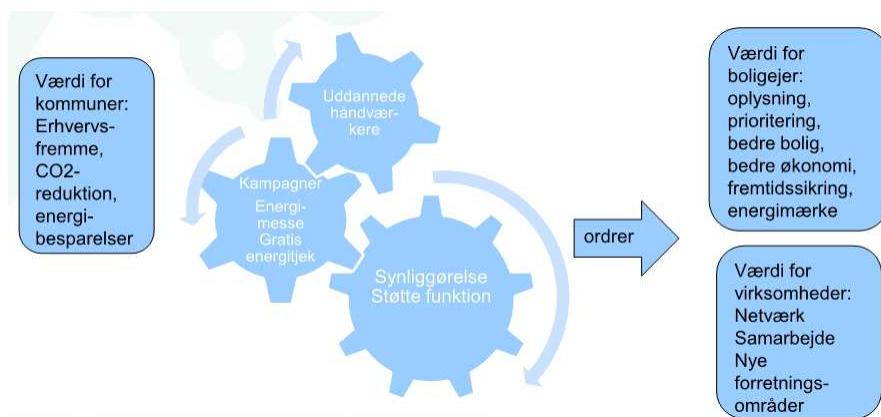
Grøn Erhvervs vækst Grøn Erhvervs vækst (GE) er et non-profit, privat/offentligt, triple-helix samarbejde bestående af 20 partnere heraf Middelfart, Kolding, Odense, Faaborg-Midtfyn, Assens, Nordfyn og Vejen kommuner. Partnerskabet har som mål at skabe erhvervs mæssig vækst indenfor energieffektivisering af bygninger i Region Syddanmark og skabe 300 job. GE har udviklet koncepter for efteruddannelse af håndværksmestre indenfor energi-renovering, markedsudvikling, synliggørelse og videndeling. Se præsentation på <http://www.groenerhvervsvaekst.dk/om-gron-erhvervsvaekst/vores-infofilm>

GE har en tæt kontakt til kommuner og erhvervsliv og iværksætter initiativer til fremme af efterspørgsel med lokal forankring og involvering af lokale virksomheder. Grøn Erhvervs vækst har indtil nu haft fokus på energibesparelser i en-familiehuse, efterskoler, store bygninger og etagebyggeri, men har også som en del af sit kommissorium at vidensdele med kommuner i Region Syddanmark samt igangsætte initiativer i relation til energibesparelser i et mindre antal offentlige bygninger.

GE-Koncept.

Grøn Erhvervs vækst koncept for energibesparelser i den private boligmasse har fokus på erhvervs fremme og jobskabelse. Gennem en ny helhedsorienteret uddannelse af håndværksmestre med fokus på energi, salg og forretningsudvikling skabes basis for en type af virksomheder med fokus på energirenovering. Grøn Erhvervs vækst bakker op med synliggørelse af de gode eksempler og markedsføringsmateriale til håndværkere samt energimesser, hvor håndværkere kan møde kunderne, og boligejere få inspiration til gode energiløsninger. GE-konceptet skaber værdi for både kommuner, virksomheder og boligejere.

Resultater

Grøn Erhvervs vækst har som mål frem til medio 2013 at skabe 300 nye jobs i Region Syddanmark samt nedbringe CO2-bidraget fra bygninger. Grøn Erhvervs vækst har i efteråret 2012 vundet Region Syddanmarks CSR-pris for bedste privat-offentlige partnerskab på baggrund af det brede innovative partnerskab, som formår at forbinde det vanskelige med jobskabelse med grøn vækst og som samtidig løser vanskelige samfundsmæssige problemer som begrænsning af CO2-udslip og forbrug af energiresourcerne samt sikring af social identitet gennem jobskabelse. Grøn erhvervs vækst er samtidigt nomineret til EU-regiostars award 2012, udvalgt som 5 projekter ud af i alt 137 indsendte projekter. Grøn erhvervs vækst projektet var det eneste rent danske projekt. På 2,5 år skabt 140 grønne job, uddannet 120 håndværksmestre, afviklet 5 energimesser, 4 aftenskoleforløb for boligejere. GE har haft mere end 380 presseomtaler og udviklet koncepter for uddannelse, øget efterspørgsel og synliggørelse. Hertil kommer løbende udviklingsprojekter bl.a. "Energi og ESCO på dagsordenen i almene boliger" fra 1. Maj 2013, samt dialogfora og netværk på tværs af kommunale og offentlige partnere. Grøn Erhvervs væksts succes som privat-offentlig partnerskab i Region Syddanmark afhænger af fortsat tilslutning fra partnere, coachingforløb med partnerskaber udenfor Region Syddanmark, bidrag til Elena projekt i Region Syddanmark og eksterne projektmidler fra GE er efter 1. Maj 2013 selvfinansierende uden støtte fra Syddansk vækstforum. Bindeled mellem det offentlige og private

14.2 Bindeled mellem det offentlige og private

GE kan have en naturlig rolle som bindeled og formidler på såvel ansøgning og drift af et ELENA-projekt, da Grøn Erhvervs vækst kan udnytte de gode erfaringer omkring erhvervsfremme, kommunikation, synlighed og fælles engagement fra det nuværende projekt, som primært omhandler energieffektivisering i den private bygningsmasse. GE har kommissorium til også at fremme energibesparelser i offentlige bygninger.

Drift

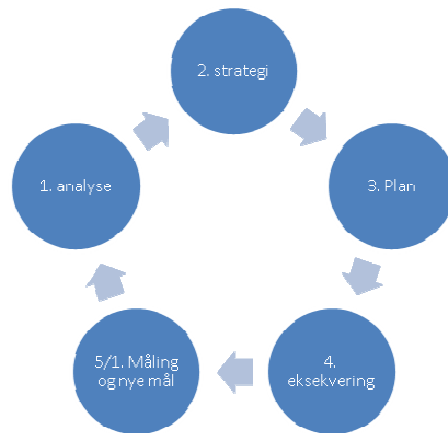
Et bindeled mellem det offentlige og private segment er vigtigt ved drift af ELENA-projektet, dels i forhold til vidensopbygning samt dialogfora og arbejdsgrupper på tværs af det offentlige og det private. Bindeleddet er vigtigt til løbende at udføre effektivmålinger og afrapportere til Region Syddanmark i forhold til den samtidige beskæftigelseseffekt i det private og offentlige. Bindeleddet kan også anvendes til kommunikation af det samtidige ELENA-projekt og projekt for det private segment.

Regionens ELENA-sekretariat koordinerer netværksmøder i samråd med et regionalt privat-offentlig partnerskab som eksempelvis Grøn Erhvervsvekst for at få synergi og vidensdeling på tværs mellem det private og offentlige segment

Bindeleddet er med til at sikre den røde tråd med kobling mellem samtidig indsats offentlig og privat bygningsmasse fastholdes og betydningen af private- offentlige samarbejder i forhold til grøn vækst og jobskabelse. Det er vigtigt i ansøgningen at slå på effektmåling gennem projektet både for det offentlige og private segment og dokumentation af forøgelse af EU-merværdi. Endvidere bør CSR-elementet med det brede offentlige-private samarbejde som forbinder grøn vækst med jobskabelse samtidigt med, at der løses svære samfundsmæssige problemer med social identitet, for højt energiforbrug og CO₂-udledning inddrages.

14.3 Kommunikationsstrategi og plan

Kommunikationsstrategien i Grøn Erhvervsvekst omkring synliggørelse og markeds- 'træk' (pull strategi) er afprøvet og arbejder ud fra at skabe en grøn bevægelse, der skal føre til handling uanset indgangsvinkel. Kommunikationsstrategien binder alle relevante off-line og online kommunikationsplatforme sammen for at synliggøre effekten af energi-effektivisering i større og mindre bygningsmasse, både inden for private og større bygninger. Desuden har Grøn Erhvervsvekst via sin tætte kontakt til kommunerne mulighed for at inddrage borgmestre og rådmænd i alle Grøn Erhvervsvekst kommunerne som ambassadører i den politiske kommunikation og skaffe opbakning til projektet i Kontaktudvalget mellem borgmestre i Region Syd. Herved sikres, at der sker en samtidig præsentation og opbakning til projektet fra såvel politisk som teknisk hold.

Analyse

- kommunikationsplatforme tilgængelige, kontaktpersoner
- markedstrends, qua spørgeskemaerne ved vi, hvor langt kommunerne er – herudfra vurderes, hvor modne kommunerne er i forhold til storytelling og hvilke platforme, der er relevante.
- stakeholders, f.eks. på politisk plan

Strategi

- opdeling i mindre kommunikationsmål
- base for fælles branding og budskab, herunder nøgleord
- involvering af netværk og nøglepersoner

Plan

- kommunikationsplan (f.eks. medieplatforme, presse og målgrupper, de gode historier, ansvarsfordeling)

Eksekvering

- Timing og milepæle i forhold til projektidé
- nøglepersoners opgaver

Måling og nye mål

- feedback på budskab og de gode historier indarbejdes i næste generation historier og kampagner
- resultaterne af fremdrift og energibesparelser løfter barren for videre strategisk kommunikation
- nøglepersoners feedback og involvering

14.4 Kommunikationsplan efterår 2012

Tema	Detaljer
Overordnede budskab:	<i>Region og kommuner kan via energibesparelser i det offentlige virke som det gode eksempel og driver for vækst, - samt inspirator til også at få gang i private investeringer</i>
Formål/mål for kommunikationen: (kommissorium)	<i>Målet er at opnå opbakning til en fællesforpligtigelse til energibesparelser i offentlige bygninger og beslutning blandt kommunerne til investering i energirenovering i deres respektive kommune for i gennemsnit 21 mio. kr. Desuden ønskes kendskab til Grøn erhvervs vækst i forhold til nytte værdi for kommuner og erhverv i forhold til erhvervsfremme, grønne job og energibesparelseseffekt.</i>
Arbejdsopgaver: (kommissorium)	<i>Regionen ønsker at understøtte initiativer, som kan fremme energibesparelser i den offentlige og private bygningsmasse i Regionen. Regionen har på den baggrund besluttet at undersøge, om der er grundlag for et fælles regional/kommunalt projekt, der fremmer energiinvesteringer i offentlige bygninger med støtte fra ELENA-ordningen. Samtidig ønsker regionen at undersøge mulighederne for at koble de offentlige investeringer med fremme af private investeringer i energibesparelser.</i> <i>Kommunikation målrettes målgrupperne i projektet, således at der opnås opbakning fra kommunerne fra såvel politisk som teknisk hold. Der indledes med politisk behandling. Se i øvrigt aktionsliste længere nede.</i>
Analyse og priorite-	<i>Prioritering af følgende: Partnere (herunder styregruppe/arbejdsgrupper): Kommunerne vil</i>

<p>ring af interessenterne:</p>	<p>have stor brandingværdi ved at være frontløbere- dem som får de andre SE kommuner med, Schneider Electric: interesserede i et ESCO-marked, Grøntmij: marked for energigennemgange, udbudsmateriale; Isover Saint-Gobain, Pettinaroli, Hans Jørgensen & Søn, O. Adsbøl & Sønner; levering af materialer og entreprenørarbejde. Energiselskab: køb af energibesparelser/opnåelse af energispareforpligtigelser. Erhvervscentre.: Erhvervsfremme – job. Pengeinstitut: øget interesse for udlån til private. Uddannelse: Behov for flere energihåndværkere og ingeniører</p> <p>Politikere: Branding af region og kommuner som frontløber og det gode eksempel for borgere, - desuden ekstra tilbud til private boligejere/boligselskaber via GE. Samtidig styrke regionens og kommunernes attraktivitet overfor erhvervslivets interesser.</p> <p>Trekantsområdet, URS, SVUF, Udvikling Fyn, Miljøforum Fyn, Green Network, groNet, Miljønetværk Syd, Project Zero, Go2Green: Grøn erhvervsudvikling og sikring af lokale arbejdspladser.</p> <p>Syddansk Vækstforum/Regionen: Branding, opnåelse af energi- og klimamål, job, driftsbesparelser i egne bygninger, tilskud, fremme markedet for energieffektive løsninger, skubbe til energibesparelser i det private segment. ELENA-projekt region Syd har som mål at blive det mest synlige ELENA-projekt takket være aktiv og offensiv kommunikationsstrategi.</p> <p>Erhvervsstyrelsen EST: Udsættelse af afslutning af GE-projekt med 3 md. – er accepteret- særskilt timeregnskab.</p> <p>Håndværksrådet: job til lokale håndværkere – kompetenceudvikling energihåndv.</p> <p>Dansk Byggeri: Vækst i dansk byggeri – energireovering er et stort marked</p> <p>Byggesocietetet: ??</p> <p>Fagtidsskrifter: eks. Mester/svend; Ingeniøren, Installatøren etc.: Job til branchen</p> <p>Danske Regioner: Danmark helt i front med energibesparelser i offentlige bygninger- nu 4. Projekt i RS</p> <p>Kommunernes Landsforening: Politisk – ressourcetilførsel til kommuner– kommunerne gør en forskel. På teknisk niveau: Grundlag for erfagruppe i KL-klimanetværk.</p> <p>Energistyrelsen: Opfyldelse af kurveknæktaftaler, borgmesterpagt</p> <p>Danmarks Naturfredningsforening: DN: Opfyldelse af klimamål som DN-klimakommune</p> <p>Det Syddanske Bruxelleskontor: EU-tilskud til projekter inden for de relevante forretningsområder</p> <p>Lokalt kommunalt: Lokale jobkabelsesresultater og aktive tiltag følges tæt og Grøn erhvervs-vækst fungerer som sparringspartner i forhold til lokal PR</p> <p>Det skal analyseres på hvilket tidspunkt og til hvilke pressemeddelelse, det vil være interessant at inddrage udtalelse og orientere interessenter . Er der yderligere interessenter? (RS)</p> <p>Til Drøftelse: hvordan med det internationale perspektiv, når nu det er Eleena-penge? Skal vi afsøge interessenter på EU plan? Det får indflydelse på presseplanen</p>
<p>Valg af målgrupper (og evt. delbudskaber):</p>	<p>Politikere, borgere i Region Syd, interesseorganisationer og fagpersoner i DK i form af pressemeddelelser før, efter politisk accept, under og efter projekt. Udtalelser fra interessenter og politikere indhentes. Der er på forhånd fastsat navne på de politiske nøglepersoner, der udtaler sig om projektet. Der udarbejdes en kortfattet standardtekst om projektet samt kontaktoplysninger på nøglepersoner, som udsendes i forbindelse med PR, denne tekst skal godkendes af nøglepersonerne. GE står som hovedafsender af pressemeddelelser.</p> <p>Kommunaldirektører/kommunalbestyrelse: Kontaktudvalgsmøde, Brev, forslag til udvalgsforelæggelse</p> <p>Teknik/miljødirektør og bygningschef: Brev, projektbeskrivelse, indbydelse til orienteringsmøde, interview</p>

Energi/klimamedarbejdere: Spørgeskema, orienteringsmøde, kvalitetssikring interview					
Budskaber fremgår af aktionsliste nedenfor:					
Kommunikationskanaler:	Pressemeddelelse	Medier	Budskab	Formål	Nøglepersoner
	1 – aug, 2 dage til endelig godkendelse, udsendes senest tirsdag d. 28. August (inden midnat), hermed opnås omtale d.29.8.	Land, lokal, fagmedier	Lancering af projektet	Information før KKU-møde	GE: Lotte el. Thorbjørn Regionen: Hvem? 1-2 citater fra større interesseorg: Hvem? 2 citater fra hver kommuneambassadør: Hvem? (citat fra Middelfart venter, - så der ikke skabes forveksling med ESCO),.
	2-ultimo aug., vi har kun tors d. 30.8 til endelig godkendelse, udsendes senest fre 31. 8 (05 morgen) - skal ligge helt op ad mødet	Land, fagmedier, TV/Lokalradio	Resultat efter politisk behandling	Synliggørelse og opstart	GE: Lotte
	3- okt (man 22.10), 2 dage til endelig godkendelse, udsendes senest ons d. 24.10	Lokale medier, lokal TV	Resultat undervejs i processen	Fokus på Samarbejde ml. region og kommuner	GE: Lotte Regionen: Hvem? 2-3 borgmestercitater:??
	4 – jan 2013	Land plus lokal	Resultat efter indsatsen	Synliggørelse og optakt til ansøgning	GE: Lotte el. Thorbjørn Regionen: Hvem? 1-2 citater fra interesseorg.: Hvem? 1-2 citater fra mest succesfulde/engagerede kommuner
<p>Det skal i forhold til oversigt yderligere afdækkes, hvilke medier det er relevant at anvende på hvilket tidspunkt i forhold til dette medies målgruppe og dækningsområde.) Dette er kun delvis specificeret i vedlagte presseplan), der dækker over relevante medier og vægtningen af medierne for hver deltagende kommune samt medier, der har regionens interesse. Til drøftelse: har Region Syd en medielist, som det vil være relevant at anvende.</p> <p>Aktiviteter, events, møder: Kontaktudvalgsmøde, Orienteringsmøde Nyhedsmails fra GE og web GE omtaler løbende status ELENA fremdrift Ambassadører: Politikere i GE-kommunerne: Odense, Kolding og Middelfart ambassadører på KKU-møde, - får ekstra orientering – projektbeskrivelse. Udtalelser fra disse ved presse 1.</p>					
Barrierer:	<p>Håndværkere kan være bekymrede om, hvorvidt de skabte job vil gå til lokal erhvervsøkonomi eller store landsdækkende firmaer. Trekantsområdet/Miljøforum Fyn vil have samme bekymring. Denne bekymring kan der tages hånd om ved udtalelser fra lokalpolitikere, men også ekspertudtalelse om, at lokale håndværkervirksomheder kan få behov for at gå sammen i større enheder for at magte opgaven, og at udbud ønskes tilrettelagt således at der skabes lokal vækst. ESCO-virksomheder meget interesserede i at få del i opgaverne.</p>				

Budget: (kommissorium) - Tid - Pris - Ressourcer	Ingen markedsføringsmateriale – men rapport – afsat 3800 kr. hertil Samlet budget-mandetimer: 171 timer konsulent, 344 timer GE + 10 % uforudset. Til kommunikation GE afsat: 67 timer til 2 kommunikationsmøder, kommunikationsstrategi, medieafdækning, interessentanalyse, pressemeddelelser.
Andre aktiviteter i projektperioden som kan styrke:	Grøn Erhvervsvekst synlig også på: Sept. energimesse Byggecentrum medio sept, Kolding nov. 2012, Middelfart jan 2013 og Odense februar 2013. Grøn Erhvervsvekst konference- primo marts 2012 – formidling af resultater Grøn Erhvervsvekst konsolidering 29. August 2012: vedtægter – budget – forslag om politikerforum til strategisk rådgivning af GE s bestyrelse for udbredelse af GE. Drøftelse: Invitation til politikerforum i tilknytning til GE i forhold til politisk kommunikation/ambassadører som kan lobby for GE kan yderligere styrke ELENA-Vi kan præsentere sammensætningen af politikerforummet og formålet, når personerne er udvalgt, i en pressemeddelelse (Lean Energy Cluster gjorde det samme da de fik en nøje udvalgt powerbestyrelse). Det kan vi sætte ind i pm oversigten. Der er i efteråret 2012 flere nationale og internationale aktiviteter som underbygger projektets fokus, bl.a.: Miljøøkonomisk Konference (Skodsborg, 27-28. Aug), Fremtidige Krav til mere bæredygtigt Byggeri (Århus, 6. Sept.), Smart Power Europe (Prag, 11-13. Sept.), ECEEE 2012 (Energy Efficiency in Industry) Summer Study (Arnhem, 11-14. Sept.), energipolitisk konference (København, 27. Sept.), Low Carbon Earth Summit 2012 (Guangzhou, 19-21 okt.), FN's 18. klimakonference (COP18) (Qatar, 26. Nov-7. Dec).
Rapportering: (kommissorium)	Hvad skal afrapportering bestå af? En hovedrapport – ELENA- offentlige bygninger og bilagsrapport GE-private bygninger Hvem skal afrapporteres til? Region Syd Hvor ofte skal der afrapporteres? Foreløbig rapport 20.dec. – endelig jan. 2013.
Feedback/tjekliste:	Hvordan vil vi indsamle/modtage feedback? Medieovervågning, google analytics, rapportering til Region Syd. Møder/Spørgeskemaer? Hvordan kan feedback løbende indarbejdes i projektet? Aktionsliste? Hvem sørger for at indsamle og bearbejde feedback til brug i tjeklisten? GE, Rikke Schak udbygger.
Andet:	

14.5 Ydelsesblad Grøn Erhvervsvekst kommuner

Medlemskab af **Grøn Erhvervsvekst** giver medværdi for kommuner i GE i form af:

- Branding af, at kommunerne er troværdige i forhold til energi- og klimamål og ansvarlige som "first movere" indenfor energirenovering og vedvarende energianlæg i egne bygninger
- Branding af, at kommunerne gør en aktiv indsats for at skabe grøn vækst og samtidigt skaber regional udvikling, arbejdspladser, energibesparelser og CO₂-reduktion
- Højere vidensniveau om energibesparelser hos borgere og håndværkere
- Støtte til lokalt funderet erhvervsfremme med stort markedsområde for energihåndværkere og leverandører af energiløsninger. I region Syddanmark er potentialet for rentabel energirenovering ca. 43 mia. kr..
- Indsats over for kompetenceopbygning og beskæftigelse i håndværkerbranchen – en branche der normalt ikke støttes
- Bedre skattegrundlag og mindre udbetaling af understøttelse i kommunerne

- Kommunen engagerer sig i et projekt, som henvender sig til private boligejere for at øge boligernes komfort, sundhed, driftsøkonomi samt salgbarhed og værdisikring
- Øget efterspørgsel og behov for smarte energieffektive løsninger og systemer til bygninger samt flere uddannede teknikere og akademikere inden for energieffektivisering
- Del af et stærkt-offentlig privat netværk med vigtige erhvervspartnerne og førende kommuner inden for energieffektivisering af bygninger i Region Syddanmark
- Markant satsning på projektudvikling og fundraising, som en måde at få nye innovative projekter til kommunen på. Kommunen kan udvælge et fokusområde, som kommunen gør til sin mærkesag, og som GE assisterer kommunen med, f.eks. indenfor et bygningssegment eller en kampagne
- Opdateret og lettilgængelig viden om sidste nyt indenfor energirenovering
- Adgang til stærke og velafprøvede koncepter indenfor energimesser, energitjek, håndværkeruddannelse, kampagner, pengeinstitutter og aftenskole, som er dokumenteret at have en effekt på efterspørgsel og jobskabelse

Partnerskabet koster**:

Partnerskab i GE pr. år ved indbyggertal >75.000 indbyggere	200.000 kr.
Partnerskab i GE pr. år ved indbyggertal 35.000-75.000 indbyggere – Faaborg Midtfyn	150.000 kr.
Partnerskab i GE pr. år ved indbyggertal < 35.000 indbyggere	100.000 kr.
Egenfinansiering med timer pr. år*	200 timer

*Forudsætning for at opnå de ønskede effekter. Min. binding til partnerskab 2 år.

Resultater til dato:

Grøn Erhvervs vækst har som mål frem til medio 2013 at skabe 300 nye jobs i Region Syddanmark samt nedbringe CO₂-bidraget fra bygninger. Grøn Erhvervs vækst har på 2 år skabt en meromsætning inden for energirenovering på ca. 70.mill. kr. svarende til omtrent 140 grønne årsjob, uddannet 120 håndværksmestre, afviklet 5 energimesser, 4 aftenskoleforløb for boligejere og energitjek kampagner. De afholdte håndværksuddannelser og energimesser har skabt efterspørgsel på 600 tilbud, 350 energitjek, 180 direkte ordrer og skabt 30 årsjob indenfor 1 år. GE har skabt et stærkt brand og haft mere end 200 presseomtaler og udviklet GE-film samt koncepter for uddannelse, øget efterspørgsel og synliggørelse. Der er løbende sket projektudvikling i forhold til nye projekter.

Fremtid effekter:

Grøn Erhvervs vækst arbejder på at udbrede sine koncepter til flere kommuner i Region Syddanmark. Ovenstående resultater er skabt ved samarbejde med 3 kommuner. Grøn Erhvervs vækst forventes at kunne genere en meromsætning på energirenovering på 450 mio. kr.¹ over en tre årig periode. Denne meromsætning kan skabe 700 job, hvis min. 8 kommuner tilslutter sig Grøn Erhvervs vækst. CO₂-udledningen kan reduceres med omkring 12.000 tons svarende til gennemførelse af rentable energibesparelser i 6000 parcelhuse og energibesparelse på 30.000 MWh. For en gennemsnitskommune forventes der over en 3 årig periode skabt 90 job, sparet 4000-6000 MWh og 1000-2000 tons CO₂ i ca. 500-1000 parcelhuse. Der forventes i Faaborg Midtfyn kommune ved GE- initiativerne skabt en meromsætning på 36 mio. og 56 årsjob på 3 år. Det forudsættes her, at Faaborg Midtfyn får 8 % af effekten svarende til kommunens indbyggertal på 55.000 indbyggere samt i forhold til 8 aktive GE- kommuner med indbyggertal på 0,6 mio. Udrulningen af Grøn Erhvervs vækst bakkes stærkt op af Region Syddanmark. Der er i efteråret 2012 en interviewrunde blandt Region Syddanmarks kommuner med henblik på afklaring af kommunernes interesse i at blive partner i Grøn Erhvervs vækst, samt om de ønsker at tilslutte sig

et samtidigt ELENA-projekt, der handler om en fælles forpligtigelse til energibesparelser og vedvarende energianlæg i offentlige bygninger. .

Nedenfor er angivet **Grøn Erhvervsveksts ydelser** for en ny henholdsvis en eksisterende partnerkommune over den 3 årige periode 2013-2016. Ydelsen er differentieret, idet de eksisterende partnerkommuner har givet udtryk for, at de har mere brug for projektudvikling og fundraising og i højere grad fremover selv kan varetage afholdelse af energimesser. Det bemærkes, at der i forslag til GE s vedtægter lægges op til en bindingsperiode for partnere på min. 2 år.

Ny Grøn Erhvervsvekst kommune – 2013-2016

- 2 energihåndværkerforløb, heraf 1 i egen kommune samt 1 i samarbejde med nabokommune
- 2 aftenskoleforløb for boligejere i egen kommune - afvikling af eksisterende koncept
- 2 energimesser over 3 år pr. kommune med tilbud om håndværkerenergitjek, der skaber en pull-effekt i markedet. En af messerne afholdes evt. i samarbejde med nabokommune.
- Lokale cases, 1-2 pr. kommune pr. år samt 200 omtaler af GE og kommuner som helhed over 3 år
- PR-assistance og branding, hjemmesideopdatering, profilbrochure, partnerpræsentation, ret til brug af GE-film, nyhedsbrev
- Netværk og facilitering, arbejdsgrupper og partnern møder
- Projektledelse og økonomistyring

Eksisterende Grøn Erhvervsvekst kommune – 2013-2016

- Projektudvikling og fundraising på 3 nye innovative projekter pr. år
- Udvikling og afvikling af en ny kampagne eller indsats i forhold til udvalgt fokusområde i kommunen
- 2 energihåndværkerforløb over 3 år i samarbejde med 1-2 andre kommuner
- Coaching og PR-assistance af kommunens medarbejdere til afholdelse af 2 energimesser over 3 år efter udarbejdet drejebog. For store kommuner tilbydes mindre redaktionel backup til energimesseavis.
- Lokale cases omtales, 3-4 pr. kommune/år og 200 omtaler af GE og kommuner som helhed over 3 år
- PR-assistance og branding, hjemmesideopdatering, profilbrochure, partnerpræsentation, ret til brug af GE-film, nyhedsbrev
- Netværk og facilitering, arbejdsgrupper og partnern møder
- Projektledelse og økonomistyring

Til en stor kommune > 75.000 indbyggere er indregnet ca. 300 timers samlet assistance fra Grøn Erhvervsveksts sekretariat pr. år og 60.-70.000 kr./år til øvrige omkostninger herunder materialer, forplejning samt markedsføring af håndværkeruddannelser og energimesser

Til en middelstor kommune mellem 35.000 og 75.000 indbyggere er indregnet ca. 230 timers samlet assistance fra Grøn Erhvervsvekst sekretariat pr. år og ca. 50.000 kr./år til øvrige omkostninger herunder materialer, forplejning samt markedsføring af håndværkeruddannelser og energimesser til.

For en mindre kommune mindre end 35.000 indbyggere er indregnet 160 timers samlet assistance fra Grøn erhvervsveksts sekretariat pr. år og ca. 30.000 til øvrige omkostninger herunder materialer, forplejning samt markedsføring af håndværkeruddannelser og energimesser.

1 Effektmåling efter 1,5 års drift af GE har vist 45 mio. i meromsætning og 70 årsjob genereret i 2 kommuner med indbyggertal på 120.000. Ved en udbredelse til 8 kommuner med halvdelen af Region Syddanmarks indbyggertal, i alt 0,6 mio. kan der foretages en forholdsregning og således over 3 år forventes en meromsætning på $600.000/120.000 \times 3$ år/1,5 år x 45 mio. og 70 årsjob, altså 450 mio. kr. og 700 årsjob. Hertil kommer effekt af øvrige GE initiativer, eks. et forventet samtidigt projekt for energirenovering i offentlige bygninger på samlet 400 mio. kr. i 2014-2017, hvortil der søges EU-støttemidler i samarbejde med Region Syd.

15 Bilag - ELENA - uddybning af ordningen

Lokale aktører er afgørende for opfyldelsen af EU's energipolitiske mål. Bæredygtig energi og i særdeleshed energieffektivitet repræsenterer et betydeligt potentiale for at realisere investeringer, fortrinsvis på lokalt plan, med fordele for de lokale økonomier, forbedring af livskvaliteten for borgerne og afbødning af klimaændringerne.

For at gøre mobilisering af midler til investeringer i bæredygtig energi på lokalt plan lettere har Europa Kommissionen og Den Europæiske Investeringsbank (EIB) oprettet den tekniske bistandsfacilitet ELENA, som finansieres via Intelligent Energi Europa-programmet (IEE II). ELENA støtte dækker op til 90 pct. af de omkostninger, der er forbundet med teknisk bistand til at forberede store bæredygtige energiinvesteringsprogrammer.

Kommuner og regioner som aktører

Byområderne repræsenterer omkring 70 pct. af energiforbruget i EU. Flere undersøgelser viser, at der er et stort potentiale for at investere i forbedret energieffektivitet og udvikling af vedvarende energi i byer og regioner, navnlig i bygninger og bytrafik. Derfor spiller kommuner og regioner en vigtig rolle i opfyldelsen af EU's energi- og klimamålsætninger. De tilhørende store nødvendige investeringer for at nå disse mål er imidlertid i vid udstrækning uudnyttede i dag.

Mange kommuner og regioner er for nylig begyndt at forberede store tiltag indenfor energieffektivisering og vedvarende energianlæg for at håndtere energi- og klimaudfordringerne. Borgmesterpagt-initiativet, som Kommissionen lancerede i januar 2008, har været en vigtig drivkraft for disse initiativer. De fleste er stadig i idéfasen, og deres gennemførelse har vist sig vanskelig, fordi mange regioner og byer, især medium til små, ofte ikke har den tekniske kapacitet til at udvikle store programmer på dette område.

Desuden er offentlige midler generelt begrænsede, og derfor overvejes det ofte at inddrage den private sektor gennem f.eks. Energy Service Companies (ESCO). Dette kan føre til komplekse licitationer, der overstiger den kapacitet, nogle offentlige instanser råder over.

ELENA sigter mod at hjælpe offentlige instanser med at løse disse problemer ved at tilbyde særlig støtte til at lette gennemførelsen af investeringsprogrammer.

ELENA's facilitet for teknisk bistand

Europakommissionen og Den Europæiske Investeringsbank (EIB) har lanceret ELENA faciliteten med en fond, der forvaltes af EIB, for at forbedre forberedelsen af kvalitetsprojekter inden for energieffektivitet og vedvarende energikilder. Denne facilitet sigter mod at forberede investeringsprogrammer i byerne, som derefter kan gentages i andre byer eller regioner. Støtten ydes inden for rammerne af IEE II-programmet (Intelligent Energy Europe).

Teknisk bistand støttet af ELENA faciliteten kan leveres til lokale eller regionale myndigheder eller andre offentlige organer eller en sammenslutning af sådanne organer.

De støttede investeringsprogrammer bør bidrage til at nå målene om 20 pct. mindre drivhusgas-udledning, 20 pct. vedvarende energi og 20 pct. større energieffektivitet i 2020 (20-20-20-målene).

Den tekniske bistand skal anvendes til at udvikle investeringsprogrammer, og en faktor på minimum 20 (oprindeligt 25) skal derfor opnås mellem investering og tilskud. Ved at modtage teknisk bistand accepterer modtageren, at det modtagne beløb skal tilbagebetales i det omfang, at denne faktor ikke opnås.

I finansieringsaftalen mellem modtageren af støtten og EIB vil der være bestemmelser om modtagerens forpligtelse til at tilbagebetale, delvist eller fuldt ud, de modtagne beløb, hvis minimumsfaktoren 20 ikke nås, undtagen i tilfælde af omstændigheder, som er udenfor modtagerens kontrol.

Hvad kan støttes?

Teknisk bistand kan gives til udvikling af investeringsprogrammer, som EIB kan medfinansiere indenfor bygninger, bytrafik og infrastruktur.

Når det gælder offentlige bygninger, kan der gives støtte til udvikling af investeringsprogrammer, der fører til øget energieffektivitet. Det kan f.eks. være investeringer i renovering af bygninger for at opnå markant faldende energiforbrug (både varme og elektricitet) via varmeisolering, effektiv aircondition og ventilation samt effektiv belysning. Det kan ligeledes være integration af vedvarende energikilder i det byggede miljø - f.eks. solceller, solfangere og biomasse. Derudover kan der ydes støtte til at forberede og gennemføre en række andre offentlige energiinvesteringer, som f.eks. vejbelysning.

Programmet skal have en slags **ledetråd eller styrende princip** for at gøre investeringsprogrammet synligt og også have en sandsynlighed for gennemførelsen af foranstaltningerne. Dette skal aftales nærmere med ELENA-sekretariatet i forbindelse med den foreløbige ansøgning. Det er ikke sikkert, at der ydes støtte, der eksempelvis omfatter vejbelysning i én kommune og energirenovering af bygninger i en anden kommune. Dog ser det ud til, at det er muligt at supplere en ansøgning vedr. offentlige bygninger med andre offentlige energiinvesteringer i de samme kommuner.

Derudover skal **europæisk merværdi** vises. "Business as usual" for de lokale myndigheder er ikke understøttet.

Støtteberettigede omkostninger

Den tekniske bistand kan ydes til udvikling af gennemførligheds- og markedsundersøgelser, strukturering af programmer, forretningsplaner, energi audit, forberedelse af udbudsprocedurer og kontraktlige ordninger, og program-implementerings-enheder, og omfatter al anden nødvendig bistand til udvikling af investeringsprogrammer.

Den ansøgte tekniske bistand skal være nødvendig for at gennemføre investeringsprogrammet og skal overholde principperne for forsvarlig økonomisk forvaltning, særligt værdi for pengene og omkostningseffektivitet.

Ekstra udgifter til personale til gennemførelsen af den tekniske bistand er støtteberettigede omkostninger. Personaleomkostningerne skal svare til de faktiske lønninger plus sociale bidrag og andre forbundne omkostninger.

Hardware omkostninger, som f.eks. måleudstyr, computere eller kontorlokaler, er udelukket. Endvidere er rejseudgifter, kurstab, moms (medmindre støttemodtager kan godtgøre, at denne ikke er i stand til at inddrive den) samt uforholdsmæssigt store eller unødvendige udgifter undtaget.

Støtteberettigede omkostninger er således kort sagt defineret som følger:

- Udgifter til eksterne eksperter, der indgår kontrakt med Region Syddanmark om at levere teknisk bistand til region og kommuner.
- Yderligere personale ansat af støttemodtageren (f.eks. for at danne enheder til at gennemføre projektet) til at styre og give projektudviklingsbistand.

Ingen andre omkostninger er støtteberettigede.

EU's bidrag kan dække op til 90 pct. af alle støtteberettigede omkostninger. Region Sjælland har således søgt og fået tilsagn om 90 pct. støtte.

Finansiel støtte til den tekniske bistand i henhold til denne facilitet må ikke ydes med tilbagevirkende kraft. Tilskuddet kan ikke have til formål eller bevirke en fortjeneste for modtageren. Den endelige støttemodtager forpligter sig til at træffe alle nødvendige foranstaltninger for at forebygge enhver risiko for interessekonflikter, som kan påvirke en upartisk og objektiv gennemførelse af projektet. En sådan interessekonflikt kan navnlig vise sig som et resultat af økonomiske interesser, politiske eller nationale tilhørsforhold, familiemæssige eller følelsesmæssige årsager eller ethvert andet interessefællesskab.

Det samlede budget, der i første omgang accepteres i begyndelsen af projektet, kan ikke øges. Overforbrug skal overtages af modtageren.

Minimumsstørrelse for programmer, der støttes af ELENA

Formålet med ELENA er at øge erfaring med at udvikle investeringsprogrammer af en vis størrelse, **normalt over 50 mio. €** Små projekter kan støttes, når de er integreret i større investeringsprogrammer. Omgruppering af små projekter i større programmer giver transaktionsomkostninger, der skal reduceres, og forbedrer "bankegnetheden" af de enkelte projekter, som er et af ELENAs udvælgelseskriterier.

I princippet er der ingen specifikke grænser for mindste og maksimale omkostninger for ELENA-støtte. Dog bør den ønskede bistand passe med størrelsen af den investering, der skal forberedes og dens potentiale til markedsintroduktion. Under alle omstændigheder skal faktoren 20 mellem investering og støtte overholdes.

Hvem kan ansøge?

Lokale og regionale myndigheder eller andre offentlige organer eller en sammenslutning af sådanne organer kan ansøge.

ELENA støtter borgmesteraftale-initiativet (www.eumayors.eu) fra Europakommissionen, men er ikke begrænset til enheder, der har underskrevet den.

Det er muligt for Region Syddanmark eller en af kommunerne at være en ledende partner, der ansøger om et ELENA tilskud på vegne af regionen og kommunerne. ELENA Sekretariatet ser gerne, at der ansøges på denne måde.

Hvis det er regionen, der ansøger, har ELENA sekretariatet brug for at vide, hvilket ansvar og forhold der er til de andre partnere (kommunerne). Hvis regionen vil være ansøger, vil regionen være ansvarlig for at nå faktoren 20.

Hvordan ansøger man?

ELENA er en facilitet, der gennem teknisk bistand sigter på at støtte myndighederne i at fremskynde deres investeringsprogrammer. Teknisk bistand, som er nødvendig for at forberede, gennemføre og finansiere investeringsprogrammet, kan finansieres af ELENA.

Enhver offentlig virksomhed, der ønsker at ansøge om ELENA-bistand, skal i forvejen have identificeret et investeringsprogram, der har til formål at bidrage til at nå EU's energi- og klimamål (20-20-20-målene).

Investeringerne behøver ikke at være fuldt fastlagt, da ELENA's formål jo netop er at støtte og fremskynde den succesrige gennemførelse af sådanne investeringer. Investeringer bør dog fastlægges bedst muligt, inden der søges om ELENA midler. Man behøver ikke at levere en nøjagtig liste over bygninger for 100 pct. af investeringens volumen, men hvis en del af investeringerne ikke er blevet identificeret, skal man kunne overbevise ELENA-Sekretariatet om, at man vil være i stand til at identificere og implementere dem indenfor den treårige projektperiode.

Der bør således være foretaget en foreløbig vurdering af et repræsentativt udsnit af bygningerne, således at dette efterfølgende kan anvendes til ekstrapolering af investeringer og opsparring (energi, CO₂, omkostninger mv.). I forbindelse med Region Sjællands ansøgning har EIB ydret ønske om, at der er redegjort detaljeret for projekter svarende til 30 – 40 % af investeringsbeløbet.

Denne vurdering kan bl.a. baseres på de lovpligtige EMO-rapporter, som hovedparten af kommunerne har gennemført.

Tid

I princippet kan der indsendes forslag og indgås finansieringsaftaler når som helst, medmindre beløb, der tildeles ELENA faciliteten, er opbrugt før dette tidspunkt. ELENA er oprindeligt udstyret med en fond på 15 mio. € fra IEE 2009-budgettet, og disse midler er nu opbrugt. Ultimo 2011 blev der frigivet en ny bevilling på 37 mio. €.

Den maksimale varighed af et projekt støttet af ELENA er begrænset til tre år.

Det faktiske investeringsprogram skal gennemføres indenfor en treårig tidsramme. ELENA Sekretariatet kan som et målepunkt for de samlede investeringer acceptere lanceringen af udbuddet til et investeringsprojekt. Men dette er kun muligt under visse betingelser.

I sin godkendelse af ELENA-støtte til Region Sjælland skriver EIB:

”Størrelsen af investeringsprogrammet svarer til summen af:

- a. Den skete investering i løbet af kontraktperioden, og
- b. den anslåede værdi af kontrakten for yderligere investeringer, som er blevet støttet i henhold til denne aftale og som er udbudt i overensstemmelse med gældende udbudsregler.

For at kvalificere sig til optagelse i punkt b), skal det tilhørende budget være fuldt sikret forud for offentliggørelsen af udbuddet, og dermed kan tildelingen ikke gøres betinget af tilgængeligheden af budgetmidler. Beviser herfor skal fremlægges. En eventuel annullering af udbudsproceduren i overensstemmelse med gældende regler, af andre grunde end manglende adgang til budgetmidler, berører ikke optagelsen af den anslåede værdi af kontrakten i fastsættelsen af størrelsen af investeringsprogrammet i punkt b).”

Udvælgelseskriterier

EIB vil vælge investeringsprogrammer, der skal støttes under ELENA baseret på følgende kriterier:

- Berettigelse af en ansøger
- Berettigelse af investeringsprogrammet (type af program)
- Programmets potentielle bankegnethed
- Ansøgerens finansielle og tekniske kapacitet til at gennemføre og afslutte investeringsprogrammet
- De forventede bidrag til målene i "20-20-20"-initiativet i form af at reducere udledningen af drivhusgasser, øge andelen af vedvarende energi i energiforbrug og forbedre energieffektiviteten
- Forventet gearingfaktor (investeringen skal være mindst 20 gange større end den tekniske bistand)
- EU merværdi, navnlig i form af overensstemmelse med EU's politikker, herunder:
 - EU bæredygtige energipolitikker og prioriteringer, mål og lovgivning
 - Det aktuelle niveau for bæredygtige energiteknologier, der skal gennemføres i investeringsprogrammet

- EU's samhørighedspolitik
- Behovene hos de lokale samfund og mulige konsekvenser for den lokale / regionale udvikling, herunder en positiv indvirkning på små og mellemstore virksomheder
- Bidrag til udbredelse af god praksis eller teknologier på en tidlig markeds-gennembrudsfase, inden for EU
- Kontrol af, at finansiel støtte under ELENA- faciliteten ikke anvendes til investeringsprogrammer, der bedre kan understøttes af andre lignende EU faciliteter, herunder samhørigheds- og strukturfondene. Hvis finansieringen kan opnås fra andre faciliteter, skal ansøgeren begrunde, hvorfor brugen af ELENA-faciliteten er mere passende.
- Fravær af anden EU støtte til den samme ansøger til at forberede samme investeringsprogram.

Sådan gennemføres den tekniske bistand

Underleverandører, der har ansvaret for at gennemføre den tekniske bistand, kan vælges af modtageren eller af EIB. Den bedste løsning i hvert enkelt tilfælde vil blive drøftet med EIB, dog med den præference, at udvælgelse foretages af modtageren. Underleverandører skal vælges i henhold til EU's offentlige udbudsregler.

Udbetalingen vil afhænge af tidsplanen for levering af den tekniske bistand og den forventede udvikling af investeringsprogrammet. Udbetalingstidsplanen vil blive aftalt mellem EIB og initiativtageren under forhandlingerne om finansieringen af aftalen.

Støtten vil blive udbetalt til støttemodtagerens bank i euro. Normalt vil første rate på 40 pct. af det samlede støttebeløb komme til udbetaling 45 kalenderdage efter kontraktunderskrivelse.

Rapportering

Støttemodtageren er ansvarlig for forvaltning og rapportering om udviklingen i den tekniske bistand i henhold til Europakommissionens krav og aftaler med EIB om finansieringen.

Enhver budgetoverskridelse vil blive finansieret af modtageren.

Den endelige støttemodtager skal i det format, som EIB kræver, forelægge følgende dokumenter:

- a. Opstartsrapport efter tre måneder
- b. Halvårlige statusrapporter
- c. Foreløbig rapport (inklusive årsregnskabet);
- d. Endelig rapport om gennemførelsen (herunder finansielle oversigter).

Alle disse dokumenter skal indsendes på engelsk eller fransk, dels pr. brev dels i et elektronisk format.

Den foreløbige rapport, som dækker perioden fra måned 1 til måned 17, skal indgives senest 30 kalenderdage efter udgangen af rapporteringsperioden pågældende periode. Den endelige rapport om gennemførelsen skal indgives senest 30 kalenderdage efter udløbet af støtteperioden.

Undlader den endelige støttemodtager at fremlægge en statusrapport eller den endelige rapport og undlader denne at stille en acceptabel skriftlig forklaring herfor, kan banken opsige kontrakten, nægte at betale udestående beløb og inddrive uretmæssigt udbetalte beløb.

Muligheder for låntagning – ELENA-regler

Det er ikke en forudsætning for at modtage ELENA-bistand, at der opnås finansiering i form af lån fra den europæiske investeringsbank EIB til investeringsprogrammet, og vice-versa. Men da et af formålene med ELENA er at forbedre investeringsprogrammets bankegnethed, kan ELENA-bistand lette adgangen til finansiering fra EIB eller andre banker.

Hver partner (kommuner og region) i et fælles ELENA-projekt kan finansiere deres del af investeringsprogrammet separat på den måde, der er optimal for hver enkelt.

16 Bilag - Energibesparelser i offentlige bygninger

Der er i de senere år kommet statslige bestemmelser og aftaler med det sigte at mindske energiforbruget i offentlige bygninger.

Der er sket flere skærpelser af Bygningsreglementet, der stiller krav til nybyggeri og større ombygninger og renoveringer.

Der er krav om energigennemgang af alle bygninger og aftaler om at realisere tiltag med tilbagebetalingstid på op til fem år.

Endelig er der givet adgang til at optage lån uden for de normale lånerammer til at investere i energibesparelser, og der er mulighed for at få tilskud fra energiselskaber (finansieringsmulighederne er nærmere beskrevet i kapitel 7).

16.1 Krav til nybyggeri, ombygninger og vedligeholdelse

Bygningsreglementet fastlægger krav til energiforbruget i en bygning i relation til en såkaldt energiramme. I energirammen medregnes evt. produktion af varme og el med solenergi.

Bygningsreglementet er senest skærpet i 2010. Det nye bygningsreglement BR10 trådte i kraft 30. juni 2010. De væsentligste ændringer og skærpelser er:

- En generel stramning med 25 pct. på energirammer og isoleringskrav for komponenter og bygningsdele.
- Ved ombygning og udskiftning skal energiforbedringer gennemføres.
- Ved vedligehold skal rentable energiforbedringer gennemføres (rentable energiforbedringer i eksisterende bygninger er beskrevet i bilag 6 til BR10).

Gå videre

Den enkelte kommune og region kan som bygherre vælge at gå videre end kravene i BR10 og f.eks. opføre nye institutioner i passivhus-standard.

Nyt direktiv

Den 14. juni 2012 blev EU-kommissionen, Rådet og Europaparlamentet enige om et nyt direktiv for energieffektiviseringer i EU, som skal medvirke til at EU som helhed når målet om energibesparelser i det primære energiforbrug på 20 % i 2020 (basisår: 2007).

Det nye direktiv stiller ikke specifikke krav om energirenovering af regioners og kommuners bygninger.

16.2 Energimærkningsordningen

Energimærkning af offentlige bygninger er lovpligtig (bek. af 27. januar 2011 om energimærkning af bygninger). Formålet er at synliggøre energiforbruget – og især de muligheder, der er for at gennemføre energibesparelser.

Energimærkningen oplyser om ejendommens energiforbrug og mulighederne for at opnå besparelser. Alle offentlige bygninger skal mærkes. Reglen har været i kraft for bygninger over 1.500 m² siden 1. januar 2006, og for mindre bygninger siden 1. juli 2009.

Bygninger under 60 m² og fredede bygninger skal dog ikke energimærkes.

Efter at en offentlig bygning over 60 m², men under 250 m² er energimærket første gang i henhold til disse regler, er der først krav om energimærkning igen, hvis bygningen skal sælges eller udlejes.

Gyldighed

Energimærkninger har en gyldighed i 10 år. Hvis der ved energimærkningen identificeres besparelser med tilbagebetalingstid under 10 år, der tilsammen udgør mere end 5 pct. af energiforbruget, nedsættes gyldigheden til 7 år. For alle offentlige bygninger over 250 m² gælder derfor, at energimærkningen skal fornys senest ved udløbet af denne periode.

Mærkningen skal udføres af et certificeret firma eller en beskikket energikonsulent, som er godkendt til at energimærke bygninger til handel og service samt offentlige bygninger.

Energimærker for konkrete bygninger kan findes på hjemmesiden www.boligejer.dk.

ELO

Tidligere gjaldt en ELO-ordning (EnergiLedelsesOrdning) for større offentlige bygninger. ELO-rapporterne oplyste ligeledes om mulighederne for at spare energi.

Aftaler

Regeringen har en indgået aftaler med hhv. Danske Regioner¹⁸ og Kommunernes Landsforening¹⁹ om, at kommuner og regioner skal gennemføre energibesparelserprojekter, der er anbefalet ved energimærkning af bygninger, og som har en tilbagebetalingstid på op til fem år.

Energibesparelserprojekterne skal være gennemførte indenfor et tidsrum af fem år efter udfærdigelsen af den pågældende energimærkning.

¹⁸ Aftale mellem Danske Regioner og transport- og energiministeren om energibesparelser i regioner, oktober 2007

¹⁹ Aftale mellem KL og transport- og energiministeren om realiseringen af energibesparelser i kommuner, oktober 2007.

17 Bilag - Potentiale for energibesparelser

17.1 Lavt hængende frugter eller stor høst?

Nogle kommuner har primært fokus på at realisere de "lavest hængende frugter". Dette betyder, at de opererer med et relativt snævert fokus på energibesparelser i de tekniske installationer, hvor tilbagebetalingstiden ofte er kort.

Investeringer i klimaskærmen (f.eks. efterisolering af vægge og tage eller udskiftning af vinduer), der typisk har en længere tilbagebetalingstid, bliver i disse kommuner ofte ikke prioriteret, medmindre efterisolering m.v. kan gennemføres som led i en større renovering eller ombygning af en ejendom.

17.2 Tilbagebetalingstider

Nogle kommuner vurderer de enkelte energispareprojekter ud fra et totaløkonomisk perspektiv, hvor der ses på flere parametre end blot den simple tilbagebetalingstid for en investering. Der er en tendens til, at et stigende antal kommuner går over til at se på den totaløkonomiske rentabilitet af energibesparelser.

En del kommuner har dog stadig en praksis med at gennemføre energibesparende projekter indenfor en bestemt maksimal tilbagebetalingstid på f.eks. 5, 8 eller 10 år. Dette kan forhindre mange investeringer, især indenfor forbedringer af klimaskærmen, selvom de kan være både miljømæssigt og økonomisk fornuftige.

Ofte vil sådanne investeringer også kunne gavne på anden måde – eksempelvis ved en forlængelse af bygningens levetid eller formindskelse af udgifter til almindelig vedligehold i en periode. Eksempelvis vil en udskiftning af vinduer til nye lavenergivinduer ikke alene medføre et lavere energiforbrug, men også spare vedligeholdelse af de gamle vinduer i en årrække.

Energiinvesteringer kan også føre til forbedringer af indeklimaet. Mindre træk og kuldeindfald, bedre belysning eller forbedret luftskifte er eksempler på dette.

Et forbedret ventilationsanlæg med effektiv varmegenvinding og luftfordeling kan forbedre indeluften mærkbart. DTU Byg har påvist, at luften i et lokale er afgørende for, hvor effektivt vores kroppe og hjerner fungerer. Et lavt luftskifte i et lokale kan således hæmme indlæringssevnen, mens en forbedring af indeklimaet, hvor indtaget af frisk luft fordobles, kan øge indlæringsen med op til 15 pct. Ved renovering af ventilationsanlæg skal der således ses på den totale værdi af renoveringen frem for alene at se på energigevinsten.

Når det gælder belysningsprojekter, er der også ofte mulighed for at forbedre lyskvaliteten samtidig med, at der kan spares energi ved f.eks. at skifte lyskilder til LED-belysning.

Det anbefales således, at kommuner og region i højere grad end tidligere opererer med differentierede tilbagebetalingstider, og at der anlægges et mere helhedsorienteret perspektiv på energibesparelser, hvor flere forskellige parametre værdisættes.

Det skal i denne sammenhæng påpeges, at EU har fokus på at støtte energispareprojekter, der har til formål at opnå markante energibesparelser.

18 Bilag - Låneregler, kommuner og region

18.1 Finansiering af offentlige energiinvesteringer

Investeringer i energibesparende foranstaltninger kan som hovedregel finansieres ved lån. Renter og afdrag på lånene betales via besparelserne på energiudgifterne. Derudover kan der opnås en vis medfinansiering via tilskud fra energiselskaberne.

Der kan via KommuneKredit optages lån med en løbetid på op til 25 år. En anden mulighed er at optage lån via EIB (Den Europæiske Investeringsbank). Det vil være de enkelte kommuner, der skal stå for låneoptagelsen til de investeringer, der bliver resultatet af ELENA-støtten, og det vil således være op til de enkelte kommuners og regionens økonomiafdelinger og politiske organer, hvorledes energiinvesteringerne skal finansieres.

Ved et 20-årigt lån kan der gennemføres investeringer med en gennemsnitlig tilbagebetalingstid på 14 – 15 år, hvis besparelsen skal kunne dække afdrag og renter af lånet (der er regnet med et lån med en rente på 3,5 pct. p.a.).

Lånemuligheder

Både region og kommuner har automatisk låneadgang til energibesparende foranstaltninger udenfor de normale lånerammer. Låneadgangen er fastsat i de to såkaldte lånebekendtgørelser^{20 21}.

I "Vejledning om kommunernes låntagning og meddelelse af garantier m.v." er låneadgangen nærmere beskrevet for kommunernes vedkommende, og vejledningen må også gælde for regionen, da reglerne er de samme. Vejledningen omtaler lån til energibesparelser og til installation af el- og varmeproducerende anlæg. Den nærmere afgrænsning af, hvad der kan lånes til, fremgår af det følgende.

18.2 Lån til energibesparelser

Der er automatisk låneadgang til energibesparende foranstaltninger, og det er i bestemmelser herom angivet, hvilke konkrete energibesparende foranstaltninger, der er omfattet af låneadgangen:

Følge af energimærke

Af bestemmelserne fremgår det, at der kan optages lån til udgiften ved foranstaltninger vedrørende energiforbrug, der følger af en energimærkning udarbejdet i henhold til Energistyrelsens bekendtgørelse om energimærkning af bygninger. En central del af energimærkningen er forslagene til energibesparende foranstaltninger, og det er således disse konkrete foranstaltninger, der kan optages lån til.

Eludstyr

Der kan endvidere optages lån til udgiften ved udskiftning af lyskilder og armaturer til mere økonomiske typer, anskaffelse af automatik til regulering eller styring af elforbrug samt udskiftning af elanlæg og elapparater i øvrigt til økonomiske typer. Der kan

²⁰ Bekendtgørelse nr. 1238 af 15/12/2011 om kommunernes låntagning og meddelelse af garantier m.v.

²¹ Bekendtgørelse nr. 1299 af 15/12/2011 om regionernes låntagning og meddelelse af garantier m.v.

således optages lån til disse udgifter, uanset om udskiftningen eller anskaffelsen følger af en energimærkning.

Krav i BR

Endelig er der med de seneste ændringer af lånebekendtgørelserne pr. 15. dec. 2011 adgang for kommuner og region til at optage lån til foranstaltninger, der følger af energikrav til eksisterende byggeri i Bygningsreglementet.

Det bemærkes, at bestemmelsens sigte er energibesparelser. Derfor er energioekonomiske tiltag i nybyggeri ikke omfattet af den automatiske låneadgang.

Vedvarende energi

Der er adgang til at lånefinansiere udgiften til installation af elektricitets- eller varmeproducerende anlæg baseret på indenlandske, herunder vedvarende energikilder i ejendomme til sociale, kulturelle og undervisningsmæssige formål.

Ved indenlandske, herunder vedvarende energikilder, forstås naturgas, halm, affald, træ, tørv, biogas og lignende gasser, overskudsvarme fra industrielle processer m.v., geotermisk energi og omgivelsesvarme samt vind, sol og vandkraft.

18.3 Tilskud til energibesparelser

De danske energiselskaber er forpligtet til at reducere slutbrugernes energiforbrug i henhold til aftale med Energistyrelsen. De skal derfor rapportere realiserede energibesparelser til Energistyrelsen. Som et led i dette har de midler til rådighed, som kan bruges til rådgivning og til at yde tilskud til investeringer i energibesparende tiltag i institutioner, kontorer og virksomheder m.m.

Hvis kommunen vil sælge ejerskabet over sine besparelser til et energiselskab, skal kommunen lave en skriftlig aftale om salget, inden energispareprojektet gennemføres. Herudover skal besparelserne dokumenteres. Selvom kommunen sælger ejerskabet til energiselskaberne, opnår kommunen stadig den fulde besparelse.

19 Bilag - English summary

This chapter can be a part of the EU-application spring 2013

There are good opportunities for local regions to get funding from the EU in order to promote energy savings and renewable energy in public buildings. It is possible to achieve a funding of 90% for technical assistance and preparation, if the applying public authorities undertake an investment of more than 50 million Euros and agree to add a factor 20 exceeding the amount of the technical assistance and preparation. The ELENA support may be a commencing help and a "driver" for the initiation of energy conservation and renewable energy in public buildings. The Region of South Denmark has the possibility of receiving a funding of 32,5 million Danish kroner for technical assistance, if they invest 650 million Danish kroner in energy savings, and if the project adds EU value.

In order to add EU value and reach the Region of South Denmark target of a 40% CO₂-reduction before 2020, there is a need for joining forces in a unique "first mover" project. The fact that the authorities are first movers in energy renovation of the public buildings can boost the market for energy renovation of private buildings. Here it is unique that South Denmark has Green Business Growth, who knows how to achieve good results in energy savings in private building mass and job creation as a result hereof. The conditions for gathering the authorities in a common effort are prosperous due to the fact that the municipalities all have policies concerning energy and climate, and in various ways have made commitments and shown concrete action in energy savings and promoting renewable energy. The Region has a climate strategy, where it is written, that they will support both the municipalities and the local industry and business community in their efforts to reach their CO₂-reduction target. In addition, the Southern Denmark Growth Forum is focusing on supporting innovative energy efficiency projects that can lead to more production and export.

In order to create a "Double-up effect" and reach the 2020-target both public and private investments must be activated. It is therefore proposed to coordinate two parallel projects for energy savings and renewable energy in public and private buildings. These two projects are an ELENA-project concerning public buildings and a Green Business Growth project concerning private buildings and a number of municipalities in South Denmark. A success criterion for both projects is that the municipalities wish to join forces and make investments. One thing is for certain, the target can not be reached by energy saving projects in public buildings alone due to the fact that the number of public buildings is only 2 % in South Denmark.

An ELENA-project in the Region of South Denmark has to be different from other ELENA projects by having a strong focus on communication, branding and local business growth. A communication strategy will be carried out and be a guideline from the start and throughout the process, creating a common ownership and visibility, leading to sharing of knowledge and jobs. At the same time there will be an emphasis on investigating the market for smart energy-efficient solutions and products.

The project matches the Region of South Denmark and Southern Denmark Growth Forums' strategy and objectives and is assessed to have a measurable effect over 3 years

as the following:

- **Public buildings - ELENA pool**
 - Total public investment of 650 million Danish kroner in 21 municipalities and one region create 1000 jobs
 - CO2 emissions reduced by about 18,000 tons.
 - Region of Southern Denmark can by an investment of approx. 60 million Danish kroner receive an ELENA- start aid of 2.7 million Danish kroner.
 - An average municipality can by an investment of 20 million Danish kroner receive a start aid just under 1 million Danish kroner.
 - Public sector investment is earned back in less than 12 years
- **Private buildings - Green Business Growth**
 - Total private investment of 450 million Danish kroner can create 700 jobs, if a minimum of 8 municipalities join forces with Green Business Growth or similar ambitious private/public partnership and each pay 0.5 to 0.6 million over 3 years
 - CO2 emissions can be reduced by about 12,000 tonnes, implementing profit able energy savings in 6000 houses.

In addition, the two parallel projects will when carried out before 2017 have a great branding value for the municipalities and South Denmark, due to the fact that the project demonstrates credibility and accountability. The projects will assist the region in bettering the current lack of jobs and job emigration from the region. The projects will give a higher tax base and add value for the municipalities as home owners improve their economics and stable the value of their property. Finally, the project will provide an expected increased demand and need for smart energy efficient solutions and system solutions for buildings. An increase in demand, production and export will sprout a need for more trained engineers in energy efficiency.

Scheme design is proposed to launch a pilot project that can determine the extent of the investment required, the number of participating municipalities respectively ELENA and Green Business Growth, the composition of investment and technical needs of the assistance of ELENA, etc. as well as the basis for technical development of more energy efficient solutions. The preliminary project includes interviews with municipalities and the region's construction departments, partly to obtain the necessary information and to inform regional and local authorities about the possibilities.